

1984
GRUODIS — DECEMBER
Nr. 10

KARYS

KARYS

1984
Nr. 10 (1607)

Redaktorius — ZIGMAS RAULINAITIS; SKYRIAI: Karinės Žinios, Mokslas ir Technika,
Spaudoje Pasižvalgius, Kronika. Administratorius — ALFONSAS SAMUŠIS.

Tremties Trimitas: Redaguoja — STEFA KAUNELIENĖ
Leidžia — L.K.V.S. RAMOVĖS NEW YORKO SKYRIUS

TURINYS

A. Čepulis — nuotr. "J. Daumanto" š. kp. 20-mečio minėjimas. Vėliavą kelia moterų vadovė J. Paškauskienė ir asistuoja O. Razutienė	<i>viršelis</i>
Tėv. Placidus Barius, OFM — Prisimenant Lietuvos kariuomenės dieną	434
V. Peseckas — Karo lakūnų vizitai į užsienius	437
E. Jasiūnas — Aplink Europą prieš 50 metų	445
A. Ramanauskas — Savanorio atsiminimai, III	453
TREMTIES TRIMITAS	457
J. Leščinskas — Lietuvos kariuomenė	457
Šaulių kronika	459
V. Tamošiūnas — Tėvas	465
KARINĖS ŽINIOS	467
Mokslas ir Technika	469
Kronika	470

ATSTOVAI:

Baltimore — K. Česonis, California — A. Audronis, Chicago — K. Juškaitis, Cleveland — J. Citulis,
Australia — V. Šalkūnas

JUNGTINĖSE AMERIKOS

VALSTYBĖSE

BOSTON, MA — S. J. Minkus
CHICAGO, IL — "Gifts International",
"Parama", Baly's Radio & Television
DETROIT, MI — V. Čižauskas (Šv.
Antano Parapijos Spaudos Kioskas),
V. Perminas
OMAHA, NB — Jonas Smailys
WATERBURY, CT — "Spauda"
WOODHAVEN, NY — "Romuva"

PLATINTOJAI

KANADOJE

TORONTO, ONT. — V.A. Aušrotas,
St. Prakapas.

SPAUSDINA

Franciscan Press,
341 Highland Blvd., Brooklyn, N.Y. 11207

V. VOKIETIJOJE

Juozas Nevulis, 6793 Bruchmuehlbach-
Miesau 2 Bahnhofstr. 11

AUSTRALIJOJE

Albertas Žvirblis, 65 Walscott St., North
Geelong, Vic. 3215
W. Paluk, 1 Brentnall Ave., Blair Athol
5084, SA
S. Pačėsa, 7/31 Valentine Street, Yagoona,
NSW, 2199

Prenumerata JAV-bėse ir užsienyje: metams U.S. \$17.00, pusmečiui U.S. 9.00, atskiro nr. U.S. \$2.00.

Pinigus siųsti šiuo adresu: KARYS 341 Highland Blvd., Brooklyn, NY 11207, USA

KARYS (ISSN 0022-9199) is published monthly except July and August by Lithuanian Veterans Assoc. RAMOVĖ
341 Highland Blvd., Brooklyn, N.Y. 11207. Subscription \$17.00 per year (single copy \$2.00). Second class postage paid
at Brooklyn, N.Y. POSTMASTER: Send Address changes to KARYS, 341 Highland Blvd., Brooklyn, N.Y. 11207

Isteigtas Lietuvoje 1919 —
Nepriklausomybės kovų —
metais.

KARYS

Atgavintas Jungtinėse
Amerikos Valstybėse 1950
metais.

PASAULIO LIETUVIŲ KARIŲ - VETERANŲ MĖNESINIS ŽURNALAS

Nr. 10 (1607)

GRUODIS — DECEMBER

1984

*Džiaugsmingos ir pakilios
nuotaikos
KALĖDŲ ŠVENTĖMS
mieliems skaitytojams,
bendradarbiams ir rėmėjams
linki*

KARYS

JUOZAS MIKŠTAS

KALĖDŲ NUOTAIKOS DVASIA

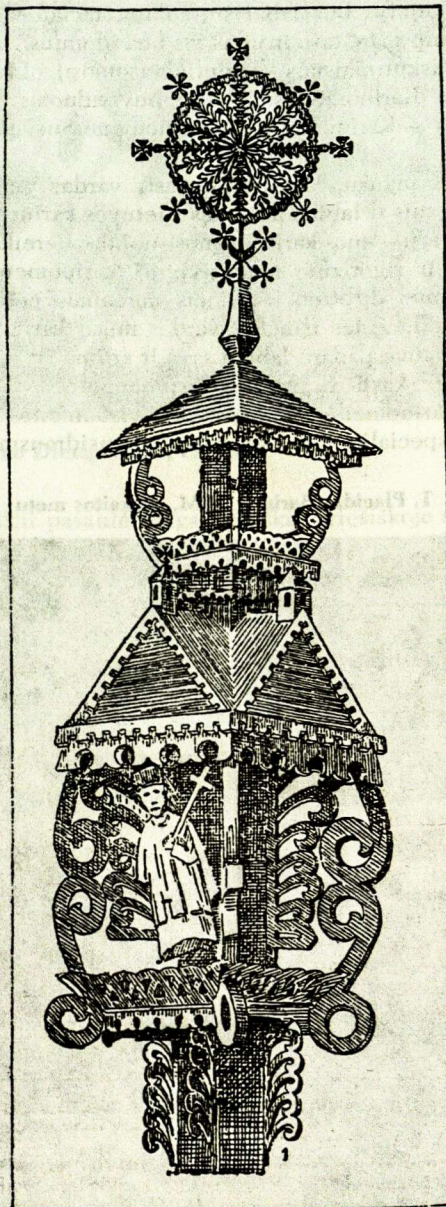
Kalėdų nuotaikos dvasia
Težydi mūsų širdyse.
Užgimęs Kūdikis Dangaus
Visus mus ves, visur mus glaus.

Visur Jis guos mus ir gaivins,
Jei įsileisim Jį širdin.
Visur garbė Jam amžina,
Dangaus malonių kupina!

Lankydami žemes svečias,
Aukokim Jam savas kančias,
Savus vargus, savus džiaugsmus,
Kada Kalėdos lanko mus.

Atgimdami dorą šventoj,
Širdim viešėkim Lietuvoj.

1984 m. Kalėdos išėivioj.

PRISIMENANT LIETUVOS KARIUOMENĖS DIENĄ

(Mintys iš T. Placido Bariaus, OFM, paskaitos, skaitytos Apreiškimo par. salėje, Brooklyn, N.Y., 1984 m. lapkričio 18 d.)

Šio Lietuvos Kariuomenės šventei skirta žodžio tema yra savita, labai apibrėžta ir vargu kada nors panašia proga užsiminta. Dėl apriboto laiko mintys bus labai sutrauktos, tačiau viliuosi, kad kaip man, taip ir jums jos bus įdomios.

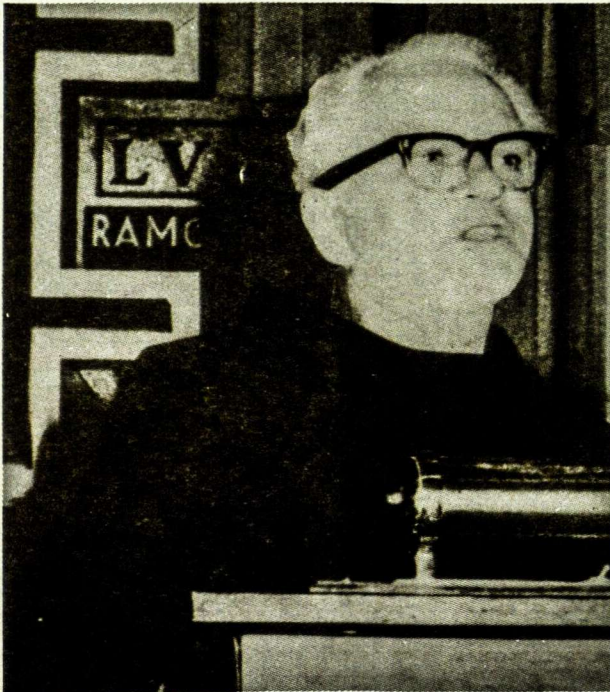
Paskutiniaisiais nepriklausomos Lietuvos laikais Kariuomenės šventei buvo duotas naujas vardas — Kariuomenės su Visuomene Susiartinimo diena.

Aš manau, kad tas naujasis vardas yra prasmingesnis ir labiau atitinkąs Lietuvos kariuomenės esmei: jis nuo kariuomenės nuima bereikalingą jėgos ir rigorizmo antspalvį; jis kariuomenę nukelia nuo dirbtino ir sykais nerealaus pedestalą ir, pagaliau, tas naujasis vardas mūsų kariuomenę sužmogina, padaro labiau savą ir artimą.

Juk, kas iš tikrųjų yra kariuomenė?

Kariuomenė yra valstybės visuomenės dalis, kuri, specialiai paruošta ir savitai susidrausminusi,

T. Placidas Barius, OFM, paskaitos metu

taikos metu stovi užnugary ir budi, kad būtų užlaikytas valstybės sienų saugumas ir jos gyventojų gerovė, o pavojaus metu, kad tai būtų apginta bet kokia, net ir gyvybės, kaina.

Istorija mus moko vieno reikšmingo ir kuo ne tragiško dalyko: toje valstybėje, kurioje kariuomenė išskiriama iš visuomenės, arba kurioje kariuomenė pati save iškelia virš visuomenės, ten savaimingai iškyla totalitarizmas, dirbtinas vadų garbinimas ir piliečių teisių suvaržymas. Gi kitoms valstybėms ir tautoms tokia valstybė tampa reali grėsmė.

Tokios militaristinės valstybės anksčiau ar vėliau laukia skaudūs ar net kruvini bandymai, apie kuriuos mes dabar žinome iš Vidurinės ir Pietų Amerikos bei kitų sukariuomenintų valstybių ir kurių sąryšį II-jo Pasaulinio karo metu mes patys tapome auka.

Įžymiųjų mintytojų (Aristotelio, Sokrato, Platono) ir pripažintų valstybininkų (Cezario, Bismarko, Carlysle, Churchill'io) samprotavimu, krikščioniškosios doktrinos požiūriu ir demokratiškos valstybių konstitucijų griežtai nusakyta aprėža kariuomenė yra ne valstybės šeimnininkas, bet valstybės, jos pliečių ir visos visuomenės gerovės globėja, saugotoja ir gynėja.

Savo giliausia prasme kariuomenė yra valstybės ir jos visuomenės tarnaitė! Tiesa, labai kilni ir net savo gyvybę pakloti pasirengusi, bet vis vien — tik tarnaitė.

Prieš eilę metų aš esu praleidęs namaža laiko su a.a. plk. Kaz. Škirpa, jo švogerio saloje Kanados šiaurėje. Velionis buvo iškili ir spalvinga asmenybė: caro armijos karininkas, sukilėlis nepriklausomybės kovose, vienas iš pirmųjų Lietuvos kariuomenės organizatorių, Lietuvos pasiuntinys Vokietijai, rezistencinės valdžios kabineto ministeris pirmininkas.

Vieną vakarą besikalbant apie nepriklausomybės kovas, aš jo paklausiau: "Koks", jo nuomone, "buvo pats svarbiausias mūsų kariuomenės įnašas Lietuvos valstybės kūrimosi ir jos nepriklausomybės metu?" Truputį pagalvojęs plk. Škirpa davė labai nelauktą atsakymą: "Šalia iškovotos nepriklausomybės", pasakė jis, "didžiausias ir charakteringiausias mūsų kariuomenės žygdarbis buvo

Kariuomenės ir Visuomenės Susiartinimo Dieną Kaune, 1938 m.

tas, kad ji Lietuvai neleido tapti militaristine valstybe!”

Šiandien mums tai gal neatrodo kažkas ypatingo ar svarbaus. Bet tai iš tikrųjų buvo kažkas nelaukto ir neįsivaizduojamo!

Mes tik prisiminkime, kad mes be tautinės laisvės ir valstybinės nepriklausomybės; be kalbos, rašto ir mokyklų; baudžiamą nešdami, duoklėmis apdėti, niokojami ir tremiami caro priespaudoje išgyvenome beveik 6 generacijas-kartas — 123 metus!

Kiekvienas lietuvis, kuris norėjo siekti mokslo ar karjeros, turėjo surusėti ar bent sulenkėti, arba bent sudaryti tautiniai mišrios vedybas.

Visa mūsų to laiko ir net nepriklausomos Lietuvos pirmosios kartos inteligentija (vysk. Valančius, vysk. Baranauskas, dr. Basanavičius, dr. Kudirka, prez. Smetona, prez. Stulginskis, Maironis, Vaižgantas, arkiv. Matulaitis ir kt.), prisidengusi suslavintom pavardėm, suklastotais dokumentais ar susirišę artimesniais ryšiais su svetimtaučiais pareigūnais, mokslinisi diktatūrinėje Rusijoje, arba šovinistiniai nusiteikusioje Lenkijoje — vadinas, mūsų tautinėms aspiracijoms ir demo-

kratiškai pasaulėžvalgai visiškai priešiškoje atmosferoje.

Tokiu būdu, kada mes išsikvojome nepriklausomybę ir Lietuvą paskelbėme demokratine valstybe, nė vienas iš mūsų vadų, nė vienas iš mūsų politikų, nė vienas iš mūsų seimo narių ir nė vienas iš eilinių piliečių neturėjo nė mažiausio supratimo, kas praktiškai yra demokratija.

Bet įvyko nuostabus dalykas: nežiūrint teoretinių žinių ir patirties stokos, nežiūrint nepalančiausių išorinių įtakų ir virššimtmetinės vergijos, mūsų jaunutė valstybė surado ne tik kokią nors spėliotą ar eksperimentinį takelį, bet tvirtą ir platų kelią į demokratinius principais paremtą savivaldą.

Kokia tai palaima, kad mūsų valstybės pirmieji žingsniai buvo pradėti ir palydėti atsargių, apdairių ir realios vizijos praturtintų asmenybių!

— — —

Bet yra dar ir kitas nuostabus reiškinys, kuris su čia suminėtu yra neatskiriama susijęs ir į kurį šiame minėjime mūsų dėmesys yra specialiai nu-

kreiptas. Ir tai yra mūsų tolaikinės kariuomenės būklė ir vaidmuo.

Ir mūsų kariuomenė nepriklausomybės pradžioje neturėjo nė mažiausios nuovokos, kas yra demokratija, ir kokia kariuomenės užduotis demokratinėje santvarkoje!

Tas faktas galėjo turėti nepratomas ir net tragiškas pasekas!

Lietuvos atgimimo laikotarpy rusų kariuomenėje buvo apie 25,000 lietuvių kareivių ir apie 150 įvairaus, net ir aukšto, rango karininkų. Kariškiai buvo išmėtyti po įvairius rusų kariuomenės dalinius Ukrainoje, Kaukaze, Sibire ir net Tolimuosiuose Rytuose. Karo tarnyba buvo ilga — sykais net iki 20 metų, drausmė — griežta ir rusiška indoktrinacija — intensyvi.

Atlikę karinę prievolę, mūsų kariškiai būdavo skatinami pasilikti Rusijoje. Jie būdavo apdovanojami medaliais ir įvairiais žyminiais, gaudavo caro žemių, įvairių privilegijų ir geresnes tarnybas. Nemaža kariškių, nematydami ateities pavergtoje Lietuvoje, sukurdavo šeimas, dažniausiai tautiniai mišrias, ir likdavo Rusijoje.

Bet įvyksta neįtikėtinas dalykas: aktyvioji karinė tarnyboj esančių ir atsargon paleistų kariškių tarpe pasklinda gandas, o vėliau — ir patikslintos žinios, kad Lietuva ruošiasi pasiskelbti nepriklausoma valstybe!

Nieko nelaukiant ir pasinaudojant caro nuvertimo ir bolševikų pilietinio karo suirutės momentu, vadovaujant rusų kariuomenėje tarnaujantiems lietuviams karininkams, 1916-17 metais Rovne, Smolenske, Vitebske, Charkove, Leningrado apylinkėse ir kitur, susiorganizuoja nepriklausomi lietuviški kariuomenės daliniai. Ir kada 1918 m. vasario mėn. buvo pasklebtas Lietuvos nepriklausomybės aktas, jie, nors suvargę ir menkai ginkluoti, bet drausmingi ir degą tėvynės meile, jėga prasimušę, jau stovėjo prie Lietuvos sienų ir tuoj pat stojo šalia kirviais, šakėmis, buožėmis ir spragilais "apsiginklavusių" vietinių savanorių ginti atkurtą valstybę nuo bolševikų, rusų, lenkų ir bermontininkų.

Jei ne šių, iš Rusijos atvykusių, lietuvių dalinių pagelba — mūsų savanoriai, nors užsidedę ir drąsūs, bet kovose nepatyrę ir menkai ginkluoti, vargu būtų galėję atsispirti gausiam ir apsiginklavusiam priešui. Tačiau iš Rusijos atvykusiųose daliniuose buvo ne tik profesionalų, gerai apmokytų ir drausmingų kareivių, bet taip pat ir daugely kovų dalyvavusių bei karo meną gerai pažįstančių aukšto rango karininkų.

Kada kovos buvo baigtos ir vidaus bei pasienio tvarka atstatyta, mūsų kariuomenė savanoriškai,

be prievartos ir be jokių reikalavimų pasiveda jaunosios Lietuvos civilinei valdžiai.

Iš tikrųjų, tai buvo kažkas nuostabaus!

Įsivaizduokime: tokie Rusijos karo mokyklas baigę ir net kovos lauke pasižymėję, caristinėje-šovinistinėje-diktatūrinėje atmosferoje subrendę, nepriklausomybės kovas nulėmę, ambicingi kariškiai, pulkininkai ir generolai, kaip tai Žukauskas, Nagevičius, Tallat-Kelpša, Glovackis, Raštikis, abu Plechavičiai, Škirpa ir kt. — jie, kartu su visa Lietuvos kariuomene, nusilenkia ką tik susikūrusiai ir nepatyrusiai Lietuvos civilinei valdžiai, priiama nežinomos ir nepažįstamos demokratinės sistemos valdymosi formą ir prisiima ne pirmąją, bet subordinuotą rolę!

Šiandien mes visi kartu su plk. Škirpa, turime pripažinti, kad Lietuvos kariuomenės nuosprendis likti valstybės, jos pliečių ir visos visuomenės saugotojos, globėjos, gynėjos ir tarnaitės rolėje iš tikrųjų buvo ne tik didžiausias ir charakteringiausias, bet ir lemtingiausias žygdarbis, kad mūsų valstybė netapo tatalitarinė, bet pagrįsta demokratiniais pagrindais!

Net ir vėliau — nepriklausomybės gyvenimo laikais, nežiūrint progų ir vilionių, nežiūrint daugelio neramių dienų ir kai kurių labai pavojingų bei perversmingų vidaus ir pasienių įvykių, mūsų kariuomenė išliko ištikima savo laisvai prisiimtai garbingai tautos tarnaitės rolei!

Ir jei mes kada nors iš savo kariuomenės laukėme daugiau, be nesulaukėme, ko tikėjomės — tai nebuvo jos kaltė. Net ir mūsų krašto didžiausioje tragedijoje ji pasiliko — kaip ir priderėjo! — civilinei valdžiai subordinuota ir savo, kaip ištikimos ir kilmingos tarnaitės, žymės nepažeidusi!

Kovodami už savo krašto laisvę, savo gyvybes paklojo daugiau, negu 30,000 vyrų, moterų ir mergaičių. Vieni žuvo nepriklausomybę atgaunant, kiti — ją partizaniškai ginant, dar kiti, kaip tai mums liudija iš komunistų smurtu okupuotos Lietuvos slapta ateinanti Kronika, informuojanti pasaulį apie mūsų tautai daromas skriaudas ir raginant prispaudėjui nepasiduoti.

Kiekvienas iš jų, parafrazuojant britų Churchill'į, galėjo pasakyti: "Aš nieko nebeturiu, ką galėčiau paaukoti savo kraštui. Aš paaukoju savo ašaras, savo triušą, savo prakaitą. Dabar aš aukoju ir savo kraują..."

Tiesa, ne visa buvo laimėta ir ne visa išsaugota.

Bet taip pat tiesa, kad tiek kritusiųjų, tiek ir išlikusiųjų meilė tėvynei nematuojama laimėjimais, bet kūno ir sielos randais ir auka!

KARO LAKŪNŲ VIZITAI Į UŽSIENIUS

Vytautas Peseckas

Nepriklausomoje Lietuvoje, ypač jos pirmajame dešimtmetyje, mūsų karo aviacijai padarė vizitus daug įvairių užsienio lakūnų. Pirmi svečiai buvo prancūzai, atskridę 1919 metais iš Rygos. 1925 metais, skrisdamas aplink Europą, viešėjo čekas kpt. Stanovskis. Kitas čekų lakūnas Hamčikas, didelis lietuvių lakūnų draugas, lankėsi mūsų aviacijoje 1926 ir 1928 metais. 1927 metais atskrido prancūzai karo lakūnai broliai de Vitrolles. 1930 metais, demonstruodama po Europą "Curtis Wright" gamybos lėktuvus, atskrido amerikiečių keturių lėktuvų eskadrilė, vadovaujama kpt. James Doolittle. Bet daugiausia Lietuvoje lankėsi brolių latvių karo lakūnai: 1922, 1925, 1928 ir 1935 metais.

Lietuvos karo aviacija oficialiai vizitavo svetur tris kartus: 1930 m. — Sovietų Sąjungą, 1934 m. —

skridimas aplink Europos valstybes, 1937 m. — apsilankymas Latvijoje. Tuo pačiu dar galima paminėti mūsų karo lakūnų keli neoficialūs apsilankymai į užsienius. 1923 metais vyr. ltn. J. Dobkevičius savo konstrukcijos lėktuvu DOBI-2, kartu su karo lakūnu Mikėnu, susiruošė sportiniam skridimui į Prahą. Tačiau, betūpiant Karaliaučiaus aerodrome, DOBI-2 pateko į griovį ir aplaužė sparną. Kelionė teko nutraukti ir grįžti į Kauną. 1925 m. rugsėjo mėn. vyr. ltn. A. Gustaitis, bandydamas savo konstrukcijos lėktuvą ANBO-I, nuskrido į Rygą. 1933 m. rugsėjo 25-spalio 2 dienomis, plk. ltn.inž. A. Gustaitis ir mjr. V. Jablonskis lėktuvu ANBO-IV Nr. 57 atliko skridimą Kaunas, Ryga, Talinas, Helsinkis ir atgal. Ruožas Helsinkis-Kaunas (610 km) nenutūpus nuskristas per 2 val. 15 min. Ši kelionė buvo pirmas rimtas

Latvių apsilankymas Kaune 1925 metais. Sėdi iš kairės karo lakūnai: latvis, Kraucevičius — aviacijos viršininkas, latvis. Stovi: Jablonskis, Kraucevičius, Šenbergas, Stašaitis, Virbickas, Šakmanas, Reimontas, Vimeris, Nastaras. Užpakalyje — Pranskevičius, Darius ir Peseckas.

1927 m. prancūzų karo lakūnų sutikimas Kauno aerodrome. Priekyje stovi iš kairės plk. Pundzevičius — karo aviacijos viršininkas, gen. Žukauskas — kariuomenės vadas, kpt. de Vitrolles, A. Smetona — respublikos prezidentas, kpt. de Vitrolles, A. Voldemaras — ministeris pirmininkas.

bandymo etapas prieš trijų ANBO-IV skridimą per dvyliką Europos valstybių. 1936 m. gegužės 6-10 dienomis plk. ltn. L. Peseckas, lėktuvu ANBO-IV, nuskraidino užsienio reikalų ministerį S. Lozoraitį į Taliną (kur vyko Pabaltijo diplomatų konferencija) ir atgal.

Skridimas į Maskvą

1930 m. rugpjūčio 18 d. iš Kauno aerodromo pakilo trijų žvalgybos lėktuvų Fiat Ansaldo A-120 grandis. Jos įgulos sudėtyje buvo pilotai mjr. inž. A. Gustaitis, mjr. L. Peseckas ir kpt. J. Garolis; žvalgai — kpt. V. Jablonskis, kpt. J. Špokevičius ir mechanikas I. Šukys. Sidabrinės spalvos lėktuvų trijulės tikslas buvo Maskva, lietuvių atsakomasis vizitas Sovietų Sąjungos karo laivyno apsilankymui Klaipėdoje 1929 metais.

Žvalgybos lėktuvas A-120, kurį mūsų lakūnai aerodrome vadino "Ansaldo", Lietuvoje pasirodė 1929 metais. Jį suprojektavo italai, serijomis gamino firma Aeronautica d'Italia (FIAT). "An-

saldas" — aukštasparnis, dvivietis, apginkuotas trimis kulkosvaidžiais — vienas įtaisytas priekyje, o kiti du užpakalinėje žvalgo sėdynėje ant judamo stovo. Lėktuvas pakeldavo 250 kg bombų. Anais laikais A-120 buvo laikomas gana judriu lėktuvu. Jo didžiausias greitis — 248 km/val. Į 1000 metrų aukštį pakilavo per 3 min. 20 sek. Aukščio lubos — 7 km. Su pilnais degalų bakais ore galėdavo išbūti 7 val. 30 min.

Mūsų karo lakūnai Maskvoje svečiavosi penkias dienas. Ruožas Kaunas-Maskva buvo nukristas per 5 val., vidutinis greitis — 194 km/val. Tai buvo pirmas mūsų karo lakūnų tolimas grupinis skridimas į užsienį.

Skridimas aplink Europą

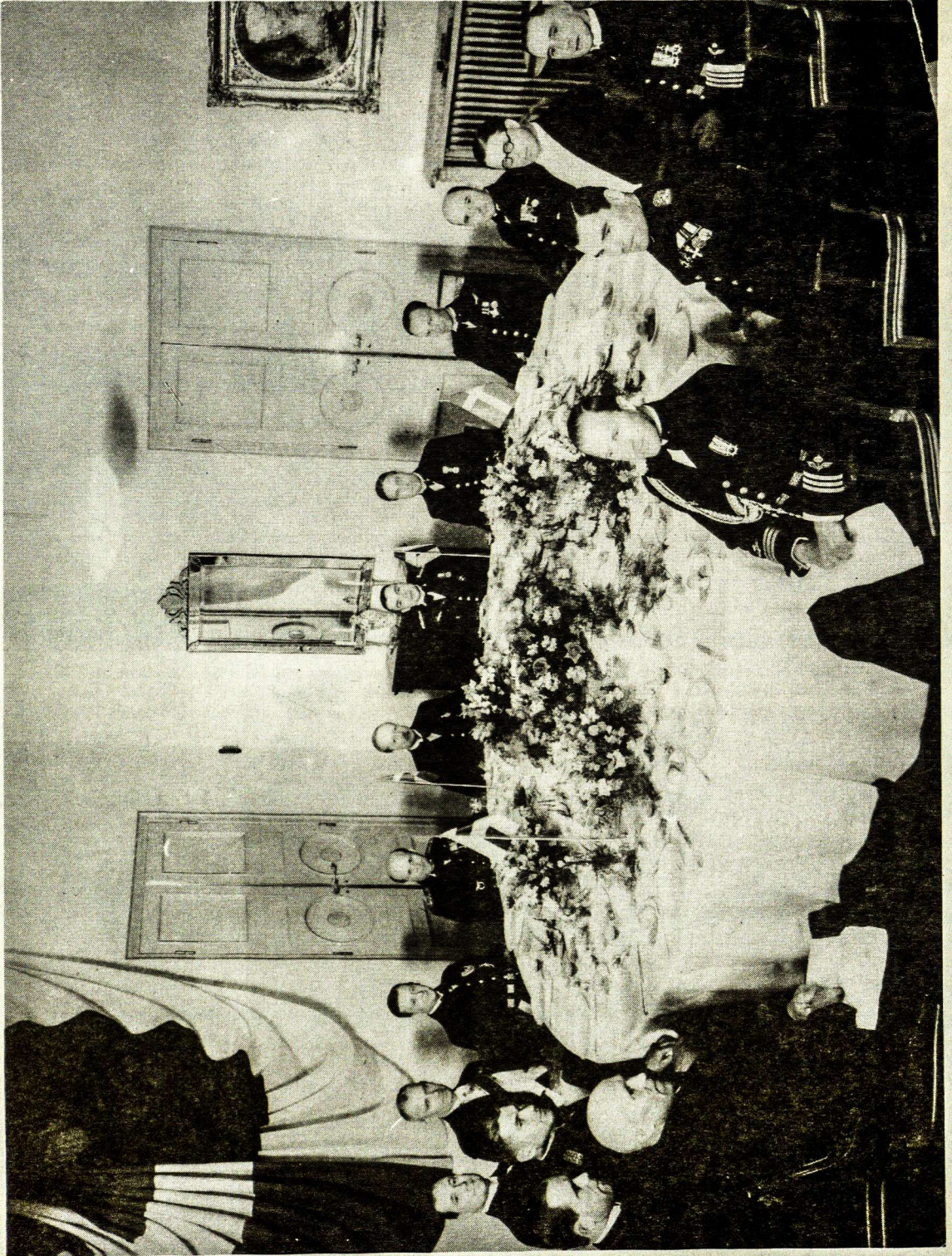
Prieš penkiasdešimt metų, 1934 m. birželio 25 d. 10 val. ryto Kauno aerodrome sužė trijų lėktuvų varikliai. Jų degalų ir tepalų bakai buvo pilnutėliai. Grakštūs lėktuvai trumpai pariedėję aerodromo veja, kaip trys sakalai su baltais Vyčio

1930 m. rugpiūčio 18 d. mūsų karo lakūnus pasitiko sovietų karininkas Maskvos aerodrome

1933 m. spalio 2 d., prieš išskrendant į Kauną, Helsinkio aerodrome stovi iš kairės: mjr. Jablonskis, plk. ltn. inž. Gustaitis ir suomių karo lakūnas

←
Skridimo aplink Europą įgulai sutiktuvių vaišės švedų oro ministerijos rūmuose

→
1936 m. gegužės 10 d. užsienio reikalų ministeriui S. Lozoraičiui atskridus iš Talino, stovi iš kairės — S. Lozoraitis, mjr. Švitris ir plk. ltn. Peseckas

kryžiais sparnuose, šovė aukštyn ir, apskukę atsisveikinimo ratą virš Kauno, nuskrido į šiaurę. Po lėktuvų sparnais praslydo žemėje seneliai miestai; Vilkija, Veliuona, Rietavas. Netrukus horizonte ryškėjo žalsva juosta — Baltijos jūra. Kai gražioji Palanga sutirpo ūkanose, o aplinkui buvo tik begaliniai vandenų plotai, trijų lėktuvų junginys pakeitė kursą Gotlando salos link. Lėktuvų kompasų adatėlės rodė 322 laipsnius. Po 3 val. 20 min. skridimo, lėktuvai sklandžiai nusileido Stokholmo aerodrome, kur jų jau laukė švedų karo aviacijos vadovybė, Lietuvos ministras Švedijai Savickas ir kiti pasiuntinybės nariai. Po malonių pasisveikinimų, bei pasikalbėjimų su žurnalistų būriais, atskridusius lakūnus švedai nuvežė sutiktuvių vaišėms į oro ministerijos rūmus. Ten kalbų ceremonijai pasibaigus, švedų aviacijos ministras plk. ltn. inž. Gustaitį, kpt. Namiką ir kpt. Liorentą apdovanojo garbės ordinais. Tą vakarą Stokholmo laikraščiai mirgėjo aprašymais apie atskridusius iš užjūrio Lietuvos karo lakūnus, kurie skrido per dvyliką valstybių aplink Europą. Kaunas-Stokholmas buvo jų pirmas skridimo maršruto etapas.

Grupiniam skridimui aplink Europą pradėta ruošti balandžio mėnesio pradžioje. Iš pradžių buvo numatyti vieni įgulos nariai, bet dėl tų metų birželio mėnesio įvykių ir dėl kai kurių naujų paskyrimų jų sudėtis pasikeitė. Tiktai birželio 17 d. buvo galutinai sudarytas toks skridimo personalas:

Eskadrilės vadas plk. ltn. inž. Gustaitis;

I lėktuvas — pilotas plk. ltn. inž. Gustaitis, žvalgas kpt. Namikas;

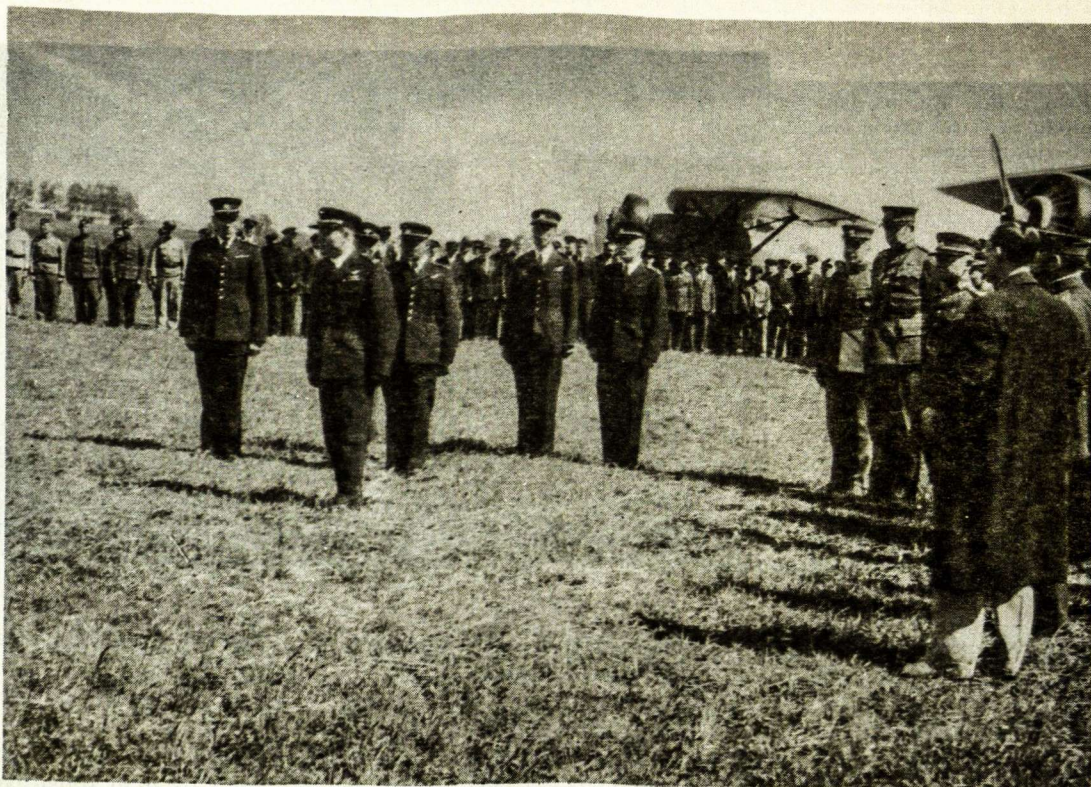
II lėktuvas — pilotas kpt. Liorentas, žvalgas ltn. Marcinkus;

III lėktuvas — pilotas ltn. Mikėnas, mechanikas Rimkevičius.

Skridimui aplink Europą buvo parinkti pulkininko inžinieriaus Antano Gustaičio konstrukcijos žvalgomąjo tipo lėktuvai ANBO-IV, Numeriai 61, 62, 63, serijiniai pastatyti Lietuvos karo aviacijos dirbtuvėse. Jie buvo aprūpinti angliškais 585 AJ galingumo žvaigždiniais varikliais Bristol "Pegasus" L2 I serija. ANBO-IV didžiausias greitis — 290 km, veikimo diametras ramiame ore — 1000 km. Kadangi lėktuvai borto radijo siųstuvų -imtuvų neturėjo, kelionės sėkmę lėmė išankstinis visų įgulų aeronavigacinis pasiruošimas. Iš viso pas žvalgus buvo žemėlapių apie 100 lapų. Orientavimuisi skrendant žemam aukštyje buvo paruošti žemėlapiai mastelio 1:200.000, 1:300.000, 1:400.000 ir 1:500.000, o 3000-5000 metrų aukštumoje — 1:800.000. Taip pat buvo išduoti ir Merkatoriaus projekcijos žemėlapiai.

Skridimui aplink Europą buvo paruoštas maršrutas tokia tvarka:

birželio 25 d. Kaunas-Stokholmas — 715 km.
birželio 27 d. Stokholmas-Kopenhaga-560 km.
birželio 27 d. Kopenhaga-Amsterdams - 702 km.
birželio 28 d. Amsterdams-Briuselis - 176 km.
birželio 29 d. Briuselis-Londonas — 322 km.
liepos 3 d. — Londonas - Paryžius 560 km.
liepos 6 d. — Paryžius - Marselis — 665 km.
liepos 6 d. — Marselis - Roma — 710 km.
liepos 11 d. — Roma - Udine — 540 km.
liepos 11 d. — Udine - Viena — 334 km.
liepos 11 d. Viena - Praha — 252 km.

Gimtajame aerodrome — Kaune, lakūnus pasitiko kariuomenės atstovai, ginklo draugai — karo lakūnai, artimieji. Stovi iš kairės: kpt. Liorentas, plk. ltn. inž. Gustaitis, mechanikas Rimkevičius, kpt. Namikas, ltn. Mikėnas ir ltn. Marcinkus. Dešinėje — gen. Musteikis, gen. Nagevičius, gen. Raštikis

liepos 13 d. Praha-Budapeštas — 446 km.

liepos 14 d. Budapeštas-Bukarestas — 684 km.

liepos 14 d. Bukarestas - Kijevas — 790 km.

liepos 16 d. Kijevas-Maskva — 780 km.

liepos 19 d. Maskva-Velikije Luki — 460 km.

liepos 19 d. Velikije Luki-Kaunas 440 km.

Visas šis iš anksto planuotas kelionės maršrutas buvo įveiktas pagal numatytą grafiką iki mažiausios detalės. Tik priešpaskutinis skridimo ruožas Maskva-Velikije Luki buvo pakeista Maskva-Kaunas — 960 km. Kelionėje jokių lėktuvų ir variklių gedimų taip pat neatsitiko. Pilotai ir žvalgai pademonstravo didžiulį lėktuvų valdymo meistriškumą. Oro kelionė truko dvidešimt keturias dienas, tačiau lėktuvai ore išbuvo tik 40 valandų ir per tą laiką nuskrido apie 10000 kilometrų atstumą, lygų ketvirtadaliui Žemės rutulio skersmens ir aplankė dvylika valstybių.

Skridimo aplink Europą tikslas — išbandyti ir parodyti kitiems lietuviškos konstrukcijos lėktuvą ANBO-IV, pademonstruoti ir tas retas jo skridimo ypatybes, kuriomis šis lėktuvas pirmavo prieš užsieninės konstrukcijos to paties tipo mašinas.

Sutikdamos lietuvius lakūnas didžiosios valstybės stebėjosi kaip tokia maža ir tik neseniai atsikūrusi valstybė jau skraido savo gamybos puikiais lėktuvais. Taip pat lėktuvų įgulos iš arčiau susipažino su Europos valstybių aviacija, jos pramone, turėjo progos revizituoti Lietuvą lankiusius lakūnus, užmegzti naujas pažintis. Anglijoje ir Italijoje stebėjo aviacijos šventes. Ypač nuoširdžiai lakūnai buvo sutikti Prancūzijoje, Italijoje ir Čekoslovakijoje

Liepos 19 d. eskadrilė išskrido iš Maskvos per Gudiją, Latvijos Daugpilį į Kauną. Tą pačią dieną gražiame saulėlydy, vienos minutės tikslumu 18 valandą ANBO-IV trijulė nutūpė gimtajame aerodrome.

(*Ziūr. sekantį, E. Jasiūno, str.*)

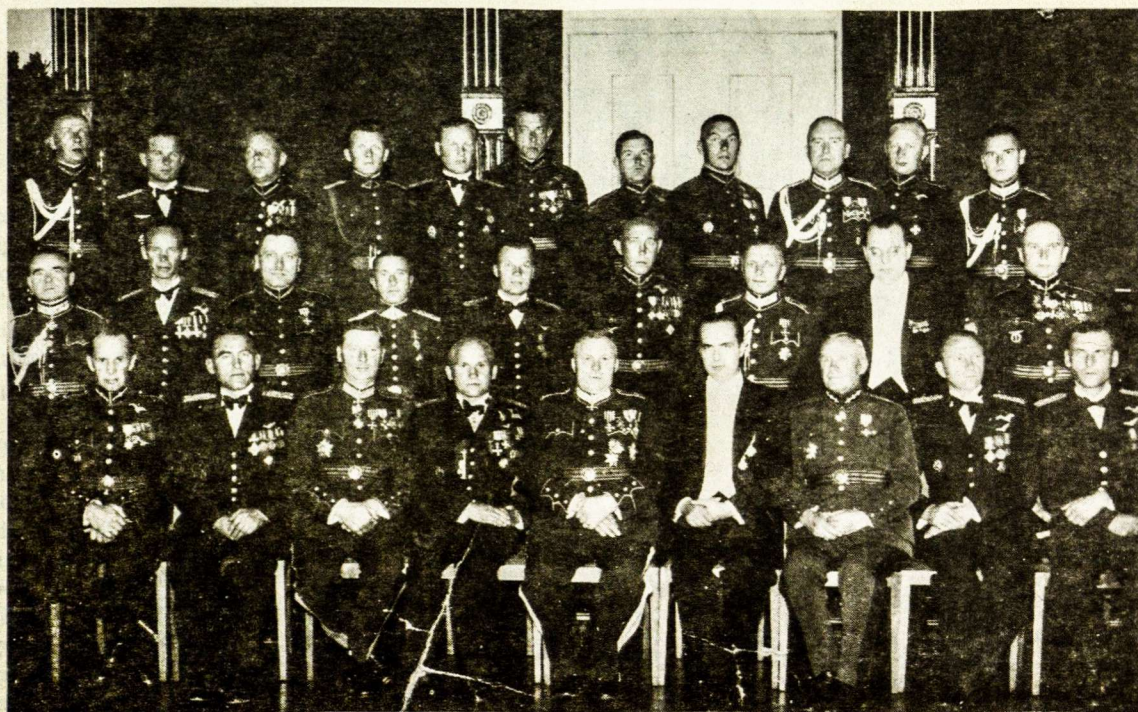
Apsilankymas Latvijoje

1937 m. rugsėjo 1 d. devyni mūsų karo aviacijos lėktuvai — trys žvalgybos ANBO-41 ir šeši naikintuvai Dewoitine D 501, vadovaujami karo aviacijos viršininko plk. inž. Gustaičio, glaudžioj rikiuotėj pakilo iš Kauno aerodromo skridimui į Rygą. Kelionės tikslas — draugiškų ryšių palaiky-

Po vienerių metų stažo Lietuvos karo aviacijoje, Latvijos karo lakūno kpt. Tomaso išleistuvės aviacijos karininkų ramovėje 1938 m. spalio 15 d. Atsisveikinimo vakarieneje dalyvavo Kauno įgulos aviacijos karininkai, jų ponios ir iš kitų įgulų atvykę aviacijos dalinių atstovai. Tarp ponių sėdi iš kairės: 1 — mjr. Šešplaukis, 4 — plk. ltn. Peseckas, 6 — kpt. Tomasas, 7 — brig. gen. inž. Gustaitis, 8 — plk. ltn. Deglavs — Latvijos karo atašė, 10 — karo kapelionas Sabaliauskas. Stovi kairėje — mjr. Motuzas, mjr. Šimkus, plk. ltn. inž. Gavelis, mjr. Augustinas, kpt. Vaičius, mjr. Vaivada; dešinėje — kpt. Puodžiūnas, mjr. Tautvila, kpt. Leonaitis.

Pirmąją viešėjimo dieną Latvijoje, mūsų karo lakūnai aplankė latvių kariuomenės vadovybę. Sėdi iš kairės: 2 — plk. ltn. Peseckas, 4 — plk. inž. Gustaitis, 8 — mjr. Šešplaukis, 9 — ltn. Draugelis. Antroje eilėje stovi: 2 — kpt. Mikėnas, 5 — kpt. Kovas. Trečioje eilėje 2 — ltn. Žukas, 5 — kpt. Varanavičius.

mas su artima latvių karo aviacija ir revizitas latvių karo aviacijai į jų 1935 m. atsilankymą Kaune, į mūsų karo aviacijos šventę. Be aviacijos viršininko Gustaičio skrido dar šie karo lakūnai: plk. ltn. Paseckas, mjr. Šešplaukis, kpt. Mikėnas, kpt. Kovas, kpt. Varanavičius, kpt. Naušėda, ltn. Žukas, ltn. Draugelis, virš. Jasevičius, psk. Pyragius ir psk. Dabušis.

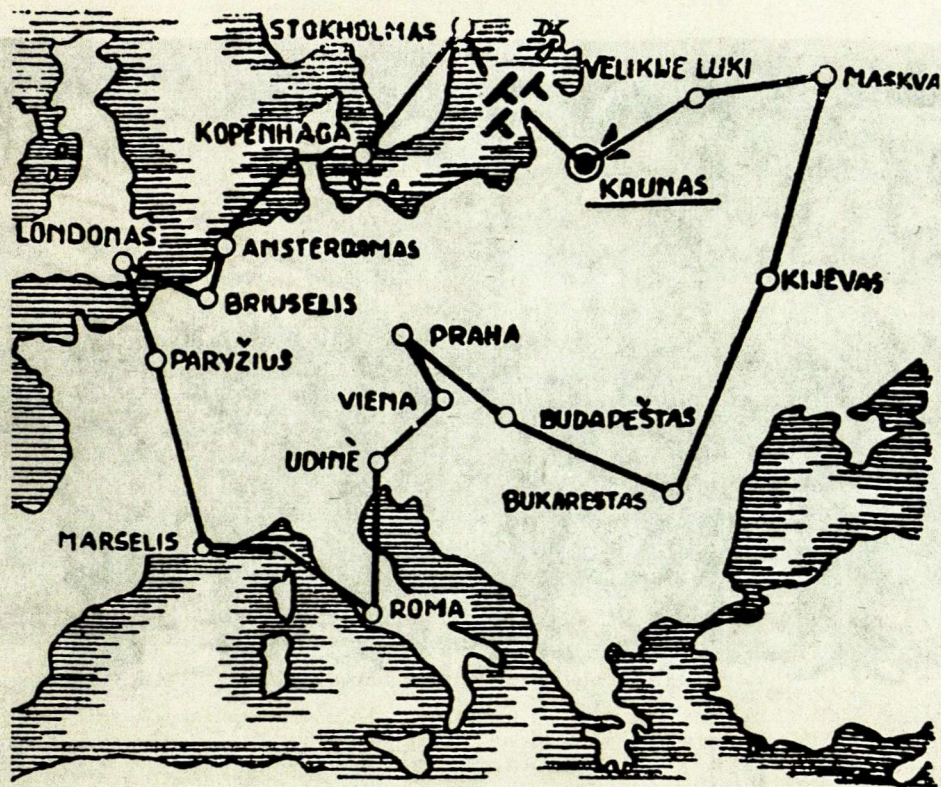
Po 1 val. 15 min. skridimo, eskadrilė nutūpė Spilvos aerodrome, Rygos priemiestyje. Ten lietuvius pasitiko techninės divizijos viršininkas gen. Kurelis, civilinės aviacijos inspektorius plk. Indans, lakūnų pulko viršininko pavaduotojas ltn. Skribs, aukštesnieji karininkai ir Lietuvos pasiuntinybės atstovai. Pirmąją viešėjimo dieną mūsų karo lakūnai aplankė latvių kariuomenės vadovybę

ir Brolių kapus, kur plk. inž. Gustaitis ir plk. ltn. Peseckas uždėjo vainiką ant žuvusiems dėl Latvijos nepriklausomybės kariams paminklo. Vėliau, iškilmingos vakarienės metu latvių aviacijos karninkų ramovėje buvo iškelta Lietuvos ir Latvijos karo aviacijų glaudesnio bendradarbiavimo mintis, bei jos reikšmė ir nauda Baltijos valstybėms. Paminėta, kad arčiau pažinus Latvijos karo aviaciją jau 1930 m. birželio 12-15 d. mjr. Stasaitis ir mjr. Reimontas buvo komandiruoti į Rygą. Taip pat 1936 m. ltn. Draugelis atliko vienierių metų stažą latvių karo aviacijoje, o latvių karo lakūnas kpt. Tomasas — Lietuvos karo aviacijoje. Trečią viešnagės dieną lietuviai išskrido namo. Prieš pakylant mūsų junginiui į orą, ltn. Draugelis naikintuvu Dewoitine D501 parodė aukštąjį pilotazą. □

Nepriklausomos Lietuvos kariuomenės kūrėjai - savanoriai ir Vvčio Krvžiaus kavalieriai, prie garbės stalo, kariuomenės atkūrimo minėjimo metu Los Angeles 1979 m. iš d.: eilinis Mykolas Barauskas, grandinis Jonas Čekanauskas (miręs), viršila Vladas Bajalis (miręs), kpt. Grigorijus Radvenis, plk. ltn. Juozas Andrius, ponía O. Raštikiėnė — atstovavusi savo vyrą generolą St. Raštikį, plk. Jonas Andrašūnas, plk. ltn. Bronius Basiulis, majoras Petras Starevičius (miręs) ir plk. Tomas Sereika. Prie mikrofojo — Los Angeles generalinis garbės konsulas inž. Vytautas Čekanauskas.

1. ANBO IV-jų trejukės skridimas aplink Europą 1934.VI.25 - VII.19

APLINK EUROPAŲ PRIEŠ 50 METŲ

E. JASIŪNAS

Prieš 50 metų, 1934 metų vasarą, Lietuvos karo aviacijos lėktuvų grandis, susidedanti iš trijų ANBO IV tipo lėktuvų, apskrido aplink Europą, aplankydama beveik visas valstybių sostines. Priimant domėn tada dar ne labai tobulą aviacijos techniką, tai buvo didelis mūsų lakūnų atliktas žygis, nuskambėjęs per visos Europos spaudą ir radiją.

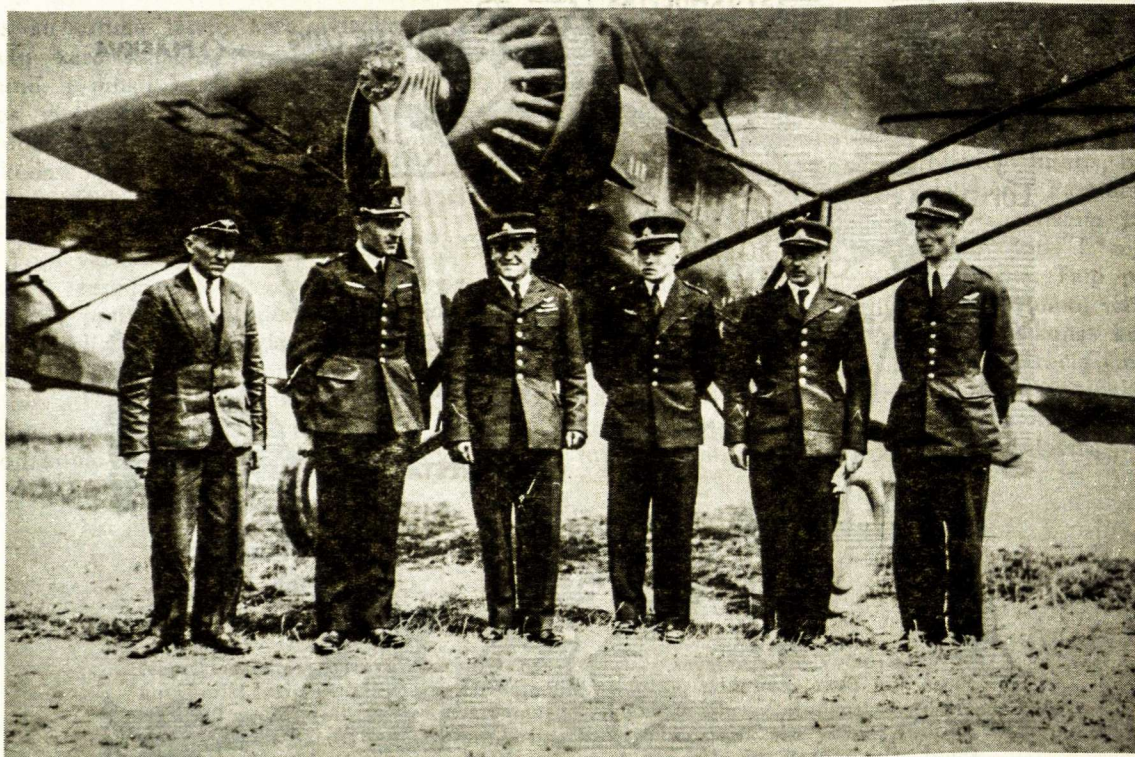
ANBO IV tipo lėktuvus buvo geriausiai pavykęs konstruktorius inž. A. Gustaičio kūrinys, sukėlęs susidomėjimą net užsienyje. 1932 metais sėkmingai išbandžius prototipą, savose karo aviacijos dirbtuvėse Kaune buvo pradėta serijinė tų lėktuvų gamyba. ANBO IV turėjo britų gamybos oru aušinamą žvaigždinį 9 cilindrų Bristol "Pegasus" L2 variklį, išvysčiusį 560/650 AJ galinumą. Maksimalus lėktuvo greitis buvo 290 km/val. ekonomišką perskridimo greitis — 210 km/val. Be benzino papildymo galėjo nusukti

1000 kilometrų.

Šio skridimo aplink Europą tikslas buvo revizuoti Lietuvą aplankiusius lakūnus, užmegzti su užsienio lakūnais ryšius ir parodyti naujai atskūrusios Lietuvos valstybės savos gamybos lėktuvų ir savų lakūnų kokybę, pajėgumą ir išsvermę.

Kelionės maršrutas buvo numatytas sekantis: Kaunas — Stokholmas — Kopenhaga — Amsterdamas — Briuselis — Londonas — Paryžius — Marselis — Roma — Udinė — Viena — Praha — Budapeštas — Bukarestas — Kijevas — Maskva — Velikve Luki — Kaunas. Bendras atliktos kelionės ilgis — apie 10000 kilometrų. Iš anksto buvo numatytas ir apskaičiuotas kelionės tvarkaraštis, t.y. atvykimo — išvykimo dienos ir valandos, ir jo griežtai, beveik minutės tikslumu, prisilaikyta.

Broliškos Pabaltijo valstybės — Latvija, Estija ir Suomija — buvo aplankytos jau 1933 m. rudenį, todėl šį kartą jos į maršrutą nebuvo į-

2. Trijų ANBO IV-jų įgula, iš k. į d.: mech. A. Rimkevičius, kpt. J. Liorentas, pulk. ltn. inž. A. Gustaitis (skridimo vadas), ltn. R. Marcinkus, kpt. J. Namikas, ir ltn. J. Mikėnas.

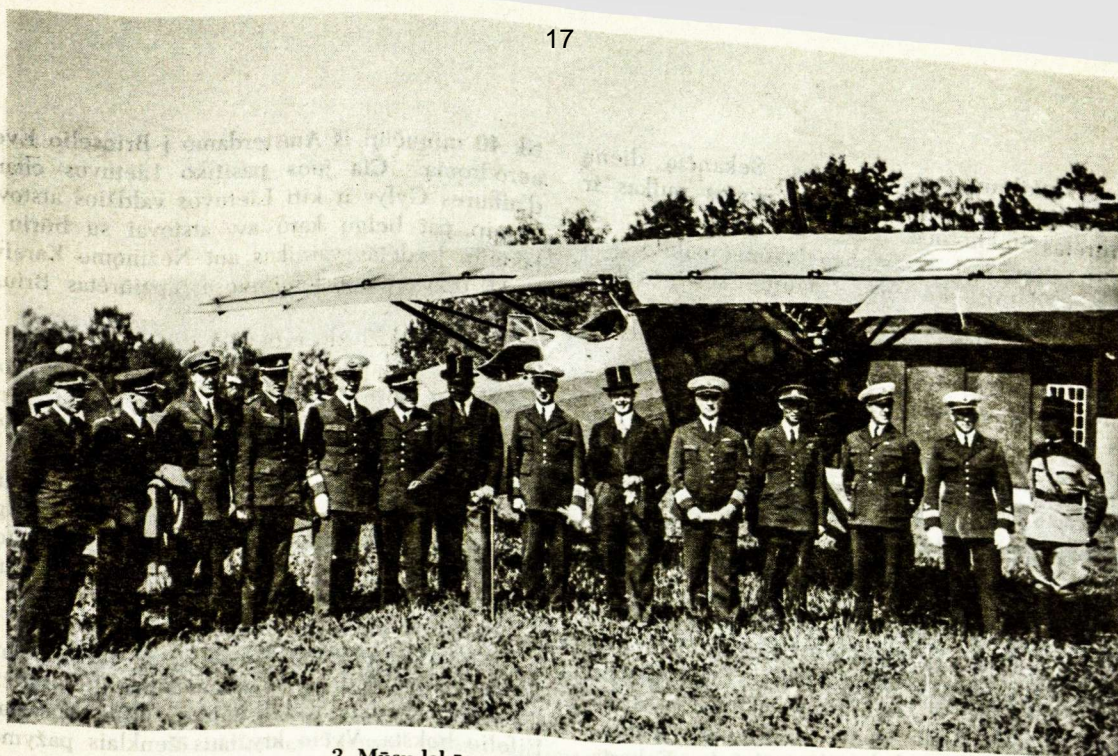
trauktos. Per Vokietiją skristi leidimas nebuvo gautas, su lenkais tada jokių santykių neturėta, todėl Berlynas ir Varšuva į skridimo maršrutą taip pat neįėjo.

Lėktuvų grandžiai vadovavo pulk. ltn. (vėliau generolas, karo aviacijos viršininkas) inž. A. Gustaitis. Pirmojo lėktuvo (Nr. 61) įgulą sudarė: pilotas — A. Gustaitis; žvalgas — kpt. (vėliau majoras) J. Namikas. Atrajo lėktuvo (Nr. 62) pilotas — kpt. (vėliau pulk. ltn., grupės vadas) J. Liorentas; žvalgas — ltn. (vėliau kapitonas) R. Marcinkus. Trečiojo lėktuvo (Nr. 63) pilotas — ltn. (vėliau majoras, eskadrilės vadas) J. Mikėnas; mechanikas — A. Rimkevičius. Skridimas buvo atliktas be radijo ir be astronominės navigacijos įrengimų. Šalia paprastų magnetinių kompasų, lėktuvai dar turėjo ir giroskopinius kompasus, o lėktuvų grindyse buvo įrengti optiniai derivometrai vėjo nunešimo kampui matuoti. Turėti ir stambaus bei smulkaus mastelio žemėlapiai, iš viso apie 100 lapų. Jie buvo suklijuoti į juostas, kartais iki penkių metrų ilgumo, su pažymėta maršruto linija, kompasu kursu, uždraustomis zonomis, įv. pastabomis ir t.t.

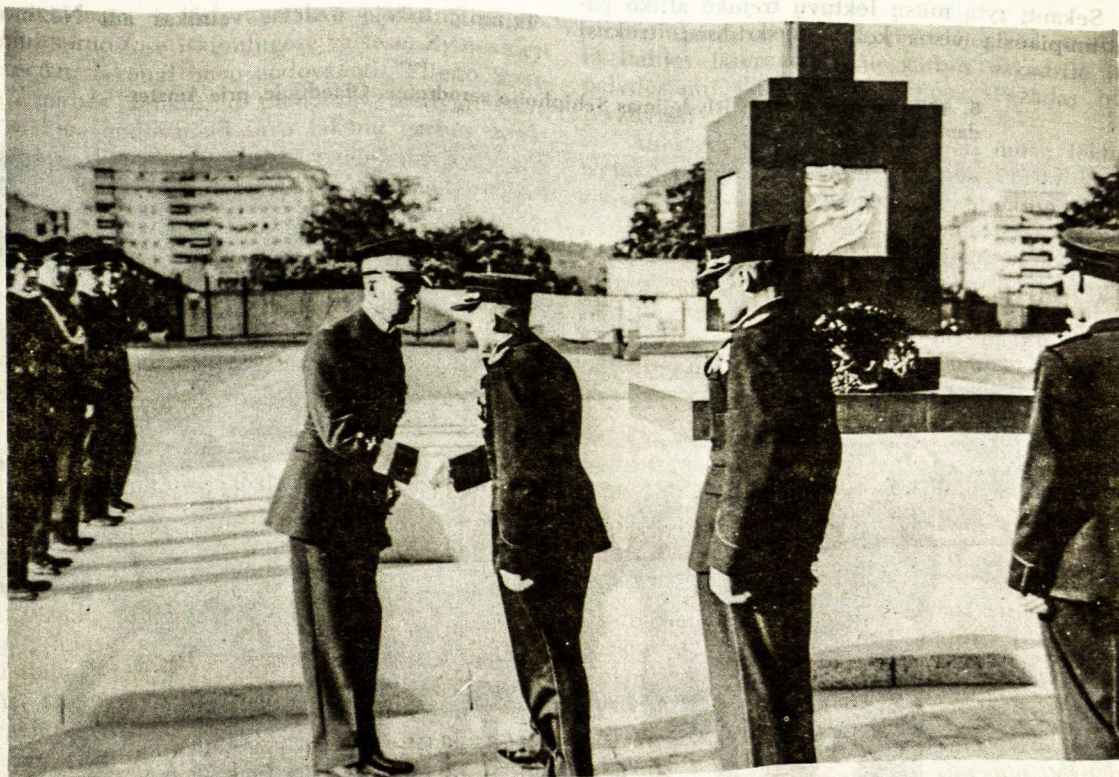
Birželio 25 d. rytą Kauno aerodrome lakūnus išlydėti susirinko gausus būrys giminių, draugų ir valdžios bei spaudos atstovų. Atsisveikinimo kalboje plk. ltn. A. Gustaitis pastebėjo: “Kitados galinga mūsų valstybė buvo kaimynų pasidalinta dėl to, kad trūko stiprios tautinės vienybės. Dabar atgimusi Lietuva yra mažutė, apie kurią nedaug kas žino. Dar yra tokių, kurie net abejoja dėl mūsų ateities. Mes tat ir skrendame savais lėktuvais, savo rankomis pastatytais, kad parodytumėme, jog mes galime dirbti ir gyventi.”

ANBO IV-jų trejukė iš Kauno aerodromo pakilo 9:40 val. ir, apsukusi atsisveikinimo ratą, nuskrido vakarų kryptimi. Praskridę Palangą, Baltijos jūrą ir Gotlando salą, po 3 val. ir 20 min. skridimo mūsų lakūnai nutūpė Stokholmo Jarfala (kitur pažymėta Barkarby) aerodrome, kur jų jau laukė švedų karo aviacijos atstovai, Lietuvos min. Švedijai J. Savickas ir kiti.

Dar tą pačią dieną jie dalyvavo priėmimo oro ministerijos rūmuose, kur Gustaitis, Liorentas ir Namikas buvo apdovanoti švedų garbės ordinais. Uždėjus vainiką žuvusiems švedų lakūnams pagerbti, švedų oro ministeris pakvietė mū-

3. Mūsų lakūnų sutikimas Švedijoje 1934.VI.25

4. Vainiko padėjimas prie paminklo žuvusiems švedų lakūnams. Su A. Gustaičiu sveikinasi švedų karo av. viršininkas gen. Frris

siškius iškilmingiems pietums. Sekančią dieną buvo aplankytas 2-sis švedų aviacijos pulkas ir apžiūrėtas Stokholmas.

Birželio 27 d. rytą mūsų lakūnai pakilo ir 1 val. p.p. nutūpė Kastrupe, Danijos sostinės Kopenhagos aerodrome. Čia juos pasitiko didelis būrys lietuvių studentų, Lietuvos konsulas Nielsen, danų av. viršininkas su būriu lakūnų ir kiti.

Nebodami numatomo skridimui labai nepalankaus oro ir stengdamiesi griežtai laikytis numatytos maršruto dienotvarkės, dar tą pačią dieną 4:40 val. p.p. jie pakilo skridimui į Amsterdamą. Skridami per Vokiečių jūrą, jie pateko į audrą, žemus debesis ir lietu. Neturint radijo ir skrendant tik pagal kompasą ir laikrodį, buvo didelė galimybė paklysti. Patyrusių lakūnų ir žvalgų dėka, šis rizikingas kelionės tarpas pasibaigė laimingai. Nutūpus Schipholio aerodrome prie Amsterdamo, mūsų lakūnus pasitiko Lietuvos garbės konsulas Dr. W. Penn, olandų valdžios atstovai ir A. Gustaičio gerai pažįstamas lėktuvų konstruktorius bei av. dirbtuvių savininkas Fokeris, kuris svečius iš aerodromo išsivežė pietums.

Sekantį rytą mūsų lėktuvų trejukė atliko patį trumpiausią visos kelionės skridimą, trukusį

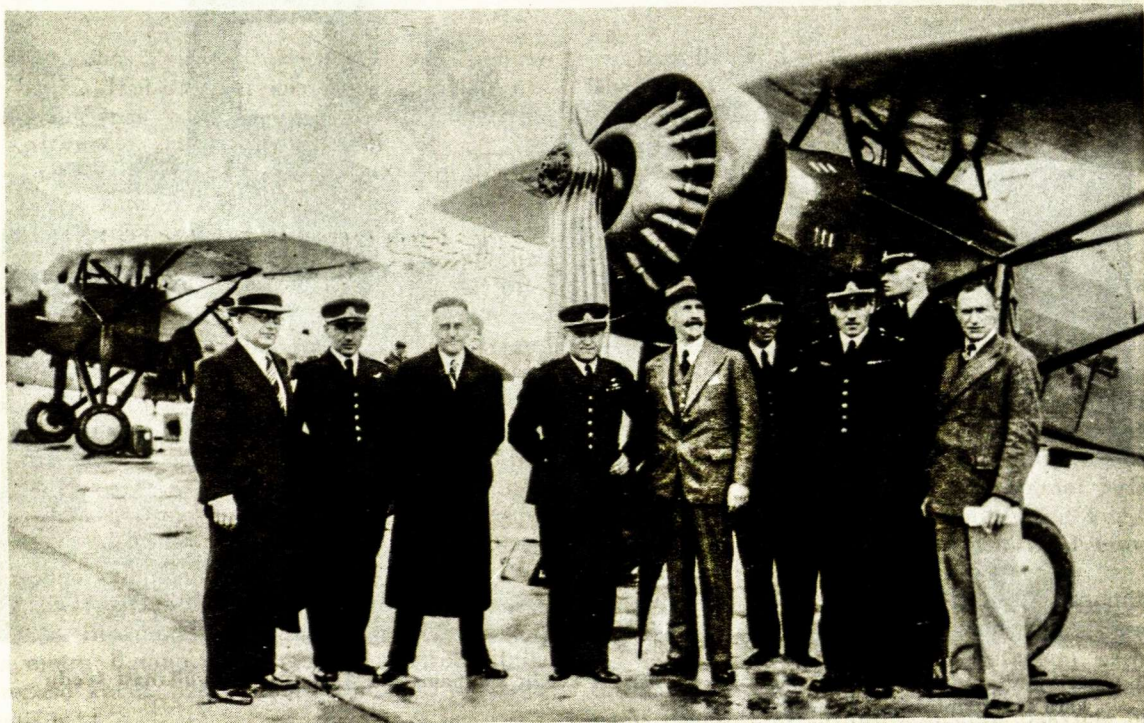
tik 40 minučių: iš Amsterdamo į Briuselio Evere aerodromą. Čia juos pasitiko Lietuvos charge d'affaires Gyls ir kiti Lietuvos valdžios atstovai, o taip pat belgų karo av. atstovai su būriu jų lakūnų. Uždėtas vainikas ant Nežinomo Kareivio kapo, dalyvauta priėmimuose, apžiūrėtas Briuselis.

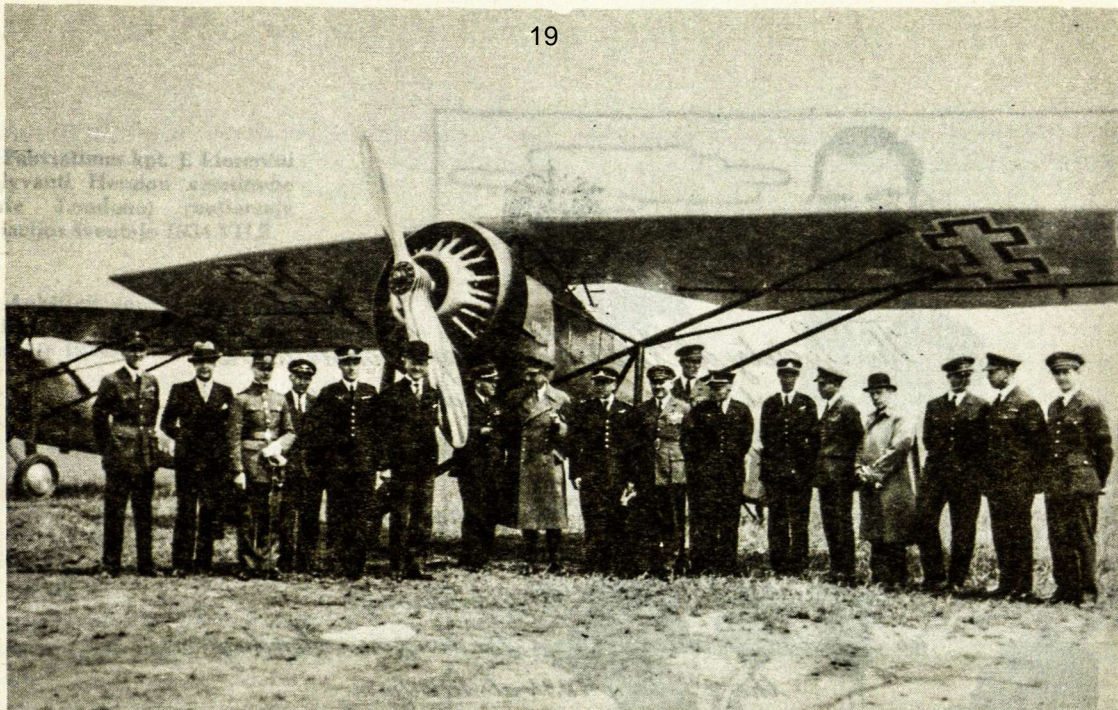
Birželio 29 d. rytą mūsų lakūnai pakilo ir po pusantros valandos skridimo nutūpė Croydono aerodrome prie Londono. Sekančias dvi dienas Hendono aerodrome vyko didelė anglų karo aviacijos šventė, į kurią suvažiavo viso pasaulio atstovai. Mūsų lakūnai gavo garbės pakvietimus. Pirmąją šventės dieną buvo pademonstruoti anglų lakūnų skraidymo sugebėjimai, lėktuvų panaudojimas kare ir oro kautynės. Rytojau dieną buvo atidaryta didžiulė lėktuvų, aviacinių variklių ir jų aviacijos reikmenų bei instrumentų paroda.

Skubotai apžiūrėję Londono miestą ir jo muziejus, liepos 3 d. mūsų lakūnai pakilo skrydžiui į Paryžių. Padarę didelį lanką aplink Paryžiaus Eifelio bokštą, Vyčio kryžiaus ženklais pažymėti lėktuvai nutūpė LeBourget aerodrome.

Sekančią dieną buvo atlikti oficialūs vizitai, Triumfo arkoje uždėtas vainikas ant Nežinomo

5. ANBO IV-jų trejukės išlydėjimas Schipholio aerodrome, Olandijoje, prie Amsterdamo 1934.VI.28

6. Iškilmingas Lietuvos lakūnų sutikimas Bruselio (Belgijoje) Evere aerodrome

Kareivio kapo ir dalyvauta mūsų lakūnų pagerbimui suruošose iškilmingose vaišėse. Žymesnieji prancūzų lakūnai buvo apdovanoti "Plieno Sparnų" garbės ženklu, o prancūzai, atsilygindami, mūsiškius apdovanojo savo lakūnų garbės ženkais. Aplankytos garsiosios Hispano-Suiza av. variklių dirbtuvės ir ginklų gamyklos. A. Gustaitis, prisimindamas savo studijų Paryžiuje dienas, kelionės bendrus nuvedė į Montmartre kavinę.

Liepos 6 d. ANBO lėktuvai aplankė prie Viduržemio jūros esantį Marselio uostamiestį ir dar tą pačią dieną, 3 val. p.p. pakilo tolimesnei kelionei į amžinąjį Romos miestą. Po mūsų lakūnų kojomis praslinko gražioji Riviera, Nicos ir Monte Carlo kurortai, kairėje matėsi Viduržemio jūros pakraščiai, Alpių ir Apeninų kalnai. 7 val. vakare ANBO lėktuvų ratai jau riedėjo prie Romos esančio kariško Čiampino aerodromo takais.

Po nuoširdaus susitikimo su linksmomis italų lakūnais, sekančios dienos tvarka buvo standartinė: vainiko padėjimas ant Než. Kareivio kapo, oficialūs vizitai, priėmimai, aerodromų, aviacinių firmų ir miesto apžiūrėjimas. Iš Romos mūsų lakūnai italų keleiviniu lėktuvu buvo nuskridę į Milaną, kur apžiūrėjo aviacinį muziejų ir dalyvavo aviacijos šventėje.

Priėmimo metu pas italų dučę Musolinį, plk. ltn. A. Gustaitis jam įteikė Lietuvos vaizdų albumą ir pasakė kalbą itališkai, tuomi visus labai nustebindamas. Už tą malonų siurprizą italų aviacijos

vice-ministeris gen. Valle pažadėjo, kad svečiams iš Italijos išskrendant, jų garbės eskadrilė juos palydėsianti iki Austrijos sienos. Pažadas buvo įvykdytas.

Ankstyvą liepos 11 d. rytmetį mūsų lėktuvų trejukė pakilo tolimesnei kelionei. Praskridę Adrijos jūros pakraštį, Veneciją ir Apeninų kalnus, jie nutūpė šiaurinės Italijos miestelyje Udine. Gavę meteorologines žinias ir aptarę skridimo per kalnus specifinius pavojus, mūsų lakūnai pakilo Alpių kalnų kryptimi. Skrista 3500 - 4000 metrų aukštyje, virš aštrių Alpių kalnų viršūnių ir gilių prarajų. Po dviejų valandų rizikingos kelionės, visi trys lėktuvai nutūpė Aspern, Vienos aerodrome.

Čia juos labai iškilmingai pasitiko Lietuvos konsulas Kraus, austrų kariuomenės atstovai ir pučiamųjų orkestras. Sugroti Lietuvos ir Austrijos himnai. Pasisvečiavę gražiojoje Vienoje, lietuviški sparnai išskrido į Čekoslovakijos auksinį miestą Prahą ir nutūpė Kbely aerodrome.

Ir vėl mūsiškiai buvo sutikti su orkestru ir išrikiuota garbės kuopa, sugroti Lietuvos ir Čekoslovakijos himnai. Sekančią dieną buvo uždėtas vainikas ant Nežinomo Kareivio kapo, sekė vaišės ir priėmimai. Reikia pažymėti, kad čekai mūsų lakūnus priėmė ypatingai nuoširdžiai.

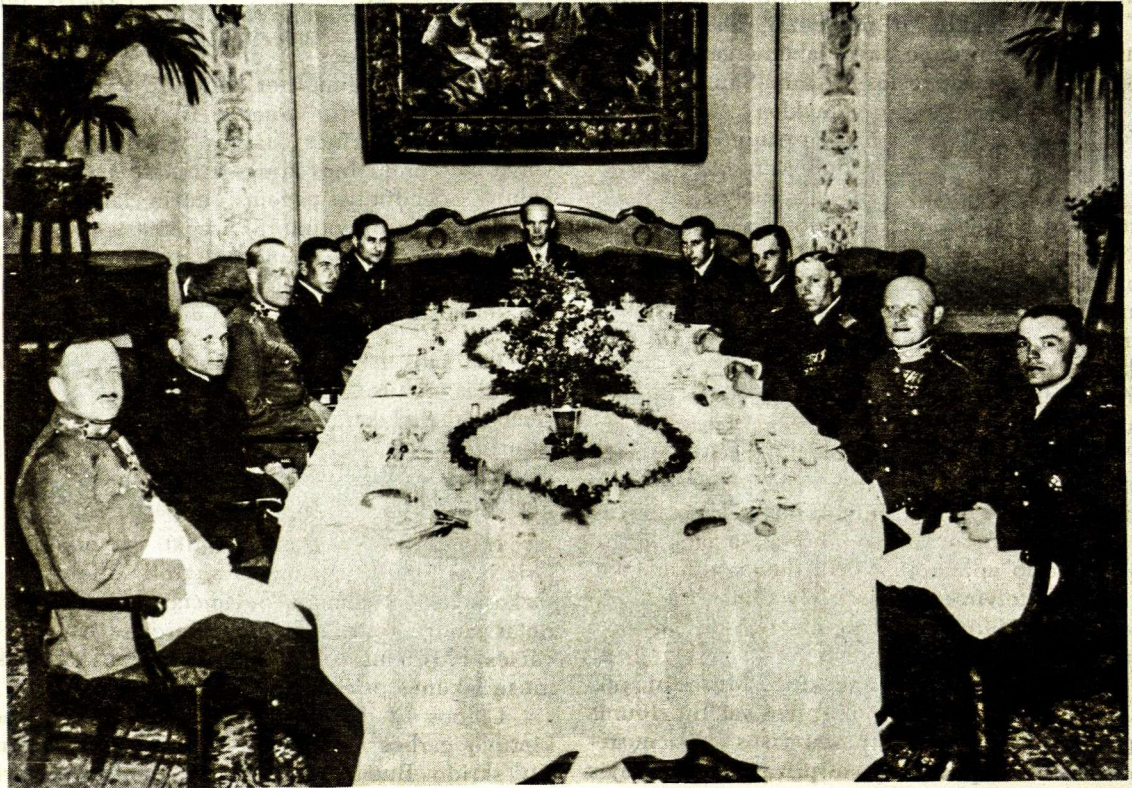
Liepos 13 d., 3 val. p.p., devynių čekų naikintuvų garbės eskadrilės išlydėti, mūsų lakūnai jau skrido Budapešto link. Prasimušę per virš

*The Society of British Aircraft Constructors
request the honour of the Company of
Capt. Lioventes*

*at a Display of Flying organised
with the co-operation of the British Air Ministry
of New Types of British Aircraft
at Hendon Aerodrome (near London), on Monday
the 2nd July 1934, at 10.30 a.m.*

*H. H. J. P.
The Secretary
The S. B. A. C.
1, Wimpole Street,
London, W.1.*

7. Pakvietimas kpt. J. Liorentui dalyvauti Hendon aerodrome (prie Londono) ruošiamoje aviacijos šventėje 1934.VII.2.

8. Aukštieji vengrų karininkai vaišėse su mūsų lakūnais Budapešte 1934.VII.13.

9. Šitaip dail. J. Penčyla pavaizdavo Europą apskridusius mūsų lakūnus savo šarže 1934 m.

10. Iš kelionės laimingai sugrįžusių lakūnų sutikimas Kauno aerodrome 1934.VII.19

Mažųjų Karpatų kalnų sutiktą audrą, ANBO lėktuvai nutūpė Vengrijos sostinėje.

Sekančią dieną, praskridę Karpatų kalnus, jie jau buvo Beneaso aerodrome, Bukareste.

Papildžius benzino tankus, tolimesnis kelionės tikslas buvo Kijevas. Tačiau rusams staiga pakeitus leidimą skristi į Kijevą ne tiesia linija, bet dideliu lanku į rytus, mūsų lakūnams teko skubiai iš naujo skaičiuoti ir žemėlapiuose atžymėti naują skridimo liniją.

Liepos 14 d. ANBO IV trejukė išskrido Kijevan. Pro lakūnų akis praslinko Moldavijos ir Besarabijos vaizdai, Kišiniovo ir Bielaja Cerkov miestai, artėjo Dniepro upė. Ukrainos sostinės Kijevo aerodrome jie nutūpė 7 val. vakare. "Inturist" viešbutyje jiems buvo suruoštas priėmimas su gausiais valgiais, sveikinimais, kaviaru ir vodka.

Tolimesnė kelionė mūsų lakūnus atnešė į centrinį Maskvos aerodromą. Maskvos europietinio stiliaus viešbutyje, dalyvaujant aukšties rusų aviacijos atstovams, buvo suruoštas priėmimas. Nenujautė mūsų lakūnai, kad už tų gražių sveikinimo kalbų slėpėsi rusų klasta ir Lietuvos okupacijos planai.

Porą dienų paviešėję ir gavę meteorologinius davinius, liepos 19 d. lietuviai apleido Maskvą ir, per Velikije Luki, Gudiją ir Daugpilį, sugrįžo į Kauną.

Minutės tikslumu, kaip iš anksto plane buvo numatyta, 6 val. p.p. trijų ANBO IV-jų ratai palietė Kauno aerodromo žolę. Čia lakūnų jau laukė jų artimieji giminės, draugai, Lietuvos vyriausybės ir užsienio valstybių atstovai, spaudos korespondentai ir apie 10,000 žmonių minia. Sugrįžę lakū-

nai buvo tiesiog apkrauti gėlėmis. Gražią gėlių puokštę jiems įteikė ir pirmoji Lietuvos lakūnė A. Liorentaitė. Skridimui vadovavęs plk. ltn. A. Gustaitis buvo apdovanotas Gedimino III I. ordinu.

Šiuo skridimu buvo įrodytas ne tik mūsų lakūnų geras techninis pasiruošimas ir ištvermė, bet ir savose dirbtuvėse pastatytų lėktuvų aukšta kokybė ir patikimumas. Kelionės metu jokių techninių sutrikimų neturėta.

Šiandien, pusei šimtmečio nuo šio istorinio įvykio praėjus, iš šešių skridimo aplink Europą dalyvių, gyvi yra likę tik du: J. Liorentas, gyvenąs Hollywood, Floridoje, ir J. Mikėnas, gyv. Kaune. Antanas Gustaitis buvo rusų nužudytas 1941.X.16. J. Namikas mirė Lietuvoje. R. Marcinkus, II Pas. karo metu tarnavęs anglų Karališkos aviacijos naikintojų eskadrilėje, buvo vokiečių numuštas, kalinamas karo belaisvių stovykloje, iš ten bandė pabėgti, buvo pagautas ir sušaudytas.

Visos nuotraukos iš autoriaus asmeninio archyvo.

Panaudoti šaltiniai

J. Namikas. **Europa iš oro**. Lietuvos Aero Klubo leidinys. Kaunas, 1939 m.

Lietuviai apskrido Europą. Kūno Kultūra ir Sveikata, 1934 m. Nr. 30.

J. Česonis. **Mūsų lakūnai aplink Europą**. Karys, 1934 m. Nr. 26 ir 27.

P. Jurgėla. **Nauji lietuvių žygiai padangėje**. Margutis, 1934 m. Nr. 17.

J. Namikas. **Lietuvos eskadrilė aplink Europą**. Lietuvos Sparnai, 1935 m. Nr. 1.

LAIŠKAI KARIUI

Kario Redaktoriui,

G. T.

1983 m. Kario 7 Nr. "Išvežtųjų Karių sąrašas" eilės Nr. 176 eina Garbažis Antanas, gim. 1907 m. kpt.; 1984 m. Kario 5 Nr. Osvaldas Žadvydas pataisė pavardę, kad tai turi būti "Garalis". Tai visai kitas asmuo.

Išvežtųjų Lietuvių sąrašas, Pasaulio Lietuvių Archyvo, Chicago 1981 m. leidiny 125 psl. eil. Nr. 4765 parašyta "Garbažis (Grabazius) Antanas, s. Antano, g. 1907 m., kpt."

Mano išvada tokia, kad 1983m. Kario 7 Nr. spausdinant pavardę įvyko korektūros klaida, gi 1984 m. Kario 5 Nr.

padaryta dar stambesnė klaida, visai pakeičiant pavardę.

Teisingai yra parašyta Pasaulio Lietuvių Archyve, "Išvežtųjų Lietuvių sąrašas". Kapitoną Antaną Grabąžį pažinau nuo vaikystės laikų iki pat paskutinių išvežimų dienų.

Šią klaidą prašau atitaisyti "Išvežtųjų Karių sąrašas".

Reiškiu pagarbą.

Valerijonas Vitkus
Rochester, N.Y.

Prisiminus karių išvežimus, prisimena ir toks įvykis. Vyresnio laipsnio kariai buvo vežami į "Kursus", po to sekė jaunesnieji karininkai ir kiti kariai žemesnio laipsnio. Šie buvo vežami birželio mėn. 10 d. ar panašiai apie tą laiką. Tas metas buvo, kai kariuomenės dalys buvo

vienos Varėnos poligone, kitos Pabradės. Kareivinėse likosi tik keletas karių rajono priežiūrai ir aptarnavimui. Kariuomenės dalys, kurios buvo viename ar kitame poligone vadinosi — vasaros stovykla, o likusieji kareivinėse — žiemos stovykla, — "zimnyj lager".

Kiek prisimenu tai buvo birželio mėn. 17 d., trečiadienis. Į 615 artilerijos pulko žiemos stovyklą atvyko pulko vadas majoras Bitter, kalbėdavo, kad jis yra estų tautybės. Pulko vadas Vladas Sidzikauskas buvo išvežtas į vadinamus, "kursus". Majoras Bitter susikvietė visus ten esančius karius ir trumpoje kalboje pareiškė, kad tie išvežtieji buvo "podlyje liudi" ir yra verti tuo kaip su jais pasielgti. Jų nereikia užjausti, dar gi jų šeima

(Nukelta į 456 p.)

SAVANORIO ATSIMINIMAI

A. RAMANAUSKAS

III

Dar vienas prisiminimas iš mano vaikystės dienų. Vieną kartą, kai aš buvau kokių 4 ar 5 metų, mano motina panorėjo nuvažiuotį į mišką ir pasirinkti aviečių uogų ir išsivirti žiemai. Tai vieną sekmadienį iš ryto išvažiuome tų uogų rinkti. Į mišką buvo apie 8 ar 9 kilometrai. Sustojome pas tėvo pažįstamą girininką ir motina su tarnaitėmis išėjo uogų rinkti, o tėvas su tuo girininku išėjo ant kiemo kalbėjosi, tai ir aš aplinkui sukinėjaisi.

Žinoma, tas girininkas skaitėsi jau prie ponų, tai jiedu su tėvu kalbėjosi tik lenkiškai. Tuo laiku parginė iš miško karves, kurioms po kaklais buvo parišti mediniai barškalai, o aš to niekad nebuvau matęs. Tai aš prieinu prie tėvo ir klausiu, tėtė ar jų ir karvės lenkiškai šneka. Jiedu iš to mano paklausimo turėjo skanaus juoko.

Kada po Pirmojo Pas. karo mudu su tėvu nuvažiuoju pas tą patį girininką, tai jis tuojuos paklausė mano tėvo, ar čia tas pats sūnus, kuris klausė ar mano ir karvės lenkiškai šneka. Ir jis puikiausiai kalbėjo lietuviškai.

1908 metai mums buvo nelaimingi, nes vasarą sudegė mūsų gyvenamas namas. Kadangi tėvas norėjo pastatyti gerą ir erdvų, tai namo statyba užsitęsė iki vėlyvo rudens. O vasaros pabaigoje apsirgo močiutė. Ji gulėjo pas kaimynus, tai reikėjo eiti jos ten prižiūrėti. Tik gruodžio mėnesio pirmom dienom inėjome į naują namą ir parsivežėme sergančią močiutę, kuri po kelių dienų mirė. Man labai buvo gaila močiutės, nes ji mane labai mylėjo, ir aš nustojau geriausios globėjos. Ji turėjo apie 62 metus amžiaus.

Tuos metus tėvas statydamas gyvenamą namą pasidarė skolos, tai prie visų pragyvenimo išlaidų, prisidėjo dar ir už skolą nuošimčiai mokėti. Nuo 1908 metų gyvenimas žymiai pašviesėjo, buv. įsteigta mergaičių progimnazija. Be to, Žiburio draugijos buvo įsteigti švietimo lavinimosi sekmadienio kursai, kur pamokos vykdavo tuoj po pamaldų. Ten mokė skaityti ir rašyti. Tų kursų lankytojų nepriklausomybės laikais vienas buvo buhalteriu, o kitas įstojo į Klaipėdos muzikos konservatoriją ir ją baigė, o vėliau buvo gimnazijos mokytoju. Nors rusų valdžia viską kontroliavo, bet jau taip labai nesikabinėjo, ir žmonės pasijuto laisvesni, nes ir spauda buvo

laisvesnė ir knygų lietuvių kalba pradėjo atsirasti, ir vakarėlius su vaidinimais buvo leidžiama net ir kaimuose surengti. Taip pat ir kooperatyvus buvo leidžiama steigti. Atsirado ir mokyklų daugiau, kuriose buvo mokinama ne vien tik rusiškai, bet buvo pamokų ir lietuviškai. Taip pat 1911 metais, lietuvių iniciatyva, buvo surengta Marijampolėje didelė žemės ūkio paroda. Ūkininkai pradėjo geriau ūkininkauti, daugiau pradėjo vartoti dirbtinų trašų ir gauti geresnius derlius.

Vienuolikos metų amžiaus būdamas pradėjau dirbti visus žemės ūkio darbus. Tai mokyti nebuvu kada. Bet laikraščių ir knygų skaitymo nenutraukiau. Pas mus buvo paprotis, vasarą pietų laiku, būna apie 3 ar 4 valandos poilsio, tai padieniai darbininkai prigula poilsio. O aš tą laiką sunaudodavau laikraščių, arba knygų skaitymui. Stengdavausi įsigyti, istorijos, geografijos, gamtos ir fizikos mokslų knygų. Kai kurias iš jų ir rusų kalba mėgindavau skaityti, nes rusų kalba vartotos knygos buvo labai pigios. Tik su matematika man buvo labai blogai, nes nebuvo kas man padeda.

1911 metais pradžioje gavėnios, Marijampolės parapijoje kapucinas Tėvas Kudirka laikė misijas, kurios tęsėsi visą savaitę ir žmonės labai gausiai lankė, nors Marijampolės bažnyčia yra nemaža, bet visą savaitę buvo didžiausia spūstis. Per tas misijas aš tik pora dienų galėjau lankyti, nes tom dienom buvo numiręs mano tėvo sesers vyras, tai tėvai apie keturias dienas buvo laidotuvisė ir aš turėjau namus saugoti.

Tais metais per Velykas mirė paskutinis marijonas, Marijampolės parapijos klebonas kun. Senkus. Jį parapijiečiai labai mylėjo ir kitaip nevadindavo kaip kun. Senkelis. Jis padidino bažnyčią daugiau kaip dvigubai, pristatydamas dvi erdvias koplyčias, pailgino ir pastatė du bokštus, be to, aptvėrė šventorių ir parapijos kapines akmenine tvora. Žinoma, akmenis suvežė parapijiečiai, bet visa kita ir už darbą jis mokėjo iš parapijos kasos.

1911 metais tėvas berno neėmė vertėmės padiniais darbininkais tai visa žemės ūkio darbu našta gulė ant mano pečių, o tie mano pečiai dar nebuvo labai stiprūs, nes aš buvau dar tik 13 metų. Bet šiaip taip išvežiau tuos metus. 1912 metais turėjome berną, tai visi darbai ėjo tvarkingai ir man buvo lengviau. 1913 metais vėl vertėmės padiniais darbininkais. Vasarųjų pasėjome tvarkoje, ir visas tais metais derlius buvo geras, tik rugpiūčio mėnesį, pavogė iš ganyklos porą geresnių kumelių, tai suvėlinome žiemkenčių sėją, nes liko tik pora arklių. O daugiau arklių

nebuvo už ką pirkti. Tik vėlai rudenį tėvas nupirko porą arklių, bet tie arkliai buvo prasti ir iš rudenio žemė pavasario sėjai nebuvo suarta. Tai 1914 metų pavasarį, sėja buvo labai suvėlinta todėl ir derlius buvo prastas. Kadangi tėvas mėgo išgerti ir buvo pasidaręs skolos, tai kaimynam atrodė, kad bankrotas neišvengiamas ir kad tėvas turės dalį žemės parduoti. Tai vienas kaimynas, kuris turėjo atskirai žemės, tą žemę pardavė, kad turėtų paruoštų pinigų ir galėtų iš mano tėviškės gabalą žemės nupirkti. Jis matė, kad derlius bus blogas ir tikrai mano tėvui bus bankrotas. Bet, iš tikrųjų, dar taip blogai nebuvo, kad arklių mažai turėjome ir tie patys buvo blogi. Bet, užtai, galvijų turėjome gražią kaimenę ir už veislinių bulių žydai buvo siūlę 160 rublių. Galėjome kokias keturias melžiamas karves parduoti, nes turėjome viso 7 melžiamas karves ir dar gražaus prieauglio buvo.

Tačiau, viskas staiga pasikeitė. Rugpiūčio mėnesio pradžioje prasidėjo Pirmasis Pasaulinis karas, ir pirmom karo dienom pas mus atbėgo iš Kybartų pabėgėlių dvi šeimos, mano motinos giminaičiai, kurie pas mus buvo visą savaitę ir padėjo mums nuimti nuo lauko vasarojų.

Tos savaitės gale mūsų kaime apsinakvojo žygiuojantis į frontą visas rusų pėstininkų pulkas. Pas mus apsistojo bataliono štabas, tai nemažas skaičius karininkų užėmė visą seklyčią. Ant rytojaus pulkas išžygiavo į frontą, ir mūsų visi pabėgėliai iškeliavo į Kybartus.

Pas mus prasidėjo ramus gyvenimas, nes karui prasidėjus kelias dienas buvo girdėti duslūs patrankų šūviai, o vėliau nieko nebuvo girdėti. Karui prasidėjus buvo uždraustas pardavimas degtinės ir alaus ir visos atsargos buvo sunaikintos. Tai ir tėvas, kai nebuvo degtinės, tai pradėjo daugiau žiūrėti ūkio, tai ir pas mus ūkio reikalai žymiai pagerėjo.

Vieną rytą, mudu su padieniu darbininku kūlėme spragilais rugius sėklai. Buvo labai tykus rytas. Girdėjome labai smarkų patrankų šaudymą, bet atrodė, kad tas šaudymas gana toli. Rodos, kad tai buvo šeštadienis, po pietų atėjo seniūnas ir pavarė tėvą, kad eitų ant plento tilto saugoti. Tėvui išėjus viskas buvo ramu, tik anksti rytą parėjo tėvas ir sako, kad paryčiu pradėjo bėgti rusai iš Vokietijos ir, sako, kad dabar jų jau pilnas kelias. Tada tėvas liepė man eiti to tilto saugoti, tai aš ir nuėjau. Tą tiltą per naktį saugodavo du vyrai, o tas tiltas buvo mažas, bet nieko nepadarysi, toks karo komendantas buvo įsakymas. Reiškia, valdžia geriau žino. Nuėjęs radau ten ir kitą kaimyną stovintį sargyboje. Prabėgdami rusų kareiviai klau-

sia mūs, ko mes čia stovime? mes sakome, kad saugome tą tiltą. O, jie mums sako, kad galite eiti namo, jau dabar niekas šito tilto nesugriaus. Tai mudu ir nuėjome namo.

Rusai bėgo visą sekmadienį ir pirmadienį, tik antradienį jų sumažėjo ir ėjo tik pavieniai. Antradienį po pietų pasigirdo iš patrankų keli šūviai kurie krito į Marijampolės miestą, ir už kokio pusvalandžio pasigirdo šautuvų šūviai ketvirtame kilometre į rytus nuo Marijampolės. Atrodo, kad vokiečių žvalgai susidūrė su bebėgančiais rusais, kurie juos apšaudė. Tada vokiečiai uždegė mūsų kaimyno triobas ir, prisidengdami to gaisro dūmais, pasitraukė į Marijampolę.

Kai padegė mūsų kaimyną, tai mes visi vakai pasikinkėme arklius ir ilgvežimą ir patraukėme palių linkui. Atvažiuom į mūsų kaimo pietryčių kampą, o ten nieko nežino kad yra koks pavojus, jie sau ramiai laukuose dirba. Atvažiuo apie keturis kilometrus į gretimą kaimą, sustojome pas pažįstamus ūkininkus ir ten apsinakvojome. Jie ten nematė ir nežinojo, kad mūsų kaime sudegė ūkininko triobos, nes mūsų kaimo aukštumos viską užstojo. Dar viena bėda prisidėjo, susirgo mano jauniausioji sesuo ir naktį ta mūsų geroji šeimininkė ją net marino ir grabnyčios žvakę buvo uždegusi, bet į rytą ji pagerėjo, ir mes papusryčiaugė išvažiuome namo.

Namuose radome viską tvarkoje, nes tėvas ir motina buvo likę ir viską buvo sutvarkę. Kelias savaites nematėme nei rusų, nei vokiečių. Tik po kelių savaičių, vieną pavakarį pasirodė pas mus rusų grandinė, kuri žygiavo maždaug penkių žingsnių tankumu ir nužygiavo Marijampolės kryptį. Jiems nužygiavus apie kilometrą nuo mūsų pradėjo šaudyti vokiečių artilerija. Jų šrapneliai sproginėjo perlėkė mūsų triobas. Tą naktį mes praleidome slėptuvėje, paryčiu aprimo šaudymas ir mes sužinojome, kad jau vokiečių nėra Marijampolėje. Tai ir vėl prasidėjo ramus gyvenimas, nors iš patrankų buvo girdėti šūviai dar kelias savaites. Per Marijampolę pražygiuodavo į frontą daug rusų kariuomenės, bet pas mus buvo ramu. Tėvas buvo išvarytas į pastotę ir buvo nuvažiuojęs į Rytprūsius net už Goldapės. Ten jis matė daug sunaikintų vokiečių ūkių. Jis girdėjo iš rusų kariškių, kad greitai bus paimtas ir Karaliaučius ir kad rusų kareivių ūpas buvo labai geras.

Tas buvo prieš Kalėdas. Tuo laiku pradėjome pardavinėti pašarą, nes jo gana daug ir gero turėjome. Kai veždavome į turgų, daugiausia šieną, tai surišdavome į pundukus po 20 svarų ir nuvežė, užsidėje eilutę ant ilgavežimio drobynų, gaudavo-

Amerikiečių Kariuomenės Moderni Divizija

B. B.

Amerikiečiai sudarė pavyzdinę modernią diviziją, atatinančią taktiniai, ginklavimo, judrumo ir organizacijos atžvilgiu dabartinių ir artimų laikų kautynių reikalavimus. Tokios divizijos numatomos sudaryti artimiausiu laiku, panaudojimui staiga iškilusiems ginkluoties veiksmams sustabdyti amerikiečių įtakoje esančiose vietose — kraštuose; artimoje ateityje numatoma perorganizuoti visas žemės jėgas minėtos pavyzdinės divizijos standartais.

Daugelį negerovių amerikiečių kariuomenės organizacijon įnešė Vietnamo karas, savanorių kariuomenė, į kurią pakliuvo jaunuoliai išmesti iš mokyklų, darboviečių, be to, narkotikai ir tam panašūs dalykai, senstantys ginklai, priemonės, blogas atprūpinimas, stoka modernių priemonių ir įrengimų aptarnavimui specialistų (arba bent sugebančių), kai šiuo

metu kariuomenė atrodo gramozdiška, apkrauta sunkiomis nereikalingomis priemonėmis, netinkanti greitai permetimams, judriems veiksmams, amerikiečiai ėmėsi ieškoti kelių naujiems šių dienų kautynių reikalavimams, kaip pritaikyti savų jėgų organizaciją ir priemones. Tam tikslui sudarė devintą pavyzdinę diviziją, organizuotą taip, kad esmę sudarytų judrus manevras, jam pritaikyti ginklai ir priemonės, kitaip tariant, pagrindas yra manevras, ginklai ir technologinės priemonės atsidūrė antrame vaidmenyje. Anksčiau, kaip ir dabar amerikiečių doktrinoje ugnies reikšmė yra pirmoje vietoje. Judrumo — manevro tikslas yra pirmoje eilėje suklaidinti priešą, kuris daugelyje atvejų bus gausesnis, turės daugiau šarvuotųjų ir kitų ugnies priemonių, kur vėliau mažais, iš oro perkeltais judriais daliniais,

tarytum kokiais bitės įgėlimais, trukdytų ir dalimis naikintų gilumoje priešų jėgų judantį kolosą. Dalinio vadui dažniausia nebus galimybės aiškintis priešų jėgų dydį ar jo silpnas vietas — nuolatiniais dažnai be poilsio vykdomais puldinėjimais iš priešui nelaukto krypties, netikėtu laiku; reikės veikti sava iniciatyva, susidariusiose aplinkybėse, aukštesnio dalinio bendro uždavinio ribose, kartais siekiant priešų teritorijos, užnugaryje veikiančių pagrindinių jėgų, puolant aerodromus, tiekimo ir ryšio centrus ir kelius, tiltus, vadovietes ir kt. Tai vykdyti palengvins modernios technologinės priemonės ir lankstus jų panaudojimas — be kliuvinių galimybė sekti savus dalinius ir kaimynus, kiekvienu momentu palaikant su jais ryšį, galimybė didesniuose atstumuose sekti priešą, jo judėjimą, išsiaiškinti jo turimas priemones ir ginklus, ugniavietes, galimybės panaudoti robotus suradimui priešų užminuotų laukų ir dėstyti savo pačių minas, tiekti

me 35 - 40 rublių. O surinkę už parduotą šieną pinigų, pirkdavome arklius ir greitu laiku jau turėjome susipirkę 8 neblogus arklius. O tuo laiku arkliai buvo pigūs, nes pražygiuojančios kariuomenės dalys rekvizudavo iš ūkininkų pašarą ir ūkininkai priversti buvo mažinti gyvulių skaičių dėl pašaro trūkumo.

Kadangi mes gyvenome toliau nuo plentų, tai pašaro turėjome pakankamai. Kartą atjojęs rusų kareivis tėvui siūlė už šalinę dobilų 300 rublių, bet tėvas nesutiko parduoti. O mes dar iš praeitų metų turėjome vieną šalinę likusių dobilų ir tų mums būtų gyvuliui užtekę. Mes irgi turėjome nuostolių, nes kai bėgo rusai iš Vokietijos, atvažiavo pas mus rusų kareiviai su tokiu vežimu kurį geru keliu vos patraukė pora arklių. Tai jie paliko tą, o paėmė mūsų gerą vežimą. Be to, rekvizavo mūsų veislinį bulių ir sumokėjo 80 rublių. Žinoma, turėjome nuostolio, nes privatius pirkliai mums buvo siūlę 160 rublių.

Atšventėme Kalėdų šventes labai ramiai ir atrodė kad to karo visai nėra. O laikraščiuose skaitėme tik apie rusų kariuomenės pergalės. Atėjo ir užgavėnės. Buvome paprašyti pas tetą į svečius, nes pas juos buvo jų kaiminkos vestuvės, tai kartu buvo ir tetos svečių. Tose vestuvėse buvo ir mo-

kytojas V. Sidzikauskas (jis vėliau buvo Lietuvos diplomatas). Jis dėvėjo fraku ir labai gerai šoko. Mums ten besilinksminant, apie 3 valandą nakties atėjo Kvietiško valsčiaus sargas ir pranešė vaitui (kuris dalyvavo tose vestuvėse), kad iš Vokietijos bėga rusų kariuomenė. O, kaip tik tą dieną buvo paskirta naujokų į rusų kariuomenę ėmimas. Tai vaitas tuojau išėjo į raštinę, kuri buvo nuo tos vietos tik už vieno kilometro. Tada visi svečiai susirūpino kaip reikės namo parvažiuoti, nes daugumai reikėjo važiuoti per Marijampolės miestą. O mieste buvo pilna rusų kariuomenės, kuri galėjo ir arklius atimti. Kaip tik prašvito, tai mes irgi išvažiavome tiesiai per laukus. O buvo labai daug sniego, kurį vėjas labai nešiojo ir buvo sunku važiuoti. Kai privažiavome prie Marijampolės-Prienų vieškelio, kurį mums reikėjo skersai pervažiuoti, tai turėjome laukti apie valandą, kol gavome pervaziuoti. Daugumas rusų važiavo ratais, tai labai lėtai judėjo per tą sniegą. Pervaziavę vieškelį, namo važiavome tiesiai per laukus. Marijampolėn vokiečiai atėjo tik kitos dienos pavakarėje. Tą dieną paskutinis pasitraukė rusų gusarų pulkas, vadovaujamas pulkininko Skomskio, kuris prieš karą stovėjo Marijampolėje. Apie dešimt dienų nematėme nei rusų, nei vokiečių kareivių. □

šaudmenis, žvalgyti ir pan. Bene iš svarbiausių savybių tai nesileisti iki priešas visu savo svoriu, neišlaikomai, užgrius ir sutriuškins. Sudaryti sąlygas priešui smogti į tuščią vietą, pakertant jo smūgio "Achilo kulnį". Be kitų, tam reikia ir darnaus kovotojų susiklausymo, dalinių kovotojų "šeimyniškos" nuotaikos, todėl amerikiečiai, sekdami anglius, numato organizuoti pastovius pulkus papildymams, kuriuos sudarytų tie patys kovotojai, kartu atlikę apmokymą ir karinę tarnybą; tokiu būdu būtų palaikomas savitarpis pasitikėjimas ir suvienodinta kovingumo dvasia (dabartiniai dalinių papildymai daromi neatsižvelgiant kuriame dalinyje anksčiau kovotojas yra buvęs). Pulkuose bus 87 nuolatinės kuopos naujokų apmokymui ir atsitamavusių pakartojimui, kurie ten ras jau pažįstamus karius, žinomus ginklus ir priemones.

Naujos divizijos ginklai — paskutinis technikos žodis. Jie pritaikyti lankstiems taktiniams veiksams, didelio ugnies galingumo. Tankai — paskutinis M-1 modelis, didelio greičio pėstininkų šarvuočiai BFV (Bradley Fighting Vehicles), tiesioginės paramos helikopteriai AH-64 (Apache) su pagalbiniais didelio greičio transporto ir tiekimo "Blackhawk" helikopteriais. Motorizuota — šarvuota lauko artilerija (155 m m

gaubicos, naudojančios 14 rūšių — įvairių paskirčių sviedinius), su daugiavamzdžiais raketlaidžiais telkiniams ugnies smūgiui. Priešlėktuvinei apsaugai įvestos pagerintos naujos "Patriot" raketų baterijos, aptarnaujamos elektroninėmis (kompiuterių) valdymo priemonėmis, sekimui naudojamas radaras, atsparus bangų trukdymams (jamming).

Divizijos organizacija, su visomis jos turimomis priemonėmis, yra pritaikyta oro transportui — sunkiais lėktuvais strateginiams kilnojimams ir helikopteriais — taktiniuose veiksmuose. Jei devintoji divizija galima palyginti su legendarinėmis 82 ir 101 parašiutininkų divizijomis, tai perkėlimui, daleiskim į Artimuosius Rytus bus reikalinga per pusę mažiau priemonių, tačiau veiksmingumu, jei dar neprašoka, tai prilygsta anoms. Ji yra geriau pritaikyta dabartiniams reikalavimams.

Devintos divizijos apmokymui yra suorganizuotas "rusų" dalinys iš apie 1200 kovotojų vaizduojančių motorizuotą rusų pulką su tankais, pėstininkų šarvuočiais, motorizuota artilerija ir raketsvaidžių baterijomis, tiesioginės paramos kautynių helikopteriais ir MiG naikintuvais. To dalinio kovotojai dėvi rusų uniformomis, ginkluoti rusų gamybos individualiais ir lengvais pėstininkų ginklais. Jo organizacija ir taktika

— kaip rusų, taip pat tokios ir pagalbinis priemonės. Pratimai, beveik natūraliose aplinkybėse, vyksta "Fort Irvin" specialiaje poligone, pradedant kuopų ir baigiant divizijų veiksmams, apimančiais žemės ir oro jėgas. Specialiai paruošta tarnyba ugnį vaizduoja petardomis, dūminėmis bombomis, specialiais dūmais vaizduojančiais dujas; elektroniniais įrengimais trukdo radio ryšį, įrengia "minų" laukus ir kt. Pratimai vykdomi visais metų ir paros laikais neatsižvelgiant oro ir klimatinė sąlyga. Pratimams pasibaigus, visus pratimo duomenis perleidus per kompiuterių sistemą (apie \$60 milijonų vertės), visuose daliniuose vykdomi nagrinėjimai žemėlapiuose, ekranuose, smėlio dėžėse — vadams, tarnyboms ir kovotojams. Pratimuose pralaimėję (dažniausiai tai būna devintosios divizijos daliniai) nenusimena, bet su ryžtu pareiškia: "Šį kartą mums nepavyko, bet sekančią kartą mes tai grąžinsim "priešui"; mūsų lengvas ginklavimas negali atstoti prieš sunkios masės, todėl turėdami geras modernias ir judrias priemones, priešą įveiksime judrumu ir taktika". Paminėtina, kad ir lauko statusas yra ta kryptimi pakeistas ir kiek biudžetas (arba reikalas) leis, palaiapsniui visos J.A.V. ginkluotos jėgos bus ta kryptimi pakeistos.

(Atkelta iš 452 p.)

namams nereikia teikti jokios pagalbos — "nenado okazat ni kakoj pomošči". Apie pasilikusius sakė, kad jūs esate patikimi, bet ir jūs esate stebimi.

Baigdamas savo pranešimą pasakė, kad neprašė nė poros savaičių kai su vokiečiais susiimsime, — "ne proidet i dvie nedeli kak s nemcamai budem dratsia".

Majoras Bitter šiuo atveju buvo teisus, nereikėjo laukti dviejų savaičių iki karo pradžios. Užteko trijų dienų ir birželio mėn. 21 d., sekmadienį, vokiečių lėktuvai jau skraidė virš Lietuvos.

Val. Vitkus

BIRUTE, KUR VAŽIUOJI!

Š. m. "Draugo" (13.X.1984) dienraštyje atradau žinomas rašytojos Birutės Pukelevičiūtės ilgą straipsnį "Profesorius ir studentė", kuriame krito akin keistas, nesuprantamas ir neteisingas

jos išsireiškimas, kad "pėstininkai nesididžiuoja savo vėliava". Tai yra nesąmonė ir pagrindinės ginčų rūšies įžeidimas! Aiškiai atsimeu Karo Mokykloje, tuo laiku buvusio jos viršininko generolo K. Musteikio paskaitą, kurioje jis pasakė, kad nedidelis kautynių plotas gali būti labai koncentruotos artilerijos ugnies ar bombomis iš lėktuvų nuniokotas, bet kol tamė plote yra užsilikęs vent vienas pėstininkas, tai tas karys yra to ploto šeimininkas ir tas plotas dar nesiskaito užimtas, o todėl pėstininkai buvo skaitomi pagrindine ir skaitlingiausia ginklo rūšimi ir jie savo vėliavomis labai didžiudavosi. (apie vėliavas generolas neminėjo).

Viršpaminėta šios rašytojos nesąmonė ypač skauda man kaip buvusiam pačio pirmutinio Lietuvos Kariuomenės (1-mo p.p.) pulko vėliavos dalinio vadui, o vėliau net ir vėliavininkui. Esu tikras, kad B.P. kokioje kariuomenėje nėra tamavu-

si, tai kam jai apie nežinomus ir nesuprantamus dalykus rašyti? Aš gerbiu B.P. kaip gabią rašytoją, bet jeigu ji būtų vyras, tai dėl viršpaminėtos jos klaidos ir išsišokimo, aš priminčiau vieno žinomo seno Lietuvos generolo žodžius, kad "Žmogus be kara maksla...."

Jurgis Gediminėnas

"Kario" Redakcijai

Š. m. "Kario" Nr. 7, 334 pusl. paminite ir Kar. M-los XVI laidos absolvento kav. ltn. Jono Vosylius pavarde ir pažymėta, kad jo likimas nežinomas.

Ltn. Jonas Vosylius 1944 m. vasarą žuvo prie Sėdos, Žemaitijoje. Čia JAV gyvena jo žmona (Lelevičiūtė). Taip pat JAV, Čikagoje gyvena jo sesuo Kostė Vosyliūtė-Masionienė. Simulkesnių informacijų apie ltn. Vosylius likimą galima gauti iš ju.

Kario skaitytojas
Euclid, Ohio

Redaguoja —
S. Kauneliėnė
531 W. Grand Blvd.
Detroit, Mich. 48216

TREM TIES TRIMITAS

LIETUVOS KARIUOMENĖ

JUOZAS LEŠČINSKAS

Kasmet prisimename Nepriklausomos Lietuvos kariuomenės atkūrimo sukaktį, todėl ir šandien tęsdami tą tradiciją, nors trumpai prisiminsime. Suglaustai patieksiu keletą minčių — prisiminimų.

Lapkričio 23 dieną pirmosios Lietuvos vyriausybės Krašto Apsaugos ministeris profesorius Voldeparas pasirašė pirmąjį įsakymą kariuomenei, todėl ta diena ir minima kaip Lietuvos kariuomenės atkūrimo diena.

Baigiantis Pirmajam Pasauliniam karui atsirado vilties prošvaistė lietuvių tautai išsivaduoti ir tapti nepriklausoma valstybe. Lietuva, savo teisine padėtimi išsiskyrė iš kitų Pabaltijo valstybių, nes Lietuva praecityje buvo nepriklausoma valstybė, todėl lietuvių tautai nereikėjo kurti naujos valstybės, o ją tik atkurti. Mūsų tautos vadovai, apsijungę į Lietuvos tarybą Vilniuje, išnaudodami susidariusią progą, Vasario 16-tos Akto paskelbė atstatomą nepriklausomą, demokratiniais pagrindais su tvarkytą, Lietuvos valstybę su sostine Vilniumi ir kad šis aktas yra svarbiausias visos tautos įvykdytas sprendimas. Nors proga buvo išnaudota, valstybės atkūrimo aktas paskelbtas, bet jo paskelbimas buvo tik politinis mostas, skelbiantis pasauliui, kad Lietuva atstato savo istorinę nepriklausomą valstybę. Bet mūsų politikai žinojo, kad paskelbtąjį aktą apginti reikia karinių pajėgų.

Kaizerinė Vokietija, teisę Lietuvai būti nepriklausoma valstybe buvo pripažinusi, tačiau ir toliau laikė kraštą užgniaužtą okupacinėm. replėm, kol karą galutinai pralaimėjo ir buvo priversta savas karines pajėgas atitraukti iš Rytų užimtų kraštų, o taipogi ir iš Lietuvos. Deja, paskui besitraukiančią vokiečių kariuomenę į vakarus slinko raudonosios armijos masės, nešdamos Lietuvai naują slavų vergiją.

Del nusidelsusios vokiečių okupacijos, gyni-

mosi pajėgų Lietuvai iš anksto buvo neįmanoma suorganizuoti, o viltis prisiprašyti kitų, toliau buvusių valstybių, karinės pagalbos buvo tuščia iliuzija.

Raudonosios armijos daliniai braunasi į mūsų kraštą, plėšia iš gyventojų maistą, gyvulius ir mantą ir artėja prie sostinės Vilniaus. Nebuvo kitos išeities, tik griebtis desperatiškų priemonių: ryžtis sukelti tautą revoliuciniam pasipriešinimui užpuolikams ir šaukti ryžtinguosius vyrus savanoriais atsiskubinti į jau pradėtus formuoti karinius branduolius. Tas šauksmas buvo ganėtinai garsus, kad jį išgirdo vyrai ir tolimuose Lietuvos kampuose, ir per vieną savaitę susilaukėme 500 savanorių. Vienam iš karininkų buvo pavesta skubiai sudaryti ginkluotą branduolį pačiai sostinei apginti, deja, neturėjome pakankamai ginklų: turėjome tik apie 50 šautuvų, keliolika revolverių ir kiek daugiau rankinių granatų.

Nors ir labai skubėjome susiorganizuoti, bet apginti Vilnių nuo rusų raudonosios armijos įsibrovimo negalėjome dėl stokos ginklų ir šaudmenų. Būtų buvę beviltiška ir neprotinga mesti beginklius savanorius į kovą prieš keleriopai skaitlingesnį ir gerai ginkluotą priešą. Todėl 18 metais sausio 5 dieną teko iš Vilniaus pasitraukti į Kauną, kur prieš kelias dienas jau buvo pasitraukusi ir Krašto Vyriausybė. Kaune dar nebuvo suspėta sudaryti panašaus karinio branduolio, o mieste jau švaistėsi atsiųsti rusų komisarai ir organizavo Kauno padugnes prieš Lietuvą, todėl Vilniaus savanoriams buvo pavesta palaikyti tvarką mieste ir apsaugoti besikuriančią Vyriausybę.

Kad užtikrinus sąlygas savas ginkluotas pajėgas suorganizuoti ir laimėti tam reikalingą laiką, ano meto mūsų vyriausybei buvo pavykę palenkkti Berlyną, kad susilaikytų nuo tolimesnio atsitraukimo, ir perleistų mums ginklų ir aprangos Lietuvos karinėms pajėgoms sudaryti. Tik dėka Vokietijos

konkrečios talkos, anuo Lietuvai lemtingu laiku, mums pavyko, kad ir pavėluotai, suorganizuoti savus kariuomenės dalinius.

Nepaisant įvairių nedateklių, mūsų savanoriai ir į karinę prievolę pašauktieji vyrai stojo į kovą, parodydami nuostabią drąsą ir ryžtą, grumdami su skaitlingesniais ir gerai ginkluotais raudonarmiečiais, lenkų kariniais daliniais ir bermontininkų gaujomis. Kad ir nelygioje kovoje, bet mūsų jaunutė kariuomenė pajėgė išstumti priešus iš savo krašto ir savo aukomis apgynė laisvę Lietuvai.

Kaip įvykiai parodė, nei Tautų apsisprendimo teisė, nei Versalio taikos sutartis Lietuvai nieko nepadėjo, o dalinai dar trukdė, ypač Tautų Sąjungos Kontrolės Komisija. Kovoje su lenkų avantiuristu generolu Želigovskiu, laimėtų kovų ties Širvintais ir Giedraičiais ji neleido baigti.

Karams pasibaigus ir frontuose ginklamis nutilus, mūsų kariuomenė grįžo į pastovų kareivinių gyvenimą, tapdama jaunuolių auklėjimo mokykla.

Pirmaisiais metais į kariuomenę patekdavo apie 15 - 20 procentų jaunuolių beraščių (toks menkas kultūrinis paveldėjimas buvo gautas iš carinės okupacijos). Bet iš kariuomenės negalėjo išeiti nei vienas beraštis, o kai kurie, įvairiose kariuomenės mokyklose, galėjo pakelti ne tik savo atsineštą išsilavinimą, bet ir įsigyti specialybę, kaip antai: telegrafo - telefono mechaniko, geležinkeliečio, auto mechaniko ir kt. Be to, per 22 nepriklausomo gyvenimo metus mūsų kariuomenė sukūrė stiprią patriotizmo mokyklą, be kurios šiandien vaizdas būtų visai kitoks ir pavergtoje tėvynėje ir iševijoje. Tuomet įskiepytas Lietuvos jaunimui lietuviškas patriotizmas buvo ir yra stipriausias ginklas ir dabar dar, po tiek metų, to nematomo ginklo pagalba galime apginti savo tautines pozicijas.

Vienais metais, Nepriklausomoje Lietuvoje, švenčiant kariuomenės atkūrimo šventę, valstybės prezidentas Antanas Smetona yra taip pasakęs: "Mes džiaugiamės kiekviena tautiška valstybiška pažanga. Mums malonu matyti kasmet plintant ir tankėjant savų mokyklų tinklą, tačiau, visų daugiausia turime džiaugtis sava krašto apsaugos pajėga, sava kariuomene".

Jos pažanga mums itin svarbi. Kasmet švenčiame dvi didžiąsias šventes: Lietuvos nepriklausomybės žygį ir Lietuvos kariuomenės įsikūrimą. Sava ginklo pajėga tapome laisvi. Ir tautos žadintųjų darbai ne ką būtų padėję, jei mūsų kariai nebūtų pakėlę kalavijo. Jų dėka mes turime laisvę, užtai mes gerbiame ir mylime savą kariuomenę. Ne iškart atsirado mūsų kariuomenė. 1918 metais lapkričio 23 dieną buvo išleistas pirmas kariuo-

menei įsakymas, bet kariuomenės dar nebuvo. Ją reikėjo skubotai kurti, neturint nei karininkų vadų, nei pinigų, nei ginklų. Neturėdami savų, kvietėme svetimus karininkus — vokiečius, anglus, švedus, net ir amerikiečius, tačiau greitai įsitikinome, kad svetimieji netinka vadovauti mūsų kareiviams. Todėl nedelsiant kūrėme savą Karo Mokyklą, kuri paskubomis, per keletą mėnesių, paruošė pirmą laidą savų karininkų. Daug buvo džiaugsmo, sulaukus savų karininkų. Jie tuojau stojo į kovą su priešais ir parodė nepaprastą drąsą, ryžtą ir sumanumą. Garbė jiems.

Mūsų karininkų reikšmė buvo labai didelė ir kitose valdymosi srityse, ypačiai Vidaus Reikalų Ministerijoje, kur jie ėjo atsakingas pareigas. Ir savivaldybėse atsargos karininkai dažnai stovėjo priešakinėse vietose. Žodžiu, kariuomenė davė labai daug žmonių ir krašto administracijai.

Lietuvos kariuomenė, be valstybininkų veiklos ir viso krašto ryžto buvo ne tik lemiamas veiksnys iškovojuojant kraštui laisvę, bet ir taikos metu buvo labai svarbi jaunuolių auklėjimo mokykla.

Baigdamas savo trumpą apybraižą, noriu pailiustruoti, kokią militarinę pagalbą susilaukėme iš užsienio valstybių.

Pirmojo pasaulinio karo metu daug Mažosios Lietuvos lietuvių tarnavo vokiečių armijoje, jų galėjo būti apie 10 tūkstančių. Karui pasibaigus ir ėmus steigti Lietuvos kariuomenę, tik mažlietuviai teatvyko savanoriais: keletas karininkų, karo valdininkų, gydytojų ir nedidelis skaičius karių.

Anglijos lietuviai taip pat privalėjo tarnauti anglų kariuomenėje, bet jų tebuvo tik keli šimtai, iš jų savanoriais atvyko tik keli puskarininkiai. Jungtinių Amerikos Valstybių kariuomenėje pasaulinio karo metu lietuvių tarnavo daug (tikras skaičius nežinomas). Karui pasibaigus, lietuviai sudarė Vykdomąjį komitetą, kuris paskelbė atsišaukimą organizuoti lietuvių legijoną penkiasdešimt tūkstančių karių ir nusiųsti į Lietuvą. Tuo reikalu Valstybės Departamentui buvo įteiktas memorandumas, kuriame buvo išdėstytas reikalas skubios karinės pagalbos Lietuvai. Valstybės Depart. sekretorius Lansing tam sumanymui pritarė, bet vėliau savo nuomonę pakeitė ir atsisakė duoti transporto priemones tą legijoną nuvežti Lietuvon. Tokiu būdu tas sumanymas liko neįvykdytas ir į Lietuvą tenyvyko tik keliasdešimt savanorių savom priemonėm, jų tarpe atvyko ir Steponas Darius.

Iš to, ką čia paminėjau, matome, kad iš užsienio valstybių taip reikalingos militarinės paramos Lietuva nesusilaukė, ir kad tik savom kariuomenėm pajėgom tapo iškovota laisvė savam kraštui. □

Atšvęsta Lietuvos Kariuomenės Šešiasdešimt šešerlių metų sukaktis

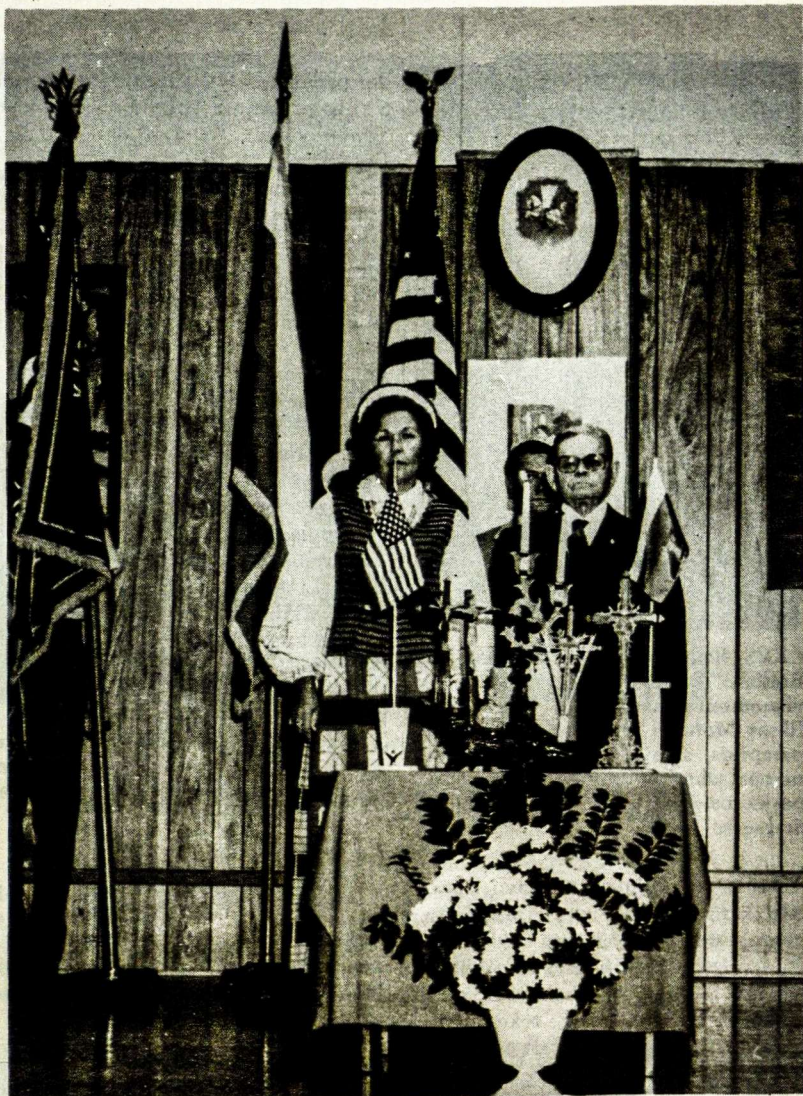
Lapkričio 18 d. šv. Antano parapijoje buvo paminėta Lietuvos Kariuomenės atkūrimo 66 metų sukaktis. 10:30 val. parapijos bažnyčioje už gyvus ir žuvusius Lietuvos karius atnašavo mišios ir pasakė pamokslą parapijos klebonas kun. Alfonsas Babonas. Mišiose organizacijos dalyvavo su 7 vėliavomis. Auką nešė: Kristina Daugvydienė ir Vincas Tamošiūnas. Giedojo parapijos choras vadovaujamas muz. S. Šližio tokias giesmes: Štai ateinam prie altoriaus, Garbė Dievui Aukštybėse, Šventas ir Garbė Tam, Neapleisk, Aukščiausias ir dvi su solo partijomis ir duetu, Išklausk Lietuvos ir Skausmų kryžkelėje, atliko Birutė Januškienė ir Stasys Šližys, o Tokata D-Moll (Mišių finalas vargonais) muz. J.S. Bach, vargonais atliko muz. S. Šližys.

Akademija ir meninė dalis buvo pravesta parapijos salėje. Pradėjo Birutė Januškienė D-jos Detroito skyriaus pirmininkė Kristina Daugvydienė, kuri paprašė visus atsistoti ir pagerbti įnešamas vėliavas. "Švyturio" Jūrų šaulių kuopos vicepirmininkui Juozui Kinčiui vadovaujant, įneštos į salę bažnyčioje dalyvavusios šios vėliavos: Amerikos, Lietuvos, Kūrėjų Savanorių, Skautų Baltijos tunto, "St. Butkaus" ir "Švyturio" jūrų šaulių kuopų ir Dariaus Girėno klubo.

Įnešus vėliavas Kristina Daugvydienė prabilo tokiu žodžiu: "Gerbiamas klebone, Gerbiamieji ir Gerbiamosios! Lapkričio 23 dieną, 1918 metais Lietuvos sostinėje, Vilniuje, buvo paskelbtas pirmasis įsakymas kariuomenei organizuoti, Ji (ta diena) buvo kasmet iškilmingai švenčiama Nepriklausomoje Lietuvoje.

Šiandien jau švenčiame šešiasdešimt šeštąsias metines, prisimindami žuvusius savanorius karius, šaulius, partizanus, Sibiro ir nacių kankinius ir visus kitus, kurie žuvo dėl Lietuvos laisvės."

Tarus tuos žodžius, savanorio kūrėjo ir visuomenininko Sibire nukankinto Antano Repšio dukra Aldona Tamulionienė ir savanoris kūrėjas majoras Kazimieras Daugvydas įrengtame kryžių kalne uždegė dvi žvakutes.

Lietuvos kariuomenės atkūrimo minėjime Detroito, Šv. Antano parapijos salėje 1984 m. lapkričio 18 dieną. Už žuvusius kūrėjus - savanorius, karius ir šaulius žvakutę uždegė kūrėjas savanoris, šaulys, mjr. Kazimieras Daugvydas, o už Sibire nukankintus — kūrėjo savanorio Antano Repšio, Sibire nukankinto, dukra šaulė Aldona Tamulionienė. Nuotrauka foto korespond. Kazimiero Sragausko.

vydas įrengtame kryžių kalne uždegė dvi žvakutes.

Kun. Alfonsas Babonas sukalbėjo šiai šventei pritaikintą ir gerai paruoštą maldą.

Pagerbiami kūrėjai savanoriai: Kristina Daugvydienė savo žodį tęsė toliau: "Nebūtume turėję laisvės be aukų, Nebūtume turėję Nepriklausomos Lietuvos be savanorių karių. Tarytum tebematome juos žygiuojančius, karžygio dvasia pasipuošusius Lietuvos laukais." Iššaukė Kazimierą

Daugvydą, Stasį Šimoliūną, Bronių Tatarūną, Kostą Mikolaitį, Petrą Koncę, Joną Mikalavičių ir Vincą Tamošiūną. Birutietės Antanina Jonynienė ir Cicilija Balsienė prisegė jiems prie krutinės po trispalvę rožytę.

Apie Lietuvos kariuomenę ir jos įkūrimą turiningą apžvalgą padarė ramovėnas, šaulys ir Laisvės kovotojas Juozas Leščinskas. Apžvalgoje apibūdino Lietuvos kariuomenės organizavimo sunkumus, kuomet

LKVS Ramovės ir Detroito "Stasio Butkaus" šaulių kuopos garbės narys, visuomenininkas, 93-ųjų metų Feliksas Motuzas Detroito Šv. Antano parapijos salėje, Lietuvos kariuomenės atkūrimo minėjime klausosi paskaitos. Nuotr. foto kor. Kazimiero Sragausko

Lietuva neturėjo ne tik savo kareivių, karininkų, bet ir tų ginklų labai mažai turėjo. Lietuva kvietė iš kitų valstybių karininkus ir kol buvo įsteigta pirmoji karo mokykla ir išleisti savi karininkai, teko jiems mūsų kariuomenei talkininkauti. Iškovojus Lietuvai laisvę į mūsų kariuomenę paimti jaunuoliai ten išmokdavo ne tik karinio mokslo, bet kiti ir specialybę įsigydavo. Apžvalga buvo turininga, įdomi ir neilga. Truko tik 15 min. Tačiau J. Leščinskas už paskaitą susilaukė padėkos ne tik nuo K. Daugvydien bet ir kitų klausytojų.

Meninė dalis

Detroito moterų vokalinis kvartetas, kurį sudaro B. Januškiene, C. Pliūrienė, N. Šližienė ir A. Tamulionienė, vadovaujant muz. S. Šližiui padainavo: Sugrįžt negalim — muz. S. Šližio, Kritusiems šauliams — muz. A. Vaičiūno, Sirbau lingau paukštelis (1. d.) — harm. muz. S. Šližio ir Laisvės Vasaris (kantatos IV dalis) — muz. B. Budriūno. Publikai prašant ir plojant "Bisui"

dar padainavo Menu gegužį — muz. S. Šližio. Dainas apibūdino Aldona Tamulionienė. Kun. A. Babonui, J. Leščinskui, S. Šližiui ir kvarteto dainininkams A. Jonynienė ir C. Balsienė prieš jiems pradėdant prisėgė po gelę.

Kristina Daugvydienė padėjo kun. A. Babonui, kvarteto vadovui, dainininkams, apžvalgininkui, vėliavų nešėjams, talkininkams O. Pusdešrienei, Pranei Televičienei, Adelei Poderienei, Lidijai Mingėlienei, ir už scenos papuošimą V. Tamošiūnui ir J. Jasiūnui. Ir visiems už gausų atsilankymą, o A. Jonynienei ir C. Balsienei už trispalves ir gėlių prisegimą.

Kvartetas ir atsilankiusieji sugiedame Lietuvos Himną ir tuo baigiamės iškilmingą minėjimą. Išnešamos vėliavos.

Lietuvos Kariuomenės minėjimą surengė sudarytas komitetas iš Kūrėjų savanorių, Birutiečių, Ramovėnų ir šaulių atstovų.

Po minėjimo sekė vaišės, kurias paruošė birutietės ir tų talkininkės.

A. Grinius

DAUKANTŲ RUDENINIS RENGINYS ČIKAGOJE

"Gen. T. Daukanto" jūrų šaulių kuopa, sėkmingai besireiškianti šauliškoje veikloje Čikagoje, š. m. spalio m. 13 d., Šaulių namuose, surengė, kasmet rengiamą, tradicinį rudens renginį, sutraukusį pilną salę svečių. Šiame renginyje malonu buvo matyti LŠST pirm. K. Milkovaitį su ponia, "Vytauto Didžiojo" šaulių rinktinės pirm. V. Išganaitį, gen. št. plk. K. Dabulevičių, LKVS "Ramovė" Čikagos skyr. pirm. K.

Juškaitį su ponia, CV-bos šebret. J. Mackonį su ponia, Cicero "Klaipėda" j. š. kuopos pirm. J. Mikulį ir visus kitus atvykusius tą vakarą su jūrų šauliais pasilinksinti.

Pasveikinęs atsilankiusius svečius, pristatydamas aukščiau išvardintus ir linkėdamas visiems geriausios nuotaikos ir kviesdamas pasiklausyti meninės programos, šių metų rudeninį parengimą, pradėjo "Gen T. Daukanto" jūrų šaulių kuopos pirm. E. Vengianskas.

Meninėje programoje, sol. A. Buntinaitė, akomponuojant N. Kupstaitėi, su įsijautimu padainavo "Visur tylą" — Gruodžio, "Ruduo" — Šopeno, "Gėlės iš šieno" — Jokubėno ir "Mėlynasis Nemunėli" — Belazaro. Akomponiatorė-pianistė N. Kupstaitė puikiai paskambino pianu kūrinių — "Valsas". Abi menininkės susilaukė gausių aplodismentų ir buvo gėlėmis, kuopos moterų vadovės I. Petrauskienės ir G. Martinkienės, apdovanotos.

Po meninės programos, kuopos pirmininkas pakvietė LŠST pirm. K. Milkovaitį ir gen. št. plk. K. Dabulevičių įteikti dovanas "Gen. T. Daukanto" jūrų šaulių kuopos 1984-ųjų metų šaudymo varžybų laimėtojams. Sągos pirmininkas įteikė dovanas vyrų grupės laimėtojams: I vt. — A. Aleksandravičiui, II vt. — B. Petrauskui ir III vt. — P. Malėtai. Moterų grupės laimėtojoms I vt. — C. Peldun, II vt. — G. Martinkienei ir III vt. — H. Martinkienei. Dovanas įteikė gen. št. plk. K. Dabulevičius.

Tuomi, įvadinė į pasilinksminimą, programa buvo ir baigta. Toliau sekė vaišės, šokiai bei kiti to vakaro

→

Artėjančių švenčių proga sveikiname Seses ir Brolius bei jų šeimas, linkėdami tyro džiaugsmo Kristaus Kūdikėlio gimimo dieną.

Naujieji 1985 metai teskleidžia taikingos vienybės nuotaikas ne tik mūsų tarpe, bet ir visoje žmonijoje. Dievo palaima telydi jūsų visus darbus bei užmojus.

SAJUNGOS PIRMININKAS IR
CENTRO VALDYBA

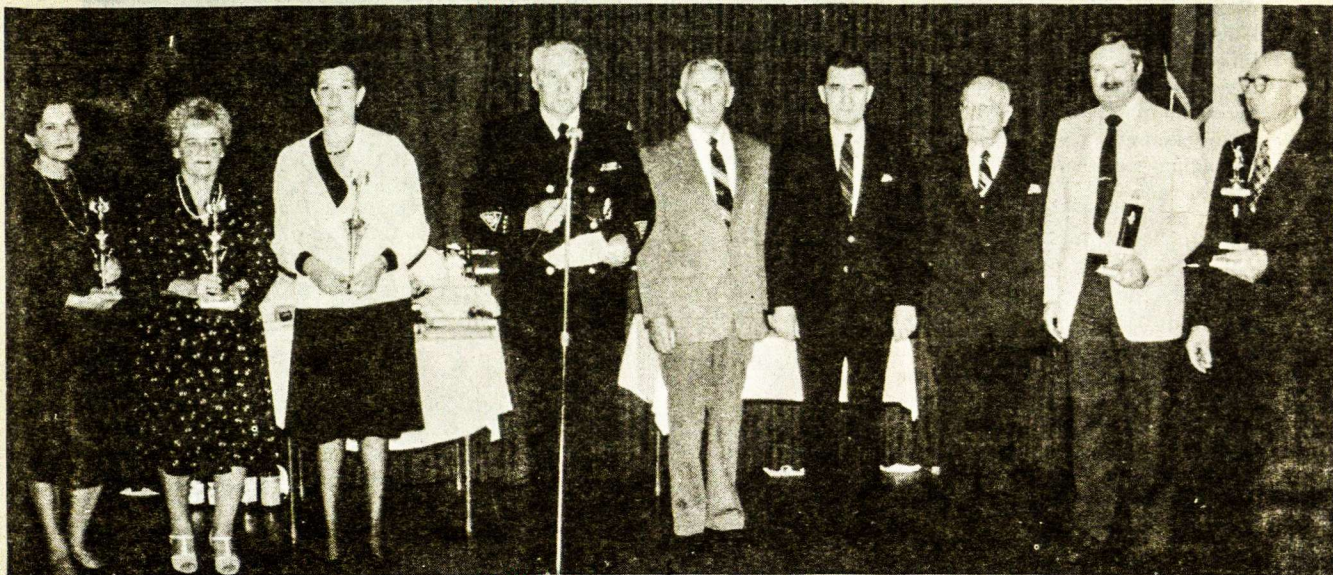

Sol. A. Buntinaitė ir pianistė N. Kupstaitė š. m. spalio mėn. 13 d. atlikus meninę programą "Gen T. Daukanto" j. š. kuopos rudeniniame renginyje, apdovanotos gėlėmis. Dešinėje — gėles įteikusios: I. Petrauskienė, kuopos moterų vadovė, ir j. š. G. Martinkienė.

Nuotr. P. Malėtos

1984 m. šaudymo varžybų laimėtojams dovanas įteikus "Gen. T. Daukanto" j. š. kuopos š. m. spalio mėn. 13 d. rudeniniame parengime, Čikagoje. (Iš kairės): H. Martinkienė III vt., G. Martinkienė II vt. ir C. Peldun I vt. moterų grp., kuopos pirm. E. Vengianskas, kuopos šaudymo varžybų vadovas A. Martinkus, dovanas įteikę — LŠST pirm. K. Milkovaitis ir gen. št. plk. K. Dabulevičius. Vyrų grp. laimėtojai A. Aleksandravičius I vt., Br. Petrauskas II vt. Nuotr. II vt. laimėtojo P. Malėtos

Sol. J. Čekanauskienės ir A. Pavasario duetas daumantiečių 20-mečio minėjime. S. Kvečo nuotr.

malonumai. Dalyviai buvo vaišinami šaltais užkandžiais, šilta vakariene, veikė gausus įvairiais gėrimais baras, šokiams grojo smagus p. Ruikio orkestras ir buvo praveistas turtingas dovanomis laimėjimų paskirtymas. Šokių pertraukų metų Šaulių namuose girdėjosi ir lietuviškos dainos garsai. Visą vakarą vyravo linksma bei džiaugsminga nuotaika. Daukantenai džiaugėsi savo parengime turėdami svečių, o svečiai — šeiminkais, kurie sudarė jiems sąlygas keletą valandų su jūrų šauliais pasilinksinti.

Kad šis "Gen. T. Daukanto" jūrų šaulių kuopos renginys visokeriopai buvo sėkmingas, tenka dėkoti kuopos parengimo vadovui V. Utaurai ir moterų vadovei I. Petrauskienei, ant kurių pečių gulėjo pagrindinė šio parengimo organizacinė našta. Negalima pamiršti G. Kuzmienės, kuri rūpinosi ir sutelkė dovanas loterijai. Nuoširdus ačiū visiems, bet kuo prisidėjusiems prie šio renginio organizacinių bei pravedimo darbų, aukojusiems vertingas dovanas, baro bei durų tarybos pareigūnams, solistei A. Buntinaitei ir akomponiatorei N. Kupstaitei už gražią meninę programą ir visiems svečiams, gausiai parengime dalyvavusiems.

Baigiant, tenka tik pasidžiaugti Čikagos jūrų šaulių puikiais veiklos

Kp. pirm. J. Pažėrai asistuojant, garb. konsulas V. Čekanauskas sega medalius; iš k.: J. Venckus, V. Tuminienė, B. Tompauskienė, M. Uksienė, J. Avižienis ir V. Apeikis. A. Čepulio nuotr.

pasireiškimais ir paminėti, kad "Gen. T. Daukanto" jūrų šaulių kuopa, savo 1984 metų sėkmingos veiklos pynę, numato užbaigti gruodžio m. 16 d., 3 val. p.p., Šaulių namuose rengiamu prieškalėdiniu renginiu — Kūčių vakariene ir, gruodžio m. 23 d., išvyka į Lemont, Ill., su kalėdinėmis dovanomis lankant lietuvius senelius, Šv. Šeimos namuose.

Tad belieka Čikagos daukantenams palinkėti geriausios sėkmės, 1984 metų paskutiniuosius, veiklos lapus užverčiant. J.Š

"J. DAUMANTO" ŠAULIŲ KUOPOS DVIDEŠIMTMETIS

Š. m. rugsėjo mėn. 16 d. Los Angeles "J. Daumanto" šaulių kuopa atšventė savo 20-ties metų veiklos sukaktį.

Derinantis prie gyvenimo sąlygų: amžiaus, laiko, vietos bei ypatingų šios vasaros karščių, visa šventė buvo sukoncentruota į vieną dieną.

Iš pat ryto Šv. Kazimiero parapijos mokyklos aikštėje rikiavosi šaulių bei svečių-ateitinkų ir skautų vėliavos JAV ir Lietuvos vėliavų pakėlimui. Bažnyčioje vyko pamaldos už žuvusius ir mirusius šaulius bei partizanus. Šv. Mišias atnašavo ir šventei pritaikytą gražų pa-

mokslą pasakė parapijos klebonas kun. dr. Alg. Olšauskas.

12.20 val. parapijos salėje vėliavų įnešimu ir Amerikos himnu buvo atidaryta oficialioji minėjimo dalis. Invokaciją sukalbėjo prel. V. Bartuška. Kuopos 20-mečio veiklos apžvalgos pranešimą padarė pirm. J. Pažėra. Mirusieji buvo pagerbti atsistojimu. Tuo metu buvo perskaitytos visų mirusiųjų kuopos šaulių pavardės. Reikia pastebėti, kad kuopos veikla buvo šakota.

Garb. gen. konsulas V. Čekanauskas savo sveikinime priminė, kad šiandieną mes visi, ar priklausome šaulių kuopai ar ne, turime būti šauliais, kad atėjus valandai galėtume stoti Tėvynės laisvinimo darban.

Kuopos g. narys, rašytojas J. Gliauda, savo kalboje "Šaulių paskirtis Trentyje" pažymėjo, kad šiandieną mes nesirengiame su ginklu eiti vaduoti Tėvynės. Mes turime daugiau įsijungti į darbą su plunksna, kad per spaudą keltume mūsų krašto tragediją.

Šventės proga už nuoširdų ir ilgą darbą kuopoje, šauliai V. Apeikis, J. Avižienis, J. Venckus, B. Tompauskienė, V. Tuminiene, S. Verbylienė ir M. Uksienė buvo apdovanoti Šaulių Medaliais, kuriuos prisegė garb. gen. konsulas V. Čekanauskas.

Oficialioji šventės dalis buvo baigta Lietuvos himnu ir vėliavų išnešimu.

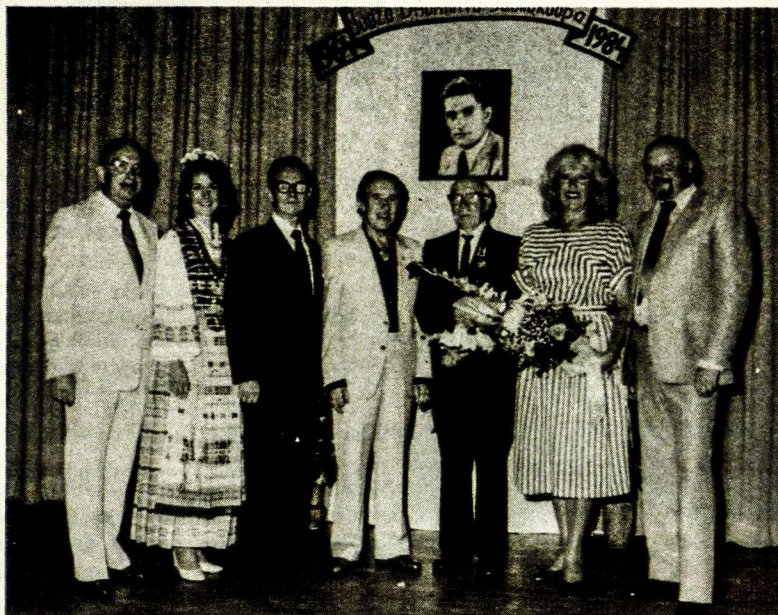
Antroji šventės dalis — koncertas — nukėlė šventės dalyvius į dainos pasaulį. Akompanuojant muz. A. Jurgučui, sol. Janino Čekanauskienė padainavo — Dainos, muzika ir gėlės, muzika O. Metrikenės, ir — Oi Kas, muz. St. Šimkaus. Publikai šiltai priėmus solistės dainas, ji buvo iškviesta į sceną ir vėl padainavo — Pradalgiuos, muz. A. Kačanausko. Sol. Ant. Pavasaris pasirodė su daina — Graži Tėvynė mano — muz. A. Kačanausko ir — Bernužėli nesvoliok — muz. M. Petrausko. Iššauktas "bisui" padainavo — Jau žirgelis pabalnotas — muz. Dambrausko.

Duetas — J. Čekanauskienė ir A. Pavasaris — padainavo Vakarais ir Plaukia sau laivelis — muz. St. Šimkaus.

Koncertui pasibaigus, apsuokrios sesės šaulės greitai stalus užpildė maistu bei Kalif. vynu, gi šauni programos pranešėja Jūratė Venckienė, pasinaudodama proga, perskaitė gautus raštu iš kitų vietovių šaulių kuopų sveikinimus bei pakvietė vietines organizacijas tarti sveikinimo žodį.

Svečiai, kurių buvo pilna salė, nesukbėjo ir dar ilgai šnekučiavosi ir gurkšnoj kava, vyną ar alutį, užkąsdami šeimininkų pagamintais skanumynais.

Epa.

"J. Daumanto" š. kp. 20-mečio minėjimo programos dalyviai: (iš k.) garb. kons. V. Čekanauskas, pranešėja J. Venckienė, kp. pirm. J. Pažėra, sol. A. Pavasaris, kp. garb. narys, rašyt. J. Gliauda, sol. J. Čekanauskienė ir muz. A. Jurgutis.

"J. Daumanto" šaulių kuopa žygiuoja į bažnyčią. A. Čepulio nuotraukos

**A. A. GARBĖS ŠAULYS
KAZYS ŽILĖNAS**

1984 m. lapkričio mėn. 10 d. Lorreto ligoninėje, Čikagoj, mirė "DLK Kęstučio" šaulių garbės šaulys Kazys Žilėnas. Gimė 1901 m. spalio mėn. 13 d. Tauragnų vls., Utenos aps. Lietuvoje vertėsi komercine žvejyba. Turėjo savo ežerų ir kitus nuomuodavo iš valstybės. 1944 m. pasitraukė į Vokietiją ir 1950 m. atvyko į JAV Iš pradžių gyveno Naujoje Anglijoje, vėliau Racine, Wis. ir galiausiai Cicero, Ill. Buvo gilus lietuvis patriotas. Ypač mėgo knygas ir jas pirkdavo kada tik jos pasirodydavo rinkoje. Lietuvoje nuo 1928 m. buvo šaulys ir priklausė Švedriškės šaulių būriui. Todėl, kai tik prasidėjo bruzdėjimas atkurti tremtyje Lietuvos Šaulių Sąjungą, tą darbą toujau parėmė. Jo raginimų dėka įsisteigė Wisconsin šaulių klubas, paveręs į "DLK Kęstučio" šaulių kuopą. Kazys su kitais paaukovo pinigų įsigyti kuopos vėliavą. Padovanojo kuopai sportinį šautuvą. Aplamai, gausiai rėmė šaulių veiklą. Dėl darbo gavimo aplinkybių persikėlė į Cicero. 1958.VII.5 išrinktas LŠST CV nariu. 1962 m. išrinktas VC izdininku. Kartu ėjo Nepriklausomai Lietuvai knygos administratoriaus pareigas, gerai atlikdamas sudėtingą darbą. Už nuopelnus Lietuvai ir LŠST apdovanotas šaulių Žvaigždės medaliu ir ordinu. Išrinktas "DLK Kęstučio" šaulių kuopos garbės šauliu. Kazys buvo ne vien šaulys, bet ir Cicero Altos skyriaus narys ir Cicero lietuvių respublikonų partijos narys.

Buvo pašarvotas Vaseitis-Butkus koplyčioje Cicero. Prie jo karsto garbės sargybą ėjo "Klaipėdos" jūros šaulių kp. šauliai. Jie taip pat nešė velionies karstą

į bažnyčią ir kapines. "Klaipėdos" j. šauliai padarė labai brolišką patarnavimą "DLK Kęstučio" j. k-pai patalkindami palaidoti tos kuopos garbės šaulį.

Šermenų koplyčioje atsiveikino su velioniu "DLK Kęstučio" š. kp. vardu š. P. Petrušaitis, Cicero Altos sk. ir respublikonų vardu dr. B. Motušienė ir "Klaipėdos" jūrų š. kp. vardu kuopos pirmininkas j. š. J. Mikulis.

Lapkričio mėn. 14 d. po gedulingų pamaldų šv. Antano bažnyčioje, kurias laikė kun. Alb. Rutkauskas, brolio Kazio kūnas palydėtas į šv. Kazimiero kapines. Po maldų Lietuvos himno žodžiais atsiveikino me su ištikimu Rytų Aukštaitijos sūnumi, Kaziu Žilėnu.

Išsėkis ramybėje, o mes palikę, tęsimė Tavo pradėtus darbus!

Jurgis Milas

A. A. ŠAULYS STASYS VALAITIS

1984 m. spalio mėn. 31 d. po ilgos ir sunkios ligos mirė šaulys Stasys Valaitis, gyvenęs Kenosha, Wis. Buvo gimęs 1910 m. kovo mėn. 24 d., Plateliuose, Kretingos aps.

Lietuvoje priklausė Pašto valdybos žinybai. Baigęs specialius paštininkų kursus, dirbo centriniame Kauno pašte. 1944 m. pasitraukė į Vokietiją, o 1949 m. atvyko į JAV, kur iki mirties gyveno Kenosha, Wis.

Buvo kuklus, gal todėl nepaliko žinių apie savo veiklą iki emigracijos. Čia, Kanadoje, buvo aktyvus lietuvis. Priklausė LB, Altai, Balfui, "DLK Kęstučio" šaulių kuopai ir kitoms organizacijoms. Dirbo jų valdybose. Vadovavo Vasario 16 gimnazijos rėmėjų būreliui. Kurį laiką mokytojavo vietos litaunistinėje šeštadienio mokykloje.

Po rožinio šermenų koplyčioje su velioniu atsiveikino LB aplk. pirm. š. Br. Juška, Altos ir Balfo vardu š. Vikt. Kazemėkaitis ir "DLK Kęstučio" kp-os vardu — š. P. Petrušaitis.

Prieš išlydint į bažnyčią, duktė Dalia į karstą įpylė gintaro gabalėlių ir žiupsnį Lietuvos žemės. Po gedulingų pamaldų šv. Antano bažnyčioje, a. a. Stasio kūnas išvežtas į Petkaus laidojimo namus Čikagoje. Palaidotas lapkričio mėn. 5 d. šv. Kazimiero kapinėse Čikagoje.

Išsėkis ramybėje, Broli Žemaiti, ir tegul Tau būna lengva Amerikos žemė!

Jurgis Milas

K. JUŠKAITIS

IŠ NAMŲ ...

Atkelė motutė kiemo vartelius,
Ir išleido mane į pasaulį nežinion ..
Saulutė leidėsi liūdna,
Rytuose švietė baugūs gaisrai.

Motutei ašara deimantu sužibo,
Suvilgė skruostus slapčia,
Skausmas pervėrė širdį,
Paslaptina, liūdna nežinia.

Apžvelk dar kartą gimtuosius namus,
Juk negrįši daugiau tu pas mus,
Priglaus tave svetima padangė,
Nejausi po kojoms savo žemės šventos ...

Nepuoši gryčios berželiais,
Nebartysi takelių smėliu,
Nelauksi sesutės su lauknešėliu,
Ant kvepiančio šieno pradalgės.

Sugirgždėjo šulinio svirtis,
Sulojo kieme šuva,
Pelėda suikė pastogėj
Tik jų aidas paliks širdy amžinai ...

ATSIŪSTA PAMINĖTI

Petras Gudelis, JONIŠKĖLIO APSKRITIES PARTIZANŲ ATSIMINIMAI,, 373 psl., minkšti viršeliai. Rinkinį sudarė ir išleido Petras Gudelis. Čikago, 1983 m. Spaudė M. Morkūno spaustuė, viso 400 egz.

Juozas Kriauciūnas, FRATERNITAS LITHUANICA (IR PATRIA), 1908 - 1983. Brošiūra 68 psl. Aprašomi FL kelias ir darbai per visus 75 metus. Paminėte ir PATRIA korporacija ir PLIENAS. Joseph Ehret, RUSSIAN IMPERIALISM AND MESSIANISM ("Gesta Dei per Russos"). 30 psl. brošiūra.

"Rusiško dominavimo ideologijos šių dienų pasireiškimas kyla iš keletos šaltinių, kurie čia trumpai aprašomi."

KRONIKOS BALSAS Nr. 5, 1984 m. Žurnalas, leidžiamas Lietuvos Kronikos Sąjungos, 6825 So. Talman Ave. Chicago, Il. 60629.

T Ė V A S

VINCAS TAMOŠIŪNAS

Jurgis Blažiūnas nebuvo iš tų snaudalių ar kaimo liuikininkų, rudens ar žiemos vakarais susimetusių Zumzulio trobon, dūmų tirštintojas. Regis, jis tik tarnybos reikalais su prakaituota kakta laksto apylinkėj, jau, žiūrėk, namuose taiso padargus, ar prie varstoto triūsia — dukterims pasogai skrynias, komodas, spintas ir kėdes daro.

Buvo beraštis ir net skaityt Šventojo rašto iš Šaltinio nemokėjo, bet va, jis apylinkės storasta, tarnauja. Jurgio karališkos tarnybos ženklas visada būdavo rūpestingai išblizgintas.

Per šventą Jurgį, juo vardines, užsukdavo jį pasveikint valsčiaus diduomenė: staršina su pisoriais, urednikas ir jų šeimos. Klebonas Kiršinas vis atsisakydavo, kad taip iškilios šventės dienoje esąs prapuolęs maldose. Keletą metų bandė pasikviesti kaimyną Buikį iš Šikšnių, veterinarių, bet ir šis perkrautas operacijomis. Girdi, jei jau švento Jurgio savaitėje išromysi erziliukus, ėriukus ir kuilius, žaizdos taip ir užsitraukia. Būna atsitikimų, kad ir šventojo dienoje reikia suteikti gyvulėliui pagalbą, taigi, rimta priežastis, nebus. Dar vienas iš garbingesnių apylinkėje, Savasų Kalnys, bet jau ten ir nebandyk savo snapo — kas savaitė baliai, vis kluonijoje svetimi vežimai, aržiuokščiai dienadaržyje tik žvingauja, dar nepakliuvo po Buikio peiliu.

Blažiūnas Krumučių kaime turėjo 10 dešimtnių. Buvo už jį biednesių, lygių ir gal vienas kitas pečiaus plyšyje užslėpęs keletą auksinukų, bet Jurgiui vistiek neprasmuši.

— Jei aš, storasta, tarnauju karaliui, tai jau ne tik galva, ale visu kūnu pranešenis ir jau galvela ne iš molio subudavota... apsieisiu be jų..."

Jurgio žmona Ona su vavo vyreliu gyvenimo kelyje atrodo kaip vienas. Vyro vardinėms ruošdavo visą savaitę iš anksto, jei trūko dienų, pridėjo naktį.

Svečiai sugužėjo...

Skanos dešros, kumpis, o čia dar žuvis. Tik ką neseniai Savasų ežerui atsikračius ledo apklotu, Jurgis kelioms lydekoms nusuko sprandus. Džiovintų baravykų gietine atmieštas rasalas. Marinuotų ruduokių, mažų baravykėlių galvelės kyšojo rūgščios grietinės inde. Naujutėlis Tulės "samavoras" garavo prie priezdos. Priedo pyragų, sausainių, kaip suspara sūris, šviežutėlis sviestas aviniuku užvestas. Čia ir vodka, viena vyno bonkelė, gal jau valsčiaus poniutėms užsigardint.

Antakalnio valsčiaus gyventojai lietuviai, kad ir mokėjo rusiškai, nudavė nemoką, tad urednikas Bezubov, norom nenorom, turėjo pramokti lietuviškai. Blažiūno pagerbime vyravo lietuvių kalba ir viena kita liaudies dainelė.

Staršina Rudminas iš kamizelkos kišenės išsikrapštė laikrodį ir retežėlį atkabinęs nuo kilpos, padėjo prie Bezubovo lėkštės. Suprask, esi vyriausias, laikas išvažiuot, juk dar keletas tokių pasisvečiavimo vietų, o paskutinioji pas kleboną abrozdelių pamėtyti ir auksinukais pažaisti. Uriadnikas metė žvilgsnį į laikrodžio rodykles. Iškrapštęs šukas iš krūtinės kišenės, rūpestingai šukavo barzdą. Pataisė nuo antpečio einančius raudonus virvagalėlius, ant kurių kabojo auksiniai, gal tikriau, tik paauksoti blizgučiai ir jau kaip pasagos išriesta puošmena kabojo prikabinta priešpaskutinėje melsvo žipono kilpelėje. Dar delnais apvedė pilvuką, stodamasis iš krikštasuolės, garbingiausios svečiui vietos, išskėstomis rankomis ir akių žvilgsniu davė suprasti, kad jau laikas keltis nuo stalo. Įkvėpęs oro ir atidaręs tarp barzdos ir ūsų kiaurymę, primenančią barsiukų uolą miške, pasislėpusią viržiuose, užtraukė:

— "Mnogi lieta, mnogi lieta, pravoslavnyj rusky car..."

Išvažiavo.

Laikas kaip stirna pasirodė ir, žiūrėk, jau nėra.

Blažiūnų Bronė ir Verutė jau visiškai pasiruošė stonan moterystės. Kaimynė Undriuvienė jau senokai poruoja net su tolimesnių apylinkių ūkininkaičiais. Gražiai, sveikai išaugusios mergytės kaip burštinukai. O jau dainininkės, tai tik retai kur labai toli tesigirdėjo, kad kaž kokios, kur tai toli čiulba. Blažiūnai nesigyrė, bet savo jie žinojo:

— Kiekvienai po 300 rublių, spinta, komoda, skrynja su drobėmis ir kitokiais audiniais. Vienai bėriokas, o jau kitai teks "dvilają" pasikinkyt... Iš kur gausi, juk tik du arkliai ūkyje.

Blažiūnas praktiškas ir, kad nereiktų pas kaimynus lakstyti, po gražų lopšį ir statukus padaręs užslėpė klėtyje ant užlų, kad mergaitėms kasdien nedilgintų akių.

Jurgis storastaudamas, turėjo didesnę pažintį su valsčiaus diduomene, o juk ir jiems reikia ir spintų ir kitokių baldų, o ir užmoka geriau. Taigi, nėra ko stebėtis, kad Blažiūnai sąskaitą banke vis didino.

Kad Jurgis beraštis, tai dėl to nekvaršino sau

galvos, jis ramiai sau dėstė, kad ruskiui geriau susivaldyt su bemoksliais. Vieną vakarą išsinešęs seną kaliošą rūpestingai triušė ir su karštu virbalu kažką neaiškiaus degino. Troba pasmirdo guma. Sekančią dieną krūtinės kišenėje jau turėjo savo antspaudą:

“Jeger Blažiūnas Krumuckij storasta”.

Taigi, jau daugiau pasako negu tie trys kryželiai, kuriuos turėjo dėti virš antspaudo. Toks jau uredniko įsakymas. Jurgis niekuomet nesuklydo įteikindamas raštus, raštininkas įteikdamas pasakodavo, kad tas ar anas raštas priklauso tokiam ar tokiam ūkininkui, to jau Jurgiui užteko.

Blažiūnas ir rėdosi už kitus švariau ir tvarkingiau. Jo lakeruoti batai blizgėjo, baltiniai švarutėliai, o jau kaklaraištis būtinai. Ne dėl senystės, bet nešiojo savo darbo lazdelę, kartais įkyriems kaimo šunims per uodegą karkštelėti.

Abiejų dukrų vestuvės įvyko tą pačią dieną. Gražios vestuvės. Kaip dar tuo metu reta jaunosios pasipuošė tautiniais rūbais, motinos auztais, siuvėjos Levutės siūtais. Vyru gavo pavyzdingus ūkininkus, gražiai išaugintus, padorius vyrus.

Krumučiai 1909 metais pasiskirstė į vienkiemius. Jurgis, jau sūnaus Antaniuko padedamas, kuriam priklausys ūkis, savo jėgomis perkėlė trobas. Gryčia jau iš kelių kambarių: virtuvė, šeimos kambarys ir Jurgio su žmonele miegamu. Sklypas gražus. Tuojau užsivedė sodelį.

Kai rudeniop atmušdavo savo darbus, tik laukdavo vakarojimų, kai abu su Onute susėdė miegamajame, rodos, iš šalies klausant, nekalba, bet čiulba. Niekuomet gyvenime nepasakė viens kitam pikto žodžio, o kur gi rasi namus be dūmų, bet jie mokėjo visus nesutarimus gražiai išlyginti. Nesusipratimo priežastį vienas ar kitas prisiimdavo sau. Jau 61-uosius metus eidamas, Jurgis kaip jaunikaitis spartus, niekuomet nerodantis nuovargio. Mėgėjas ir juoką iškrėsti. Kai reikėdavo pūdymas suarti, Jurgis atsikeldavo vidurnaktį ir perkeldavo arklius į šviežesnę žolę. Kai prisiminė kavalerystės dienas sumanė pajuokaut su Onute. Labai ramiai su pirštu į langą beldžia. Netikėtai iš miego pažadinta Onutė krūpteli. Kai Jurgis vėl pabeldžia, išgirsta iš vidaus griežtą balsą:

— Kokia čia kvaraba palangėmis baladojas, bene jau jūs Aukštuoliokai pakabintus džiovinti sūrius vagiat? . . .

— Ne, ne, Ancicut, tai aš Jurgiukas . . . Nelojo nei kaimo šunes ir rasonenukrėčiau . . . atidaryk langelį . . .

— Tai tu mano bitela . . . eikš, eikš . . . darau langą . . . va ranka, tik nepaslysk, nesukelk triukšmo, ba močiutė nugirs . . .

Viduje pasigirdo ilgas, nuoširdus abiejų tėvų juokas. Jiems buvo gera prisimint jaunystės išdykavimus, nedrąsius prisipažinimus meilėje. O tas pirmas pasibučiavimas . . . ir kiek visokių nuotykių, vis vienas už kitą gražesnių ir įdomesnių.

Iš gryčios pasigirdo Antaniuko balsas:

— Na, gi jūs bežilstantieji bajorai, koks nelabasai ten dabar kutena? . . .

— O, vaikeli, būsi laimingas, jei sulaukęs mūsų amžiaus dar krykštausi su žmonele . . . Mes, regis, vis dar neišsišnekam, vis dar atsiminimuose . . . Miegok, sūneli! . . . —Girdėjos motinos balsas.

Antaniukas jau seka tėvo pėdomis. Jau jis tikras meistras. Maža to, jau pasistatė kalvę. Nebereikia į Savasus pas Joselį dėl kiekvienos smulkmenos važinėti. Antaniukas jau ir kaimynams arklius pakausto, ratus aptraukia ir kitokį kalvio darbą atlieka. Žiūrėk, sekmadienį piniginėje desėtkas rublių suklostyta. Blažiūnai ne vienam kėlė pavydą.

Pamaldi ir Dievuliui dosni šeimynėlė. Sekmadienį per mišių rinkliavą klebonui į lėkštę iškrinta ne tik pusrublis, bet dažnai ir rublį pakloja. Neretai klebonas Blažiūniene užkviečia klebonijon ir ten jau laisviau su dvasiškuoju tėvu persimeta pomirtinio gyvenimo baisumais pragaruose ir amžinuoju džiaugsmu danguje.

Ona jau kelių bažnytinių organizacijų narė. Jau net juosmens atsirado švento Pranciškaus juosta. Kad ir bažnytėlė už keturių varstų, Blažiūniene neapleidžia pamaldų nei penktadienį, nei šeštadienį. Po mišių klebonas Aukštuolis atiduoda bažnyčioje visišką valią. Čia šešetas davatkelių, vedant Blažiūnienei, išgieda visas šventųjų giesmes. O jau balsai, balseliai . . . nesuprasi ar paršas skeržiamas, ar žasys laukan genamos, ar vištos su kalakutais kieme veda ginčus . . .

Blažiūniene jau tik po dvyliktos spėja papsprukt namo. Čia jau laukia pertvinkusios karvės. Skuba, dažnai prietus prisvilina. O juk tų reikalų nemažėja: apsitvarkyk troboje, vištos, paršai, žasys jau senai alkanais pilvais ir tuščiais gurkliais kelia triukšmą.

Taip slenka dienos, savaitės ir mėnesiai. Blažiūnui atrodo, kad kas tinka bažnytkaimio davatkėlei, tupinčiai grįžiučiuje ir graužiančiai plutą iš maldos, nebetinka tvarkingo ūkelio šeimininkei. Jurgis kantrus, stebi kartais net su šypsena ir užuojauta. Persunku du ūkiai tvarkyti, antrajam užtektų sekmadienių, bet jau nebeatplėši ir ko tolyn vis labiau atrodo Onai namai tik priedas, bažnytėlė viskas . . .

(Bus daugiau)

Marinų daliniams amerikiečiai gamina naujus „Supercobra“ kautynių helikopterius su dviem, po 1625 a.j. varikliais (65% didesnio galingumo už pirmųjų „Cobra“ helikopterių). „Supercobra“ galės skristi daug didesniuose aukščiuose, ypačiai karšto klimato srityse; skridimo greitis virš 300 km/val.; ginkluotas 70 ir 127 mm raketomis; dviem „Sidewinder“, aštuoniomis „Tow“ ir aštuoniomis laseriu valdomomis „Hellfire“ prieštankinėmis raketomis, 20 mm pabūklų su 750 šovinių. „Supercobra“ helikopterio jautrios vietos ir įgulos kabina turi šarvus prieš pėstininkų ginklus; helikopteriui skirtas kovai prieš tankus, žvalgybai žemės taikinių, jų atradimui ir nurodymui artilerijai, helikopterių transporto junginių apsaugai.

— Turkai užsakė J.A.V. apie 160 „Fighting Falcon“ F-16 naikintuvų. Pirmus 40 naikintuvų pagamins J.A.V., likusius 120 — Turkijoje amerikiečių priežiūroje. Turkija yra vienuoliktą valstybę savo ginklaviman priėmusi amerikiečių gamybos F-16 naikintuvus.

— Prancūzai mažina 7% žemyno armiją; to sąskaiton iš likusių jėgų formuoja naujas greitam veikimui pritaikytas divizijas, padidinto ugnies galingumo ir judrumo. Tam tikslui bus panaudota virš 8000 šarvuotųjų su apie 1000 naujų tankų, desantininkų, marinų, šarvuotųjų pėstininkų ir helikopterių. Pažymėtina, kad apie 30% minėtų šarvuotųjų bus prancūzų gamybos lengvo tipo žvalgybos šarvuočiai, su trijų — keturių kovotojų įgula, ginkluotų 12,7 mm kulkosvaidžiais pritaikytais priešlėktuvinei apsaugai ir žemės taikiniams, su „Milan“ prieštankinėmis raketomis.

— Amerikiečiai pagamins 30 mm GAU-8 (Gatling) pabūklams naujus šarvus pramušančius, sviedinius, kurių „šerdis“ susideda iš uranijaus izotapo U-235 atlaikų ir titaniujaus mišinio. Sviedinio su šarvu susidūrimo momentu susi-

daro labai didelis „atsimušimo — susidūrimo“ energijos kiekis, kaitros ir slėgimo formoje, nuo to gaunasi uranijaus atomų skilimas — atpalaiduojama daug energijos, kuri ardo metalo šarvą ir tanko viduje sukelia gaisrą. Tokie sviediniai pramuša visus šiuo metu žinomų tankų šarvus. Tokius sviedinius „DU“ (Depleted Uranium) amerikiečiai numato pritaikyti laivyno lėktuvų „Harrier“ 25 mm pabūklams, laivų priešlėktuviniams 20 mm „Phalanx“, ir 40 mm prieštankiniams raketiniams pabūklams šarvuotiuose. „DU“ sviedinius numatoma pritaikyti ir didesnio kalibro pabūklams — 105 ir 120 mm.

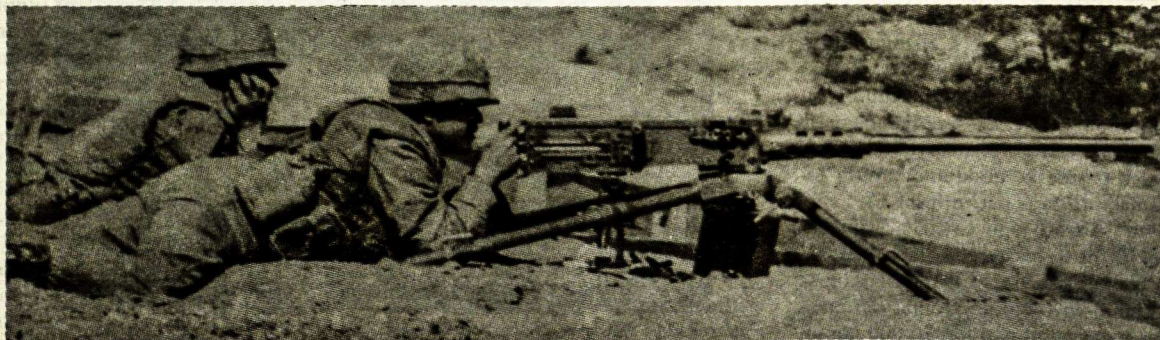
— olandai pagamins ir išbandė priešlėktuvinių ginklų valdymo sistemos įrengimus, važiojamus ant keturių ratų platformos, šiuo metu pritaikytus 30 ir 40 mm trijų tipų automatiniams pabūklams. Kompiuteriais ir radaru aprūpintas įrengimas pavadintas „FC“ atstume 20 km „pagauna“ taikinį — daleiskim žemai skrendantį lėktuvą, akimirksnyje nustato jo skridimo kryptį, aukštį, greitį ir lėktuvo tipą, duomenis perduoda įvairiose vietose pozicijose išdėstytiems pabūklams, automatiškai koreguoja kiekvieno pabūklų ugnį. „FC“ gali veikti visokiose oro ir laiko sąlygose, atsparus priešo trukdymams (radio ir radaro bangų); lengvai aptar-

naujamas dviejų kovotojų; iš žygio paruošti „FC“ veikimui trunka apie 3 minutes, kitas 3 minutes sunaudoja susirišimui su ugnivietėmis ir pabūklų nustatymui.

— Anglai sėkmingai išbandė naujai pagamintą „Seawolf“ raketą, kovai prieš prancūzų gamybos „Exocet“ raketą, kuri pagarsėjo Falklando salų kariniuose veiksmuose, nuskandinusi anglų laivą. „Seawolf“ yra artimų atstumų raketa valdoma radaru, arba taikinį „susiranda“ televizijos aparato pagelba, kuris veikia tik dienos metu ir esant geram orui. Bandytų metu „Seawolf“ raketa „pasitiko“ raketą „Exocet“ apie 15 sekundžių prieš jai pasiekiant taikinį.

— 1984 m. balandžio m. 3 d. sovietai netikėtai sutelkė daug karo laivų Norvegijos jūroje, kur vykdė didžiausius iki šiol žinomus jūrų manevrus, spėjamai, dalyvaujant apie 200 įvairių karo laivų, bendru pirminiu uždaviniu kovai prieš povandeninius laivus. Manevrų centre buvo sutelkta apie 40 kovos laivų su moderniais naikintojais, kreiseriais, fregatomis (penkios „Krivak“ tipo specialios fregatos kovai prieš povandeninius laivus), minininkais, desantų laivais ir lėktuvnešiais, priedui 20 povandeninių laivų; kiti — pagelbiniai laivai ir oro jėgos.

Amerikiečių 12,5 mm kulkosvaidis su tarnyba apmokymo metu

Greta pratybų kovos prieš povandeninius laivus, buvo vykdomi telkinių jėgų rytinių Atlanto pakraščių ir Norvegijos jūros blokados veiksmai. Manevruose dalyvavo karo ir aprūpinimo laivai iš Baltijos ir Barento jūrų bazių. Tuo pačiu metu sovietų karo laivai vykdė vietinio pobūdžio manevrus Viduržemio jūros ir Indijos vandenyno bazių aplinkoje. Sovietų manevrus Norvegijos jūroje stebėjo J.A.V., anglų, olandų, norvegų ir vakarinės Vokietijos laivai ir lėktuvai.

Sovietų manevrams pasibaigus, apie 150 karo laivų ir 300 lėktuvų iš NATO devynių valstybių su 12,000 amerikiečių marinų vykdė išsikėlimo manevrus šiaurinėje Norvegijoje.

Po ilgų bandymų, prancūzai įvedė ginklaviman artimų kautynių 5,56 mm kalibro automata F-3 su prieštankinių ir prieš pėstininkų granatų svaidytoju ir durtuvo laikikliais. Veikia automatiniai ir pavieniais šūviais, dujų paskolos principu; sveria 4,5 kg su 25 šovinių apkaba; greitošauda apie 1000 šūvių per minutę; tikroji ugnis 300 metrų. Prieštankinių granatų veikimo atstumas — iki 100 metrų, prieš pėstininkus — iki 350 m. išmetimo kampu 45°. Šaudymo patogumui ir geresniam taiklumui šautuvo F-3 priekyje, gali būti pridėdama dvikojė atrama.

Italai pasigamino pirmuosius "Mongoose" tiesiogines pėstininkų paramos helikopterius, dviem varikliais, keturiais sparnais, dviejų aukštų. Įgulai — priekyje, žemiau kulkosvaidininko, kabina, atgal ir aukščiau — piloto patalpa su matomumo vertikaliu kampu, minus 34 ir plus 56 laipsnių, vertikalinis matomumas 260 laipsnių.

AFGANISTANAS

1984 m. lapkričio m. 15 d. UN visuotiname susirinkime Pakistanas, su kitomis 45 valstybėmis, patiekė skundą dėl "svetimų karinių jėgų" invazijos, karinių jėgų didinimo ir jų savivaliavimo Afganistane. UN susirinkimas 119 balsų invaziją pasmerkė, 20 balsų pritarė ir 14 atstovų balsavime nedalyvavo. Tai šeštas kartas nuo 1979 m. gruodžio mėn. rusų ginkluotos invazijos Afganistanan, kai UN valstybių atstovų dauguma balsų pasmerkė ginkluotą smurtą Afganistane (taip pat, minint tik "svetimų karinių jėgų invaziją"), tačiau nežiūrint to, pastaruoju laiku (rugsėjo m. 1984 m.) Afganistane laikomas 110.000 kovotojų ginkluotas okupacinės jėgos rusai papildė 70.000 naujo-

mis. UN gen. sekretorius J. P. de Cuellar ta proga paminėjo reikalingumą "konstruktyvių žingsnių diplomatiniais sprendimams", gi Rusijos atstovas O. Trojanovsky apkaltino J.A.V. dėl afganistaniečių pabėgėlių globojimo Pakistano stovyklose, kurios "yra Afganistano partizanų bazės ir jų išlaikymui, bei karinėms priemonėms J.A.V. skiria nuolatinę paramą". J.A.V. ambasadorė J. Kirkpatrick pareiškė, kad Afganistane rusų kariniai veiksmai užsitęsė ilgiau negu II Pas. karas. Tas rodo Karmalo vyriausybės silpnumą ir afganistaniečių nusistatymą prieš esamą santvarką ir svetimos valstybės ginkluotų jėgų veiksmus ir jų laikymą Afganistano valstybėje.

Žiniomis iš Pakistano, laisvės kovotojų pasipriešinimas rusų ginkluotų jėgų okupacijai Afganistane spalio - lapkričio mėnesiais sustiprėjo. Prie Kabulo buvo numušti du sovietų kautynių helikopteriai ir transporto lėktuvai su 240 kovotojų. Paktia provincijoje prie Khost numuštas kautynių helikopteris, kuriame žuvo įgula ir juo skridęs rusų generolas Karaskin su palyda. Kito pašauto helikopterio įgula su skridusiais karininkais, išsigelbėjo parašiuotais, pakliuvo laisvės kovotojų nelaisvėn. Prie Rishkor laisvės kovotojai numušė rusų keturmotorį "Antonov-12" karinio transporto lėktuvą. Į pietus nuo Kabulo sunkių kulkosvaidžių ir priešlėktuvinių raketų ugnimi laisvės kovotojai atrėmė rusų kautynių helikopterį Mi-24 puolimą; numušus vieną helikopterį, kiti pasitraukė.

Dažniau puldinėjamos rusų transporto voros ir organizuojami stipresni pasipriešinimai rusų žemės jėgų ginkluotiems puolimams, ypatingai tolimesnėse provincijose nuo Kabulo. Šiaurinėje Jowzjan provincijoje (prie Sov. S-gos sienų) kautynėse su laisvės kovotojais rusai neteko 30 žuvusių, didesnio kiekio sužeistų; nežinomas žuvusių skaičius Afganistano vyriausybės kovotojų; sunaikinta transporto priemonių, du tankai ir du pėstininkų šarvuočiai. Taip vadina moje "niekeno žemėje" prie Kandahar (280 mylių į pietų vakarus nuo Kabulo) stambios rusų jėgos, remiamos kautynių helikopteriu, apsupo keletą gyvenviečių, ten plėšikavo ir žudė gyventojus, po to, iš lėktuvų gyvenvietes bombardavo ir apšaudė artilerija, sudegino išlikusius gyvenviečių pastatus ir laukų pasėlius. Grįžtančius į stovyklas rusų dalinius puolė laisvės kovotojai, sunaikinę keletą transporto priemonių ir padarę rusams nuostolių, laisvės kovotojai be savų nuostolių pasitraukė į kalnus.

1984 m. vasarą, amerikietis korespondentas S. Girardet "vaikštinėjęs" Afganistane pareiškė, kad po penkių metų nevykusių pastangų ginkluota jėga palaužti laisvės kovotojų pasipriešinimą, rusai keičia strategiją: kovai prieš sukilėlius žudyti gyventojus ir naikinti jų turtą. Pastaruoju laiku vis dažniau iš lėktuvų bombarduojamos gyvenvietės, ypatingai toliau nuo didesnių centrų, žudomi gyventojai, naikinamas jų turtas, galvijai, deginami pasėliai, iš helikopte-

Afganistano laisvės kovotojai

rių beatodairiai apšaudomos pabėgėlių voros. Spalio mėn. pabaigoje šiaurės rytiniame pasienyje, Chamar tarpukalnėje, rusų naikintuvai puolė bėgėlių grupę — užmušta virš 40 vaikų ir moterų, daug sunkiai sužeistų palikti be jokios pagalbos. Kovos lėktuvais ir helikopteriais vis dažniau žudomi ir bombarduojami gyvenviečių bėgliai, jieškantys priebėgų kalnuose. Korespondentas matęs daug kur pakelėse žuvusių nepalaidotų afganistaniečių bėgėlių, sunaikintų pastatų smilkstančių liekanų, plotus degančių pasėlių, išmėtytų ir sugadintų namų apyvokos reikmenų, tarpe jų nužudytų moterų ir vaikų, tolimesnėse nuo gyvenviečių pakelėse grupes išvargusių ir išbadėjusių afganistaniečių pakelyje į priebėgas Pakistane, arba Irane. Daug pabėgėlių yra iš šiaurinių provincijų nuo sovietų pasienio, nes ten afganistaniečiai nuolatos puldinėjami ir žudomi iš sovietų teritorijos. Kabulo vyriausybės pareiškimu, pabėgėlių skaičiai padidėję iš Pagnman (prie Kabulo), Parwan, Badakhahan (šiaurės rytinėje dalyje) ir Kandahar (tose srityse aktyviau veikia rusų ginkluotos okupacinės jėgos), kurie sudaro Afganistano vyriausybei daug kėlumų, nes negalima aprūpinti maistu, medikamentais ir kitokiomis kasdieninio gyvenimo reikmenimis. Gyventojai raginami neapleisti gyvenviečių (!).

Amerikietis korespondentas E. Gardner pastebėjo, kad Afganistano gyventojų ir laisvės kovotojų moralė ir pasipriešinimas okupaciniam teroriui tebėra tinkamoje aukštumoje, tačiau sunkumus sudaro stoka tarpusavio vieningumo, silpna kovotojų organizacija, nepakankamas laisvės kovotojų paruošimas, trūkumas priemonių, svarbiausia, stoka kitų — Vakarų kraštų dėmesio ir realios paramos, nes vien ginkluotos kovos prieš moderniai ginkluotą ir gausų okupantą neužtenka, reikia, kad laisvojo pasaulio tautų sąžinės atbustų ir visapusiškai paremtų Afganistano laisvės kovotojus prieš sovietų terorą.

Šiuo metu Kabulo aerodromas, naudojamas komerciniams ir kariniams lėktuvams, padidintas dvigubai, nes padidėjo aprūpinimo tieki-

mas padidintoms rusų okupacinėms jėgoms. Kautynių lėktuvams daugumoje naudojami Bagram (į pietus nuo Kabulo) ir Shindad (tarp Herat ir Kandbar) pietvakarinėje Afganistano dalyje aerodromai. Į pietus nuo Herat (šiaurės vakarinėje Afganistano dalyje) ir Dash-e-Amiran (pietų vakarinėje A. dalyje) statomi nauji ir didinami esantys aerodromai, pritaikyti transporto ir kovos lėktuvams, bei helikopteriams, spėjama padidinimui okupacinių ginkluotų jėgų Irano rytiniame pasienyje.

MOKSLAS IR TECHNIKA

Naujas žingsnis astronautikoje

1984 m. lapkričio m. 7 d., tekant saulei, iš Cape Canaveral, Floridoje, keturioliktam erdvėlaivii skridimui, su penkiais astronautais ir dviem satelitais (JAV karinis ir Kanados komercinis) pakilo erdvėlaivis "Discovery", kartu keldamas į erdves amerikiečių b-vės 3M kristalų auginimui įrengimus. Jau Žemės orbitoje "Discovery" sėkmingai išleido reikiamon orbiton satelitus; lapkričio 12 d. ryte, 66-toje orbitoje astronautai "surado" Indonezijos "paklydusį" satelitą "Palapa 2B", kuris 1984 m. vasario m. vienuoliktą skridimu erdvėlaivio "Challenger", drauge su JAV "Western Union" b-vės satelitu "Westar", buvo išleistas Žemės orbiton, tačiau dėl techniškių klūčių, vietoje pasiekti 23,300 mylių "aukščio" geosinchroninę orbitą (skrisdami 17.500 mpv — reliatyviai Žemės paviršiui, pasiliko apie 200 mylių "aukščio" orbitose. Astronautai turėjo abu satelitus "pagauti" ir pargabenti Žemėn pataisymui (kiekvienas kainavo 35 milijonus dolerių). Panašų atvejį turėjo astronautai 1984 m. balandžio m. vienuoliktame skridime: 1980 metais išleistą saulės tyrimams satelitą "Solar Max" (kainavusį 75 mil. dolerių), kuris taip pat buvo sugedęs ir neveikė, astronautai turėjo erdvėje surasti, "parsigabenti" į erdvėlaivį ir ten sataisius vėl išleisti (jau veikiantį) Žemės orbiton. Nors su klūtimis, tačiau astronautui G. Nelson erdvėje pavyko pasiekti 200 pėdų atstume nuo erdvėlaivio "Solar Max", sustabdyti sukimąsi aplink savo ašį, kuprinėje laikomų "džetinių" variklių pagalba "nustumti" satelitą link erdvėlaivio, kur 50 pėdų ilgio erdvėlaivio "ranka" satelitą prisikabino ir "įkėlė" į erdvėlaivį. Pakaitę neveikiančią dalį, astronautai "Solar Max" satelitą vėl iškėlė Žemės orbiton. "Pagauti" satelitą "Palapa" išsirengė astronautai J. Allen ir D. Gardner. Allen palikęs erdvėlaivį, erdvėje "praskridęs"

Astronautas Gardner erdvėlaivyje "Discovery" pasiruošia priimti paklydusį satelitą

apie 40 pėdų iki satelito, specialiu įrankiu prisikabino prie satelito ir panaudodamas savo kuprinės sprausminius motorus, sustabdė satelito sukimąsi aplink jo ašį, prikabino jį prie erdvėlaivio "rankos" (apie 50 pėdų ilgio), kuri nugabeno satelitą į erdvėlaivyje specialiai paruoštą lizdą. (Satelitas "Palapa" — 9 pėdų ilgio ir 7 pėdų skersmenio cilindras, apie 1200 svarų svorio; astronautas Allen — 5 pėdų 6 colių ir 125 svarų svorio). Tačiau paaiškėjo, kad "lizde" yra netikslumų, kuriuos astronautas Gardner turėjo pašalinti — tas užtruko apie pusantros valandos, gi tuo laiku Allen kojomis prisikabinęs prie erdvėlaivio "briaunos", virš galvos rankomis įsikabinęs į satelitą išlaidė jį 90 minučių, negalėdamas nė trupučio pajudėti, nes menkiausias stumtelėjimas satelitą užjudintų iš reikiamos vietos, kadangi visą "lizardo" taisyimo laiką "ranka" buvo atkabinta, kad paliuosutų tą vietą, kur turėjo būti įdėtas "lizdas" pritvirtinimo įrengimas. Pašalinus "lizardo" netikslumus, astronautai švelniais judesiais "nuvairavo" satelitą į numatytą vietą ir pritvirtino kelionei į Žemę. Visa satelito "pagavimo" procedūra užtruko 6 valandas (astronautų deguonies ir raketinių variklių išteklių buvo septynioms valandoms).

Po vienos dienos poilsio ir erdvėlaivio kelionės prie "Westar" satelito, lapkričio m. 14 d. ryte, "Discovery" astronautai pradėjo ruošti antram žygiui. Turėję nesėkmės su "Palapa" satelito "įsodinimu" į vietą, astronautai nutarė panaudoti skirtingą veikimo būdą. Šį kartą Gardner su prisikabinimo įrengimu priartėjo prie "Westar" (apie 35 pėdų atstumu), prisikabinęs prie satelito sustabdė jo sukimąsi; tada Allen, prisitvirtinęs kojomis prie erdvėlaivio "rankos" galo, buvo nuvairuotas prie satelito priešingo galo. Dešine ranka paėmęs už išsikišusios satelito anfenos, kaire ranka — už antenos pagrindo skersinio, visą satelito "svorį" perėmė savo kontrolėn. Tuomet Gardner, atspalaidavęs nuo satelito,

DĖL VAIDOTĖNO "KARINĖS TARNYBOS BOLŠEVIKMETY"

B. LIUGA

STRAIPSNIO PATIKSLINIMO - PAPILDYMO

(Žiūr. 1984 m. Kario 2 Nr.)

S.R.

1940 m. birželio 5 d. (Sekmadienį; bolševikai okupavo nepriklausomą Lietuvą. Būnant man kuopoje buvo įsakyta, kad be leidimo negalima išeiti iš pulko rajono ir kazemato. Kas kitose kuopose vyko, man nebuvo žinoma.

Vaidotėnas papildo, kad į Šiaulių miesto turgavietę, į mitingą buvo vedamas tik vienas 8 p.p. batalionas ir buvo vedamas be pulko vėliavos. Tačiau, prieš išvykstančią mūsų 1-ą kuopą buvo atnešta raudona komunistiška vėliava ir su ja grįžome atgal į kareivines.

Praejus savaitei I-ji kuopa, su papildymais iš kitų kuopų, išvygiavo į Gruzdžių miestelį. Dalis kuopos nužygiavo tolesniu keliu į Šiaulių miesto Gubernijos kareivines. Kas vėliau įvyko su pulku, man buvo nežinoma. Mūsų kuopos I būrys liko Žemės Ūkio Mokykloje. Ten buvo du gyvenami namai, viena daržinė — tvartas ir du maži pastatai, vienas dviejų mašinių garažas, kitas nežinau kam naudojamas. Į šitą, mažą pastatą su langais, buvo atvykęs rusų generolas, jis netardė, bet visą būrį, pavieniui iš eilės apklausinėjo.

Vieno aukšto gyvenamame name, ant grindų, suglaustai miegodavo I būrys. Tai kaip tame pastate galėjo susitalpinti visa kuopa, jei ji nebuvo talpinama kituose pastatuose?

Kol buvau Žemės Ūkio Mokykloje apsisitojęs, apie pulko įsijungimą į teritorinį korpą Vilniuje nieko nežinojau.

Prie aerodromo lauko darbų dirbau apie savaitę laiko. Buvau skiriamas prie rusų šoferių sunkvežimio palydovu. Žemės Ūkio Mokyklos dviejų aukštų pastate, būnant viename kambaryje su rusų šoferiu, jis man pasakė, kad lietuviams nereikia tikėti politruko kalboms ir pažadams it t.t.

nuskubėjo į erdvėlaivį, paruošti "lizardą" antrajam satelitui. Alleną su satelitu rankose "ranka" nukėlė virš "lizardo" erdvėlaivyje, kur jis drauge su Gardner, įstatė "Westar" į jam skirtą vietą kelionei į Žemę. Šio satelito "medžioklė" truko virš keturių su puse valandų.

Su penktadienio saulėtekiu lapkričio m. 16 d. 1984 m. "Discovery" su dviem "paklydėliais" satelitais riedėjo Cape Canaveral gelžbetoniniu nusileidimo taku.

Atsimenu politruką aviacijos uniformoje, po jo vėliau atvyko kitas politrukas. Jų uniformų aš neskyriau ir jų reikšmės nežinojau. Oponento minimas aviacijos politrukas, ne klasėje, bet kieme ant suneštų kėdžių kareiviams susėdus, aiškino apie maisto davinį. Vėliau kitas politrukas, ne susėdusiam, bet sustojusiems kieme, vakarais dėstė politines pamokas.

Kai vedžiau kareivius į Gruzdžių miestelio bažnyčią (būrio vado buvo man leista būrį nuvesti) stebėjau aplinką, bet nepastebėjau, kad būčiau buvęs sekamas. Bet neneigsiu, kad buvau sekamas, nes bolševikams užgožus mūsų laisvę, buvo atsiradę nesuspriktusių, pataikūnų ir net išdavikų. Tai kokia gi čia buvo mano išgalvota, anot oponento, fantazija?

Kai buvau K.K.V. pulko mokomoje kuopoje, tai jos vadas buvo kpt. Sauka. Po atlikto stažo buvau paskirtas į Šiaulių komendantūrą. Vėliau apie kpt. Sauką nieko nežinojau, buvau kitų tiesioginių viršininkų žinioje. Tačiau mokomoje kuopoje jis buvo kapitono laipsnio, apie tokį ir rašiau. Vilniuje, paleistas iš kariuomenės, vykdamas į stotį iš tolo mačiau tris lietuvius karininkus. Jų laipsnių negalėjau matyti, bet vienas iš jų buvo mano buvusio kuopos vado kpt. Sauka.

Dėl šimto rublių algos gavimo, man taip pat yra nesuprantama. Bet manau, kad man buvo mokama už virš dviejų metų laiką, vieno mėnesio alga. Man buvo įteikta voke, nes buvo rubliais daug banknotų.

Mano oponento papildymai yra užgirtini — reikalingi. Yra būtina išklaudyti ir antrą pusę, nes kartais ir netolimų laikų prisiminimai, primiršti, reikalingi išsiaiškinti netikslumus, patikslinti ir papildyti. □

DU BROLIUKAI

Iškrito sniegas štai pirmutinis,
Apdengė žemę sluoksnis pūkinis.
Per tąjį sniegą draugai trys ėjo—
Visoj palaukėj daina skambėjo.

Draugai jie trise: Jonas, Petriukas,
Greta jų — jaunas Jono broliukas,
Brenda per sniegą ir vis dainuoja,
Kaip narsūs sūnūs kraštą vaduoja.

Kai baigė dainą — Petras prabilo—
Kas eisim ginti tėviškės šilo?
Į tuosius žodžius narsaus Petriuko
Visi, kaip vienas, drąsiai sušuko:

Ginsim tėvynę, gimtąjį kraštą,
Kad nereikt nešti vergijos našta,—
Ir taip nutarę rankas paspaudė,
Išėjo ginti tėvynę brangią.

Vienas jų žuvo prie Vilniaus miesto,
Antrą nužudė priešai nekviesti,
Trečias už laisvę ilgai kovojo—
Tėvynės siaubas visus tykojo.

Taip ir slinko debesėliai vėjo pučiami
Per kalnus, laukus ir upes
dangų šilku dengdami.
Pilki debesys praslinko,
ėmė slinkti juodesni,
Saulę savimi uždengė,
grąšino žemei lietumi.

Augsburg, 1945 m.

Mielam jaunystės draugui

A.A.
PRANUI NEDUI

iškeliavus amžinybėn, likusius skausme, žmoną SALO-MEJĄ, ir sūnų ALGĮ su šeima, nuoširdžiai užjaučiame.

Konstancija ir Vaclovas Nenortai

A. J. Audronis

**LKVS "Ramovės" Los Angeles
Skyriaus Įkūrimas ir Veikla
("Ramovės" dalinio įkūrimas ir
neteisingi kaltinimai)**

Knygoje "Lietuvių Veteranų Sąjungos Ramovės Pirmasis Dešimtmetis 1950-1960", 159-162 puslapiuose, apie Los Angeles dalinį aprašymas yra neteisingas, iškreiptas, parašytas ne pagal esamus dokumentus.

Dalinys įsteigtas Audronio iniciatyva ir su centro valdybos sutikimu. Parašymas, kad: "Turint galvoje sunkias iš-eivio gyvenimo sąlygas, ypač Los Angeles plačiai išsiskirsčiusiame didmiestyje, tenka pasakyti, kad skyriaus veikla buvo gan sėkminga, gyva. Bet čia reikia pa-brėžti, kad tai buvo atlikta daugiausia vieno, kito skyriaus valdybos nario didelėmis pastangomis. Daug energijos nuoširdaus darbo įdėjo Bronius Pul-kaunikas ir Ignas Šešplaukis". Taip pa-rašyta knygoje, bet skyriaus archyvo pro-tokoluose, pasirašytuose pirmininko Pul-kauniko ir kitų valdybos narių, yra visiškai kitaip. Pagal juos, skyriuje viską planavo ir darė sekretorius Audronis, jam šiek tiek talkininkavo Ignas Šešplaukis. 1952 m. protokoluose 1 ir 2 numeriuose parašyta, kad liepos mėn. 20 d., po sumos parapijos salėje, bus Dariaus ir Girėno skridimo minėjimas, kuriame paskaitą

**L.K.V.S. Ramovės Los Angeles sk. v-ba 1982 m. iš k.: J. Venckus —
įzd., V. Šimoliūnas — vicepirm., A. J. Audronis — pirm., J. Uksas — sekr.,
G. Radvenis — kult. reik. vadovas**

skaitys Audronis ir jam pavedama su-daryti visa programa, o Pulkauninkas tars atidarymo žodį. Tų pat metų Ka-riuomenės šventės minėjimas tvarkyti ir programa sutvarkyti pavedama taip pat Audroniui: jis skaitys paskaitą "Lietuvos kariuomenė ir tautinis susipratimas", po paskaitos bus vaidinimas Audronio pa-rašytos dramos "Neišeik iš namų". Su-

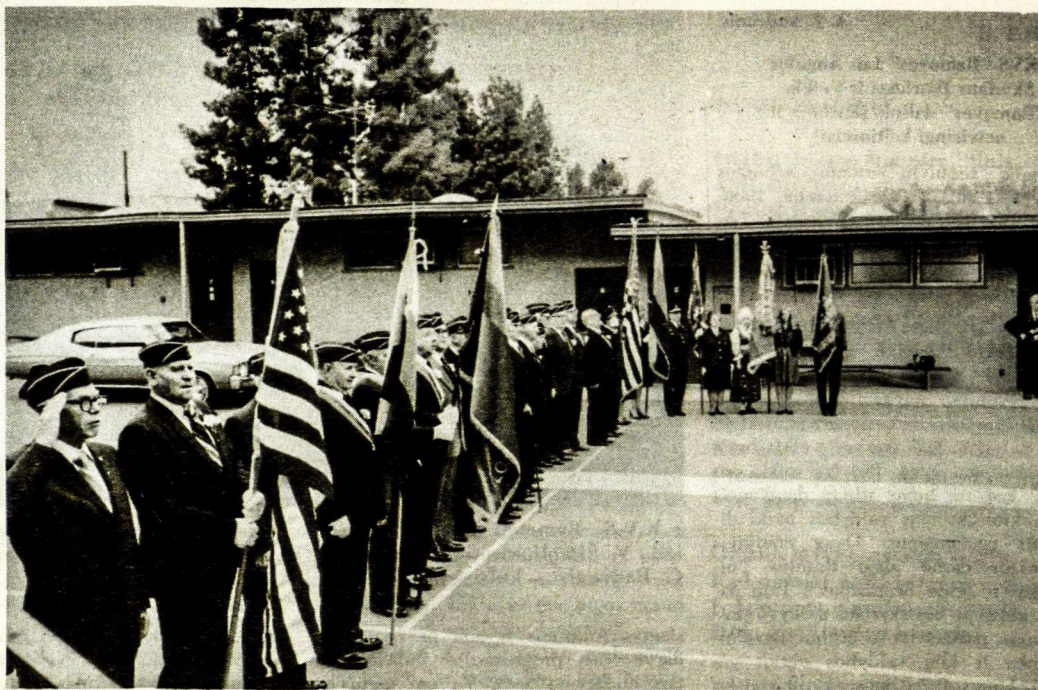
ieškoti vaidintojus ir režisuoti taip pat pavedama Audroniui. Be to, po pamaldų, kad nereikėtų grįžti namo pavedama Au-droniui suorganizuoti parapijos valgyklos patalpose užkandžius, šiltą kavą ir troš-kuliui nuraminti: alaus, seven up ir coca colla.

(Amerikos Lietuvių Sąjungos "Ramovė"

→

Birutietėms minint 25 metų skyriaus įkūrimo sukaktį, 1982 m., Los Angeles ramovėnai įteikia tortą su atitinkamu įrašu

Los Angeles ramovėnai išsirikiavę žygiuoti į bažnyčią Kariuomenės Atkūrimo šventę 1983 m. minint

Los Angeles skyriaus valdybos posėdžio įvykusio 1952 m. liepos mėn. 13 d. protokolas nr. 1, ir valdybos posėdžio įvykusio 1952 m. rugpjūčio mėn. 17 d. protokolas nr. 2.)

Iš protokolų aiškiai matosi, kas "visą skyriaus vežimą vežė". Tik Audronio dėka buvo suruoštos visai lietuvių kolonijai Kūčios, buvo bandyta ruošti ir Naujų Metų sutikimas, bet dėl klebono senoviškų pažiūrų — leidus ruošti tik iki 10 val. vakaro (ne ilgiau), atsisakyta. (1952 m. valdybos posėdžio protokolas nr. 3).

Toliau minėtoje knygoje rašoma (psl. 159): "Kilus kai kuriems, grynai asmeniško pobūdžio, nesusipratimams tarp skyriaus valdybos pirmininko ir sekretoriaus, abudu iš valdybos pasitraukė ir išstojo iš skyriaus narių tarpo."

Dokumentai sako visai ką kitą. Jokių asmeniškų nesusipratimų tarp pirmininko ir sekretoriaus nebuvo, tai pasako sekretoriaus laiškas (1954 m. III.14: "Atsižvelgiant į Tamstos laikyseną mano asmens atžvilgiu, mūsų bendradarbiavimas neįmanomas, todėl nuo šios dienos (1954.III.14) iš valdybos išeinu...") Iš valdybos Pulkauninkas neišėjo, bet paskui, kai buvo pakviestas į valdybą kpt. Žadvycas, 1954 m. liepos mėn. 2 d. susikeitė su Šešplaukiu pareigomis: Šeš-

plaukis perėmė pirmininko pareigas, o Pulkauninkas perėmė išdininko pareigas. Jose jis išbuvo iki 1955 m. sausio mėn. 23 d. (Valdybos protokolas 1954 m. liepos mėn. 2 d. nr. 7 ir susirinkimo įvykusio 1955 m. sausio mėn. 23 d. protokolas nr. 9, be to sus-mo įvykusio 1954 m. gegužės mėn. 23 d. protokolas nr. 5.)

Aš, išstojęs iš valdybos, iš skyriaus neišėjau, tai įrodo 1954 m. X. 24 d. skyriaus susirinkimo protokolas nr. 8, kuriame aš sekretoriavau, be to ir 1955 m. sausio mėn. 23 d. susirinkimo protokolas nr. 9, kuriame yra įrašytas mano ir Pulkauninko siūlymas: "...paaiškėjo, kad skyriuje liko tik 10 narių, iš kurių keletas nuo steigiamojo sus-mo veikloje visiškai nedalyvauja ir nelanko susirinkimų, p. Audronis ir p. Pulkauninkas siūlė iš buvusio skyriaus sudaryti seniūniją, nes sumažėjus narių skaičiui, nėra iš ko išrinkti valdybą ir revizijos komisiją." Formaliai skyriuje gal jau nebuvo likę 10 narių, nes puskarininkiai Niuniava ir Naujokas jau žodiškai buvo pareiškę, kad išstoja iš skyriaus, dėl to, kad esą statute parašyta, kad tik buvę karininkai gali būti nariais. Aš pats jiems aiškinau, kad jau visa tai pataisyta ir nariais gali būti visi buvę kariai. Vėliau jie parašė raštus, bet išstojimo priežastys vieno buvo nenurodytos, o kito visiškai kitokios. Be to,

lt. Stasys Tareiva buvo jau persikėlęs gyventi į Čikagą. Kpt. Narbutas įstojęs nariu steigiamame susirinkime, vėlesniuose susirinkimuose nedalyvavo ir sąlytis su juo buvo nutrūkęs.

Kaltinimas knygoje sekretoriaus ir pirmininko išstojimu iš skyriaus yra nepamatuos.

1955 m. sausio mėn. 23 d. susirinkime Pulkauninkui atsakius iš valdybos ir nesutinkant būti renkamu, taip pat ir kitiems nariams nesutinkant kandidatuoti, buvo nutarta skyrių pavadinti seniūnija, kol atsiras daugiau narių ir sutiks būti renkama į valdybą ir kontrolės komisiją. Seniūnijai vadovauti-būti seniūnu, sutiko Šešplaukis. Jis, nors ir būdamas vienas, veikė visus metus. Sušaukė susirinkimą, patiekė visuomenei Kariuomenės šventės minėjimą, na ir atvykus iš kitur 4 ramovėnams, vėl sušaukė susirinkimą ir persitvarkė vėl į skyrių. Buvo išrinkta skyriaus valdyba ir kontrolės komisija. Rašyti knygoje, kad skyrius atgaivintas ir kad skyrių Los Anželėje įsteigė Liaudanskas yra nesąmonė. Persitvarkymus į skyrių 1955 m. gruodžio mėn. 4 d. tai ne jo ir ne kieno nors nuopelnas, bet tik atvykimas iš kitų skyrių 4 narių davė galimybę vėl persitvarkyti.

Los Angeles skyriaus
gyvavimo tekmėje vadovybės

Skyrius įsteigtas Antano Audronio 1952 metais liepos mėnesio 13 dieną.

1952 ir 1953 metais valdyboje buvo: pirm. Bronius Pulkauninkas, sekr. Antanas Audronis ir išd. Ignas Šešplaukis. Narių 14.

1954 metais 6 mėnesius pirm. Br. Pulkauninkas, sekr. ir išd. Ignas Šešplaukis, kitus 6 mėnesius pirmininkas Šešplaukis, sekr. Osvaldas Žadydas ir išd. Bronius Pulkauninkas. Narių 11.

1955 metais narių skaičiui sumažėjus (išsikėlus iš Los Angeles) skyrius persitvarkė į seniūniją. Seniūnas Ignas Šešplaukis. Narių 9.

1956 m. atvykus 4 ramovėnams iš kitų skyrių seniūnija persitvarkė vėl į skyrių. Pirmininkas Jonas Andrašūnas, sekr. Ignas Šešplaukis ir išd. Kostas Liaudanskas. Narių 13.

1957 m. pirm. Kostas Liaudanskas, sekr. Ignas Šešplaukis ir išd. Juozas Bertulis. Narių 14.

1958 m. pirm. Kostas Liaudanskas, sekr. Viktoras Petrauskas, po 6 mėnesių sekr. Vytautas Fledžinskas ir išd. Jonas Puikūnas. Narių 17.

1959 ir 1960 metais pirm. Kostas Liaudanskas, sekr. Vytautas Fledžinskas

išdinin. Kristupas Vec-Zemelis. Narių 21. 1961 ir 1962 metais pirm. Kostas Liaudanskas, sekr. Vytautas Karazija ir išd. Osvaldas Žadydas. Narių 28.

1963 ir 1964 metais pirm. Liaudanskas, sekr. Antanas Bulota ir išd. Osvaldas Žadydas. Narių 30.

1965 m. pirm. Kostas Liaudanskas, sekr. Pranas Gasparonis ir išd. Osvaldas Žadydas. Narių 40.

1966 m. pirm. Kostas Liaudanskas, sekr. Balys Narbutas ir išd. Osvaldas Žadydas. Narių 45.

1967 ir 1968 m. pirm. Kostas Liaudanskas, sekr. Antanas Avižienis ir išd. Osvaldas Žadydas. Narių 50.

1969 m. pirm. Kostas Liaudanskas, sekr. Vincas Karalius ir išd. Antanas Avižienis. Narių 52.

1970 ir 1971 metais, pirm. Kostas Liaudanskas, sekr. Kazys Pažemėnas, išd. Antanas Avižienis. Narių 53.

1972 m. pirm. Kostas Liaudanskas 6 mėnesius, sekr. Andrius Mironas 6 mėn., išd. Kazys Pažemėnas.

1972 m. 6 mėnesius pirm. Andrius Mironas, sekr. Vladas Šimoliūnas ir išd. Balys Narbutas. Narių 54.

1973 m. pirm. Andrius Mironas, sekr.

Jonas Venckus ir išd. Vytautas Apeikis. Narių 55.

1974 m. pirm. Andrius Mironas, sekr. Kazys Motušis, išd. Jonas Venckus. Narių 57.

1975 m. pirm. Tomas Sereika, sekr. Kazys Pažemėnas ir išd. Jonas Venckus. Narių 59.

1976 m. pirm. Juozas Andrius, sekr. Vladas Šimoliūnas ir išd. Stasys Paltus. Narių 58.

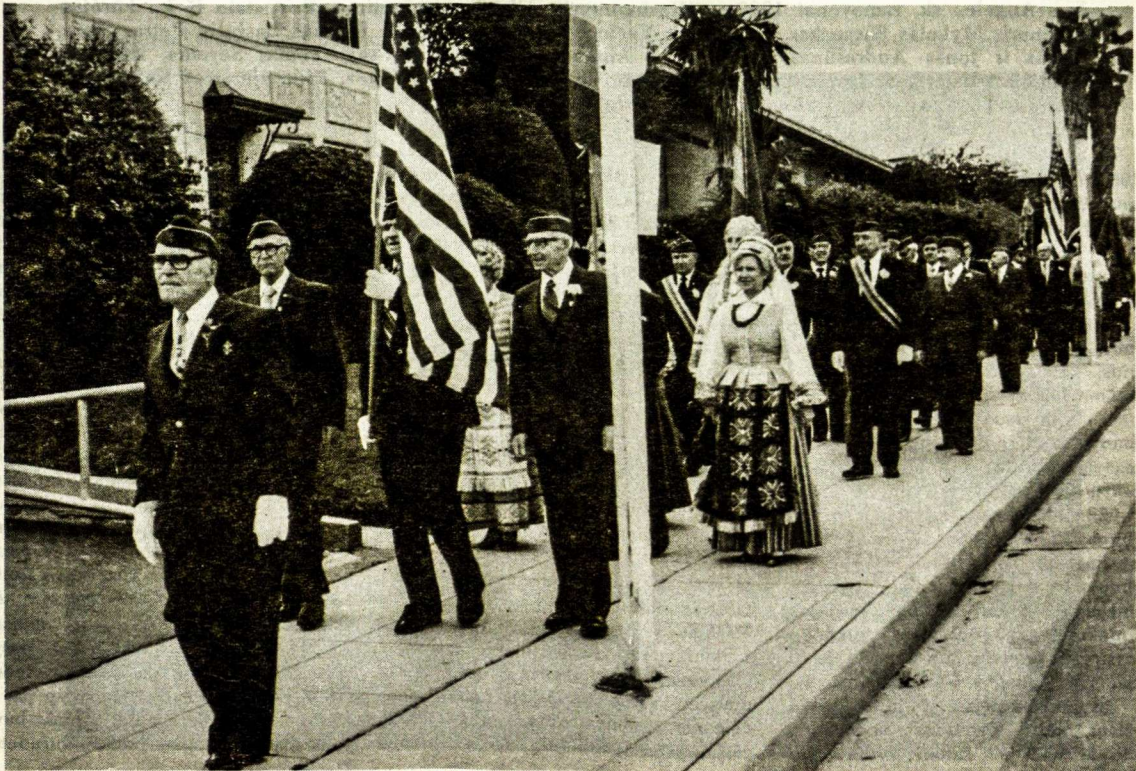
1977 ir 1978 pirm. Vladas Šimoliūnas, sekr. Kazys Motušis ir išd. Jonas Venckus. Narių 60.

1979 m. pirm. Juozas Andrius, sekr. Kazys Motušis ir Išdininkas Jonas Venckus. Narių 56.

1980 ir 1981 metais pirm. Juozas Andrius sekr. Vladas Šimoliūnas, išd. Jonas Venckus. 3 mėnesius iki kadencijos galo pirm. susirgus perėmė pirm. pareigas Vladas Šimoliūnas, sekr. Anatolijus, Dičius. Išd. Jonas Venckus. Narių 65.

1982 m. pirm. Antanas J. Audronis, sekr. Vladas Šimoliūnas ir išd. Jonas Venckus. Spalio mėn. Valdyba pasikeitė. Pirm. Antanas Audronis, vicepirm. Vladas Šimoliūnas, sekr. Jurgis Uksas ir išd. Jonas Venckus. Narių 67.

Eisena į Kariuomenės Atkūrimo minėjimą 1982 m. Eiseną veda Vyčio Kryžiaus kavalierius, kūrėjas-savanoris, plk. Jonas Andrašūnas

Los Angeles sk. ramovėnai 1982 m. Kariuomenės Atkūrimo minėjime. Prie stalo iš k.: kūrėjas-savanas Mykolas Barauskas, kūr.-sav. ir Vyčio Kryžiaus kavalieriai: Bronius Basiulis, Petras Starevičius ir Jonas Andrašūnas, vald. pirm. Antanas Audronis, kūr.-sav. Tomas Sereika, kūr.-sav., Vyčio Kryžiaus kav. Jurgis Tumavičius ir kūr.-sav. Gregorius Radvenis. Viduryje stovi Kalifornijos distrikto J.A.V. veteranų vadovas Vytautas Vidugiris.

1983 m. pirm. Antanas Audronis, sekr. Jurgis Uksas ir išd. Antanas Bulota. Narių 67. Birželio mėn. Bulotai atsiskaičius, valdyba pasikeitė: pirm. Antanas Audronis, sekr. Juozas Mitkus ir išd. Jurgis Uksas. Narių 67.

1984 m. pirm. Vladas Šimoliūnas, vice-pirm. Antanas Audronis, sekr. Zdislavas Korius, išd. Jonas Venckus ir kultūr. reikalams Vladas Gilys. Narių 65.

Skyriaus šakotumas

Šiuo metu skyriuje yra 65 nariai. Dviem sumazėję, Andrius Mironas išsikėlė į Florida, o Jonas Dalbokas mirė. Skyriuje narių: 22 yra Lietuvos kariuomenės kadro karininkai, 14 atsargos karininkų, 12 puskarininkų, 4 sukilimo dalyviai, 3 karininkai kitų kariuomenių ir 2 puskarininkai (kitų kariuomenių). Viso yra karininkų 39, puskarininkų 15, sukilėlių 4, visi kiti kareivių laipsnių. Be to, 9 nariai yra Sąjungos Garbės nariai, jie yra savanoriai-kūrėjai, iš jų 4 Vyčio kryžiaus ordino kavalieriai, apdovanoti Vyčio kryžiaus su kardais ordinu. Jie

visi yra buvę skyriaus valdomųjų organų pareigūnais, kai kurie buvę pirmininkais (valdybose). Labai paslaugūs organizaciniame ramovės darbe, tai aktyvūs veikėjai, dėl to jiems Sąjungos atstovų suvažiavimas 1982 m. suteikė Garbės nario vardą ir Garbės nario ženklus.

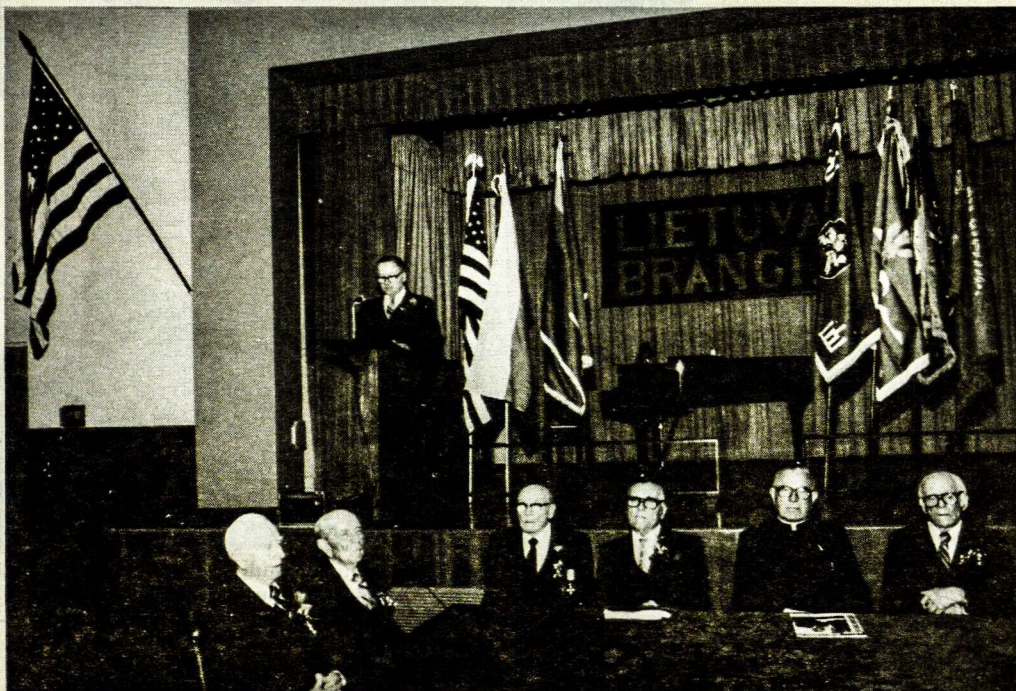
Lietuvos išsivadavimui specialus Fondas

Los Angeles Skyrius yra aktyvus produktingas ir neatsilieka Lietuvai nepriklausomybės atgavimo vyksme. Kur tik reikalinga pagalba pavergtos Lietuvos nepriklausomybės atgavimui, ar lietuvių teisėms apginti, Los Angeles ramovėnai, kiek tik gali, skubiai sutelktomis jėgomis padeda. 1983 metais Lietuvių teisėms ginti komitetui surinko ir pasiuntė apie \$800.00.

Skyrius kiekvienais metais parengia visuomenei Kariuomenės Šventės minėjimą, be to per lietuviškąją radijo valandėlę Kariuomenės Šventės proga, duoda paskaitą, ar vaidinimą su kariškėmis

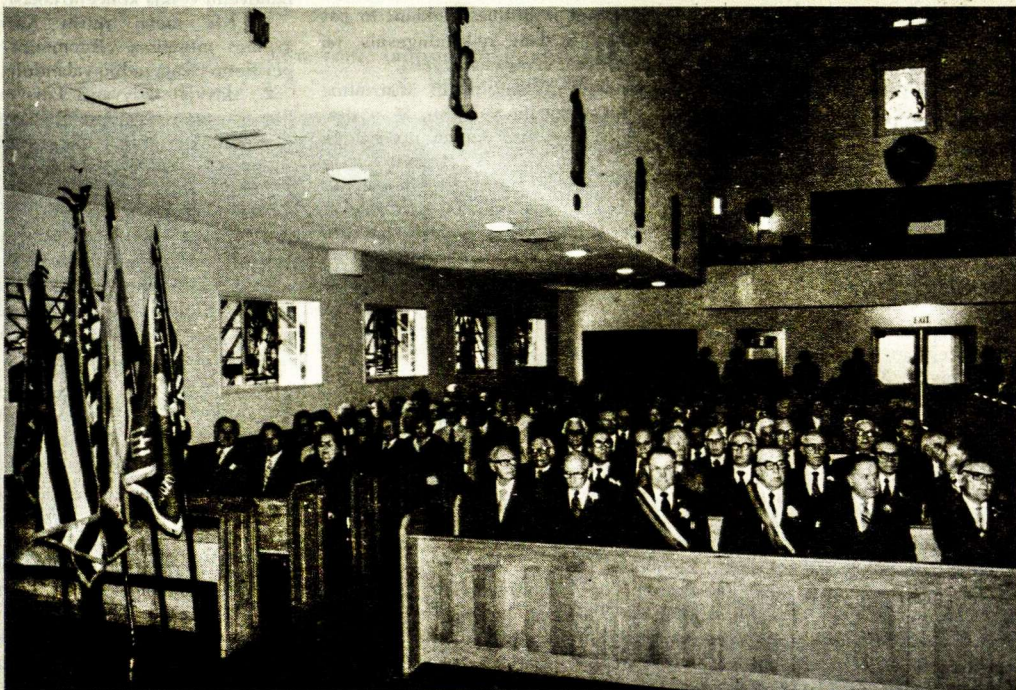
dainomis. Viskas apima Lietuvos istorinius įvykius, Lietuvos kariuomenės kovų žygius ir Lietuvos kariuomenės taikos meto gyvenimo būdingesnes apraiškas. Per paskutinius du metus buvo perduoti radio bangomis du vaidinimai: Protėvių šauksmas ir Kai Lietuva kėlėsi. (Abu po 15 minučių).

Prieš pora metų Los Angeles ramovėnai buvo sudarę specialų Komitetą įkūrimui Fondo, kurio pagalba pavergtos Lietuvos kovotojai, atėjus laikui, galės pasinaudoti įsigijimui kovai priemonių. Šio Komiteto pastangomis, tokio fondo užuomazga buvo padaryta. Tautos Fonde prie Laisvės izdo, pavadinant Lietuvos Atstatymo Fondu. Todėl, rašant čekius ar paliekant palikimus, reikalinga parašius Tautos fondui būtina parašyti dar ir: Atstatymo Fondui. Tuomet aukotojas tą paaukotą sumą galės įrašyti mokesčių (taxų) sąskaiton. Šį fondą turėtų remti visi ramovėnai, taip pat ir ne ramovėnai, bet buvę kariai, buvę partizanai, sukilėliai, šauliai, birutietės

Kariuomenės Atkūrimo minėjimas Los Angeles. 1983 m. Prie garbės stalo kūrėjai - savanoriai.
Kalba sk. pirm. A. Audronis.

Minėjimo metu (1983 m.) ramovėnai ir visuomenė pamaldose šv. Kazimiero lietuvių bažnyčioje

ir visi lietuviai, kurie supranta, kad be ginkluotų sukilėlių-savanorių karių, spontaniškai pasipylusių po visą kraštą Nepriklausomybė nebus atgauta ir nebus apgintos nuo gobšųjų kaimynų Lietuvos etnografinės žemės. Todėl pradėkime rinkti aukas pagerbimui mirusiųjų ramovėnų, karių, šaulių, birutiečių ir vietoje gėlių ir aukų kitiems fondams, rinkime šiam — savam fondui. Surinktos aukos ir palikimai negalės būti išleidžiami iki kovų pavergtoje Lietuvoje. Mūsų pareiga yra nuolat remti šį Lietuvos nepriklausomybės atstatymo fondą, kad pačiu kritiškiausiu laiku, tuo metu gyvenančios lietuvių kartos, galėtų juo pasinaudoti, tuo būdu jos galės didžiuotis ir Lietuvos istorijoje bus minima, kad mes, buvę kariai išėiviai, supratome ir parėmėme juos kovoje dėl Lietuvos nepriklausomybės ir tautos laisvės.

Žurnalo "Kario" rėmimas

Los Angeles skyrius 1983 m. nutarė, kad kiekvienas narys turi prenumeruoti Sąjungos žurnalą "Karį". Todėl buvo surinktos žinios, kurie nariai neprenumeruoja "Kario". Jiems visiems užprenumeravo savais pinigais valdybos pirminkas. Tokių susidarė virš dvidešimties (iš 67 narių).

Tai vienintelis skyrius, kurio visi nariai dabar prenumeruoja "Karį".

Iš skyrių atstovų suvažiavimo grįžę skyriaus atstovai pranešė, kad "Kario" finansiniai reikalai yra nepavydėtinai ir ištekliai artinasi prie išsekimo **Jie prašė šiais metais Kariui suorganizuoti didelę pagelbą.** Skyriaus valdybos nutarimu, šiais metais liepos mėn. 1 d. buvo suorganizuotas ramovėnų, birutiečių ir šaulių dalinių pirmininkų Los Angeles mieste komitetas, kuris suruošė renginį su šūkiu "Tik vienybėje glūdi mūsų stiprybė". Renginys labai pavyko, buvo gauta pelno \$3084.50. Per tą renginį buvo surinkta aukų \$2.905.00. Taip pat dar pasiuntė savo aukas, dėl įvairiausių priežasčių negalėję įteikti su visais kartu: \$100.00 Gregorius Radvenis, \$100.00 Antanas Audronis ir XY \$50.00. Taigi viso susidarė žurnalui Kariui \$3.539.50.

Be abejo, tai labai graži suma ir tvirta pagalba žurnalui. Bet ar ji nebūtų buvusi didesnė, jeigu šaulių kuopa būtų tokį renginį su tuo pačiu šūkiu dariusi atskirai — savarankiškai. Juk šaulių kuopa, remiantis kuopos garbės šaulio rašytojo Gliaudos korespondencija: "...Kuopa turi per 200 narių" Ramovėnai turi tik 65 narius, o birutietės apie 80 narių. Tai drauge sudėjęs ramovėnus ir birutietis jų narių skaičius toli pasilieka nuo šaulių. Surinkta aukų iš ramovėnų \$1.157 plus

Dabartinė Los Angeles Ramovėnų sk. valdyba: iš d.: Vladas Šimoliūnas — valdybos pirm., Antanas Audronis — vice pirm., Jonas Venskus — išdėninkas, Zdislovas Korius-Koronkevičius, sekretorius ir Vladas Gilys — valdybos narys kultūr. reikalams.

\$250.00 viso \$1.407.00 iš birutiečių surinkta \$808.75 iš šaulių surinkta mažiausiai — tik \$793.15. Reiškia, šauliai nors ir būdami žymiai skaitlingesni, bet nejausdami konkurencijos neparodė pastangų viršyti ramovėnus, ar birutietes. Vienybės šūks yra labai gražus ir vertingas, net ir būtinai siekiant to pat tikslo, bet jis daug reikšmingesnis, jei atsiranda dar ir sveikos varžybos.

Bendrame apyskaitiniame susirinkime visų 3 organizacijų valdybų, iš pasikymų paaiškėjo, kad šauliai nesupranta žurnalo "Kario" su "T. Trimitu" visų išlaidų sąlyčio, nes per susirinkimą vienas buvęs kuopos pareigūnas **pareikalavo, kad iš tų pasiūstųjų aukų būtų paskirta ir "T. Trimitui"!** Visos spausdinimo išlaidos taip pat administravimo ir redagavimo bei išsiuntinėjimo yra apmokamos iš visų žurnalo "Kario" pajamų, šauliams atskirai netenka jomis rūpintis. Dėl to šaulių kaip ir ramovėnų pareiga yra rūpintis "Kariu", ir tuo pačiu "T. Trimitu", permumeruojant ir ruošiant kas metai renginį "Kario" rėmimui. Būtų gera, kad kiekvienas ramovėnų, šaulių ir birutiečių dalinys turėtų specialų valdybos narį, kuris rūpintųsi permumeratų rinkimu ir renginio ruošimu paremti žurnalą "Karį". Vietovėse, kur yra ramovėnų ir šaulių dalinys "Kario" administracija turėtų paskirti Kario atstovą, tuomet jis rūpintųsi visais tais "Kario" reikalais.

Birutietės nors ir labai nuoširdžiai ir aktyviai dalyvauja "Kario" rėmime, bet

savo veiklos aprašymais ir nuotraukomis "Karyje" labai retai pasirodo. Ar nevertėtų joms turėti "Kario" korespondentes?

Baigmė

Po 32 veiklos metų Los Angeles ramovėnų veikla koncentruojasi:

1. Kas metai ruošti Kariuomenės šventės minėjimą visuomenei salėje ir per lietuviškąją radijo valandėlę.
2. Aktyviai dalyvauti Laisvės paskelbimo šventės minėjime (II.16).
3. Surinkti iš visų narių "Kario" prenumeratą, suruošti "Kario" paremimui renginį ir rinkti "Kariui" paremti aukas (kiekvienais metais).
4. Darant susirinkimus, prisitaikinti prie Birutiečių susirinkimų, kad po susirinkimų abiejų organizacijų nariai susieitų, vaišintųsi ir galėtų artimiau susipažinti. Dėl to, susirinkimai turėtų būti saukiami paparpijos patalpose.
5. Aktyviai rinkti aukas ir palikimus Lietuvos Atstatymo Fondui Tautos fondo sudėtyje, išnaudojant visas progas, laidotuvių, minėjimų ir kitas.
6. Aktyviai dalyvauti visuose gyvenimo išsakuose Lietuvos laisvinimo ir lietuviybės išlaikymo darbuose.
7. Pagal reikalą remti birutiečių skyriaus ir šaulių kuopos darbus surištus su lietuviškaisiais išėivijoje siekimais, ar prašant šių abiejų dalinių valdyboms, neužmirštant Ramovės organizacinių tikslų ir įsipareigojimų.

KARIUOMENĖS ŠVENTĖ NEW YORKE

New Yorko ramovėnai, birutietės ir šauliai Lapkričio 23-čiosios šventę paminėjo lapkričio 18 d. Apreiškimo parap. bažnyčioje pamaldomis ir parapijos salėje paskaita ir menine dalimi. Po iškilmingų pamaldų pamokslą šventės tema pasakė klebonas kun. J. Pakalniškis.

Minėjimą salėje atidarė Ramovės sk. pirm. dr. E. Noakas. Įnešus vėliavas ir po invokacijos (kleb. J. Pakalniškis) buvo pagerbtas kūrėjas - savanoris kpt. Jonas Jankus. Žodį tarė Lietuvos gen. konsulas A. Simutis.

Programos vedėja V. Garbauskaitė jautriai padeklamavo B. Brazdžionio "Aš čia gyva", ir pakvietė paskaitininką Tėv. Placidą Barių, O.F.M. (žiūr. šio Kario 434 - 6 psl.).

Meninės programos centre buvo J. Matulaitienės vedamas TRYPTINIS, gražiai pašokęs tautinių šokių pynę. Skanias vaišes paruošė p. E. Kezienė su savo talkininkėmis. Šių metų minėjimas praėjo ypač darniai ir nuotaikingai.

P. S.

Programos vadovė Viktorija Garbauskaitė

New Yorko tautinių šokių ansamblis TRYPTINIS
L. Tamošaičio nuotraukos

LKV S-GOS RAMOVĖS BOSTONO SKYRIUS DAR GAIVUS

Bostono ramovėnų skyrius buvo įsteigtas 1952 metais. Iš pradžių turėdamas, palyginti, kuklų skaičių narių, vėliau išaugo į daugiau šimto turintį buvusių Lietuvos karių vienetą: savanorių-kūrėjų, įvairių laipsnių aktyvios tarnybos ir atsargos karininkų ir puskarininkių. Per 30 su kaupu savo gyvavimo metų Bostono ramovėnų skyrius yra atlikęs pažymėtinais svarbių lietuviškos veiklos žygių: nuolat dalyvaudavo Vasario 16-tosios ir kituose tautinių švenčių minėjimuose, pagelbėdamas juos suruošti bei prvesti; iš savo turimų išteklių aukomis paremdavo lietuviškus kultūrinius vienetus, pvz. Bostone veikiančią lituanistinę mokyklą, o ypatingai lietuviškas radio valandėles ir kt.

Pats ryškiausias Bostono ramovėnų veiklos žygis buvo ir tebėra Lietuvos kariuomenės atkūrimo paminėjimas ir tos kariuomenės svarbos išryškėjimas kovose dėl Lietuvos nepriklausomybės atkovo-jimo. Šis paminėjimas, kasmet Bostono ramovėnų suorganizuojamas ir pravedamas, jau yra patapęs tradicija, atliekama kasmet lapkričio 23 dieną, arba artimą tos dienos sekmadienį. Į šį paminėjimą būna kviečiami visi Bostono ir jo apylinkėse gyvenantieji lietuviai, o taip pat visos lietuviškos organizacijos, prašant jas minėjime dalyvauti su savo vėliavomis. Džiugu kad į tą tradicinę Lietuvos kariuomenės atkūrimo paminėjimo šventę visada gausiai susirenka lietuvių ir jų organizacijų vadovybių su savo vėliavomis.

Tai Lietuvos kariuomenės atkūrimo paminėjimo šventei Bostono ramovėnų skyrius su jo tuometine valdyba paruošia įspūdingą ir vis įvairesnę programą, susidedančią iš trijų pagrindinių punktų: tos dienos rytą būna specialios pamaldos Bostono lietuvių katalikų parapijos bažnyčioje, kurių metu pamaldas ir mišias pajvairina pakviestas lietuvis-vė solistas ar lietuvių choras; antroji tos šventės dalis atliekama Bostono Lietuvių Piliėčių D-jos rūmų salėje. Čia būna dvi programos dalys: oficialioji — minėjimo šventės atidarymas, vėliavų įnešimas, pakviesto kunigo atitinkama tam minėjimui malda, giedami Lietuvos ir Amerikos himnai, mirusiųjų skyriaus narių-ramovėnų prisiminimas tylos minute; Lietuvos kariuomenės savanorių-kūrėjų ir dėl Lietuvos laisvės komunistiniuose gulaguose ir Vokietijos nacių koncentracijos stovyklose bei kalėjimuose kentėjusių Lietuvos laisvės kovotojų, Bostone ar jo artumoje gyvenančių, pagerbimas, prisegant jiems visiems po gėlę. Po to, pakviestas prele-gentas paskaito atitinkamą paskaitą, pri-

taikintą tos šventės reikšmei. Tai oficialioji dalis.

Po jos, pertraukai pasibaigus, atliekama meninė programa. Šiomet tą meninę programą išpildys Onos Ivaškiėnės tautinių šokių sambūris ir iš New Yorko pakviestas vyrų choras "Perkūnas". Šis minėjimas ruošiamas Bostono Lietuvių Piliėčių D-jos namų trečiame aukšte lapkričio mėn. 25 dieną.

Nesulaikomu greitumu bėgantieji į praeitį metai labai sumažino Bostono skyriaus ramovėnų narių skaičių: vieni išsikėlė į kitur gyventi, antri prislėgti metų skaičiaus ir susilpnėjusios sveikatos naštos, o tretieji — pasiglemžti negailestingosios mirties. Šiandien bostoniškų ramovėnų tėra likę dvi dešimtys su keliais. Pažymėtina, kad jų tarpe tebėra ir keli šio veiklojo ramovėnų skyriaus įsteigėjai, bei organizatoriai: Lietuvos kariuomenės savanoris-ltn. Stasys Griežė-Jurgelevičius, kavalerijos majoras Bronius Bajerčius, ltn. Juozas Vaičjurgis ir buvęs aviatorius — ltn. Leonas Lendraitis. Į jų gretas įjungtinas mjr. Kazys Šimėnas. Jie ir dabar aktyviai bebesireiškia Bostono ramovėnų veikloje.

Naujojoje Anglijoje, į kurią įeina ir Bostono didmiestis, yra suorganizuotos kelios lietuvių šaulių kuopos. Su jomis Bostono ramovėnų skyrius nuolat palaiko tamprius ryšius. Šiomet tų šaulių vienetų rinktinės pirmininku yra išrinktas ilgametis ir labai veiklus Bostono skyriaus ramovėnas, per eilę metų buvęs to skyriaus pirmininkau, Vladas Bajerčius. Tuo būdu, Bostono ramovėnų ir Naujosios Anglijos lietuvių šaulių santykiai yra patapę dar glaudesni.

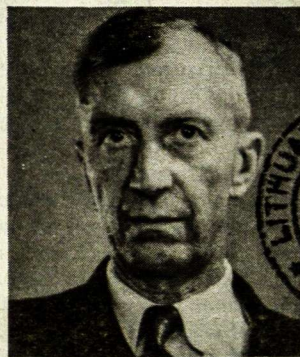
Bostono skyriaus ramovėnai, 1982 metais švėsdami skyriaus įsteigimo 30 metų sukaktuves, pravedė piniginį vaju KARIUI paremti. Buvo surinkta ir KA—RIUI nusiųsta 600 dolerių.

Šiomet jau trečius metus Bostono ramovėnų skyriui vadavauja šios sudėties valdyba: pirmininkas Jonas Starinskas, išdininkas Martynas Dabkus ir sekretorius Antanas Andriulionis.

J. J-kas

A.A. KPT. VINCAS SKARŽINSKAS
Kpt. V. Skaržinskas buvo gimęs 1900 m. Narto kaime, prie Marijampolės, baigęs IV Karo Mokyklos laidą (kartu su garsiuoju lakūnu St. Darium ir su neseniai prie New Yorko (Paterson) mirusiu a.a. kpt. A. Ruguju), buvo paskirtas į fronte su lenkais buvusį 7-tąjį pėst. D.L. K. Butegeidžio pulką, vėliau ilgesnį laiką stovėjęs Klaipėdoje.

Baigęs Aukštuosius karininkų kursus,

velionis 1929 m. buvo perkeltas į 5-tąjį D.L.K. Kęstučio pulką, kuriame ėjo pulko adjutanto pareigas ligi 1934 m., kada jis buvo perkeltas į 8-tąjį D.L.K. Vaidoto pulką.

Tuoju po to, už dalyvavimą nepavykusiame "voldemarininkų" puče (sukilime), pasėdėjo vieną mėnesį IX forte, Karo kalėjime, ir degraduotas, buvo paleistas atsargon. Tais pačiais metais gavo darbą Jurgaičių mažamečių auklėjimo įstaigos vedėju, kuriuo išbuvo ligi bolševikų okupacijos. Toliau, ligi išvykimo iš Lietuvos 1944 m. ūkininkavo tėvų ūkyje Narto kaime.

Iš Lietuvos išvyko važiuotas su poros arklų traukiamu ilgavežimiu, priėmęs ketelą giminių ir pažįstamų, o jų tarpe a.a. gen. M. Rėklaitį ir Čikagoje gyvenantį inž. D. Bielskų.

Pasimokinęs jaučiais arti Austrijoje, prie Innsbruko ir padirbęs pas ūkininkus Anglijoje, velionis atvyko į Kanadą (Sault Ste. Marie), kur su pusbroliu Vytu S. nusipirko farmą, kaštavusią jam daug sveikatos ir nervų, nes besidalinant farmą, teko bylinėtis, pakęsti šmeižtus ir kitokių nemalonumų.

Gera mōkėdamas anglų ir vokiečių kalbas velionis dažnai tautiečių buvo prašomas patarimų ir pabūti vertėju, buvo renkamas į LB komitetus ir valdybas, o vienerius metus net mokytojavo šeštadienio mokykloje.

Paskutinius 1 1/2 metų velionis daugiausia laiko praleido ligoninėje, kur buvo kasdien lankomas pusbrolio Jurgio šeimos, nes Vincą skaitė savo šeimos nariu.

Prisimindamas senus nerūpestingos jaunystės laikus, velionis mėgdavo pasakoti prisiminimus ir įtikinėdavo, kad į 1934 m. nepavykusi "puča" buvo netyčia įveltas nes tuo laiku buvo atvykęs iš Šiaulių į Kauną pasiimti savo daiktų, o puče dalyvauti, pavedant areštuoti mi-nisterį p-ką Tūbelį, jį prikaltėjo tikrieji voldemarininkai.

Pasakodavo velionis ir apie savo adjutantavimą 5-tame pėst. pulke, kuris buvo lengvas pulkui vadovaujant plk. J. Vidugiriui ir daug pasunkėjo stažuojant pulk. vado pareigose gen. štabo plk. ltn. St. Raštikiui.

Susirinę į laidotuvių namus tautiečiai suaukojo \$340. — Kanados Lietuvių Fondui ir keliasdešimt dolerių labdarai. Velionio pelenus į lietuvių kapines Mississaugoje išvežė iš Toronto atvykusi giminaitė Ona Balsienė, kuri buvo paskirta jo testamentu vykdytoja.

Tebunie tau lengva gerosios pamotės Kanados žemelė. Išsėkis ramybėje, Vincail
Jurgis

A.A. PLK. LTN. JONAS KAZITĖNAS

1984 m. rugsėjo mėn. 29 d. Kenosha, Wis., tesirgęs trumpą laiką, mirė pulkininkas leitenantas, šaulys Jonas Kazitėnas. Buvo gimęs 1893 m. sausio mėn. 13 d., Vilkaragio km., Pasvalio vls., Biržų aps. Tarnaudamas caro armijoje, 1915 m. pavasarį, eksternu baigė Didž. Naugardo realinę gimnaziją ir buvo pasiūstas į karo mokyklą Petrapilyje, kurią baigė tais patiais metais ir buvo pasiūstas į frontą. Dalyvavo kautynėse vidurio, šiaurės ir pietų frontuose. 1918 m. sausio mėnesiais buvo Vitebsko lietuvių bataliono kuopos vadas. 1921-1940 m. tarnavo Lietuvos kariuomenėje. Tarnaudamas joje ėjo įvairias pareigas — buvo kuopos vadas 12 pėst. pulke, lankė Aukštuosius Karininkų kursus, vėliau kuopos vadas Karo Mokykloje, Liet. Šaulių S-gos karinio parengimo skyriaus viršininkas, ŠS-gos centro valdybos narys. ŠS-gos štabo viršininkas, bataliono vadas Karo Mokykloje, pulko vado padėjėjas 7 pėst. pulke, Lietuvos atletikos sąjungos vadovas ir Studentų šaulių rinktinės vadas. 1937 - 1940 Seinų, vėliau Ukmergės aps. karo komendantas. Likviduojant Lietuvos kariuomenę 1940 m. gruodžio mėn. paleistas į atsargą. 1944 m. dalyvavo Vietinėje Rinktinėje, eidamas Lazdijų aps. komandanto pareigas. 1944 m. pasitraukė į Vokietiją ir apsigyveno Ravensburge, kur baigė fotografijos kursus. 1949 m. emigravo į Kolumbiją, o 1955 m. iš ten persikėlė į JAV ir apsigyveno Kenosha, Wis.

1922 m. vedė Janiną Gedgaudaitę, su kuria išaugino dukterį Ireną. Buvusio Lietuvos kariuomenės vado gen. Stasio Raštikio atsiminimų IV tome minima, kad plk. ltn. Jonas Kazitėnas-Kazutis buvo Lietuvos valstybės prezidento apdovanotas Vyčio Kryžiaus ordinu 2-ros rūšies LŠS-gos dr. J. Matuso parašytoje

Plk. ltn. Jonas Kazitėnas

istorijoje minima, kad velionis buvo apdovanotas suomių šaulių geležiniu kryžiumi. Jam taip pat su Lietuvos šaulių delegacija teko lankyti estų šaulius.

Rašė karinėje ir sportinėje spaudoje, o ypač "Trimite". Vedė ideologinius kursus šaulėms moterims, kai buvo karinio parengimo viršininkas.

Gyvendamas tremtyje plk. ltn. Kazitėnas buvo veiklus lietuvis Vokietijoje, Kolumbijoje ir čia Amerikoje. Uoliai lankė lietuviškus renginius, rėmė lietuvišką veiklą, nors metų našta slėgė jo pečius. Buvo pradėjęs piešti istorinius ir asmeninius portretus, kuriuose atsispindėjo meilė Lietuvai ir gamtai.

Rugsėjo mėn. 30 d. šermenų koplyčioje įvyko atsisveikinimas. Buvusių kariškių ir Racine Altos skyriaus vardu su velioniu atsisveikino V. Kazemėkaitis, LŠST pirmininko K. Milkovaičio ir "DLK Kęstučio" šaulių kuopos vardu P. Petrušaitis ir LB apylinkės vardu Br. Juška. Per atsisveikinimą šauliai ėjo garbės sargybą.

Spalio mėn. 1 d., po gedulingų pamaldų Šv. Petro bažnyčioje, kurias laikė kun. St. Saplis, MIC, karstas su velionio kūnu buvo palydėtas į Šv. Jurgio katalikų kapines Kenosha, Wis. Palaidotas šalia savo žmonos, Janinos, kuri mirė 1972 m.

Po laidojimo apeigų galutinai atsisvei-

kinta su "Marija, Marija" giesmės ir Lietuvos himno žodžiais.

Išsėkis ramybėje, brangus Tėvynaini, svetingoje Amerikos žemėje!

Jurgis Milas

NETEKOME GARBINGO SKYRIAUS NARIO KŪRĖJO-SAVANORIO ANTANO BARTAŠIŪNO

Šių metų rugsėjo mėnesio 18 dieną iš Bostono ramovėnų tarpo išsiskyrė ilgametis Bostono ramovėnų narys Antanas Bartašiūnas. Ilgesnį laiką sirgdamas buvo gydomas ligoninėje, o paskutinėmis dienomis buvo stropiai prižiūrimas ir slaugomas namuose žmonos Onos Bartašiūnienės.

Miręs, jis buvo pašarvotas Caspero — Caspero laidotuvių namuose So. Bostone. Čia jo šermenyse rugsėjo 21 dienos vakare dalyvavo labai daug jo artimųjų, draugų ir pažįstamų. Tose gėdulo būdyne su juo atsisveikino poetas ir dramaturgas, bei lietuvos kariuomenės Nepriklausomybės kovų dalyvis-savanoris Stasys Santvaras kūrėjų-savanorių ir Bostono ramovėnų vardu. Atsisveikinimo žodyje St. Santvaras suglaustai papasakojo velionio nueitą gyvenimo kelią ir jo žygius kovose dėl Lietuvos nepriklausomybės. Kun. Balrašiūnas atsisveikino Bostono BALFO skyriaus vardu, o Antanas Andriulionis Bostono Lietuvių Piliečių D-jos vardu. Šių trijų organi-

Antanas Bartašūnas

zacių velionis Antanas Bartašūnas buvo veiklus narys. Baigus atsisveikinimus ir pareiškus mirusio žmonai bei kitiems šeimos nariams gilią užuojautą dėl brangiojo šeimos nario mirties, Bostono lietuvių katalikų Šv. Petro parapijos klebonas kun. Kontautas prie velionio karsto sukalbėjo maldą, meldamas Aukščiausiąjį priimti mirusįjį savo globon ir suteikti jam dangišką palaimą. Šermernyse dalyvavę Lietuvių Fondui suaukojo 125 dol.

Rugsėjo 22 dienos rytą velionis buvo palydėtas į Šv. Petro lietuvių katalikų parapijos bažnyčią, kur buvo atliktos gedulingos mišios. Po to, ilgiausiai palydovų mašinų eilei sekant, savanoris Lietuvos Nepriklausomybės kovų dalyvis Antanas Bartašūnas buvo nulydėtas į Forest Hill kapines. Ir šermernyse, ir bažnyčioje, ir lydint į kapines, velionio grabas skendėjo gyvų gėlių puokštėse ir vainikuose. Jų tarpe buvo ir Bostono skyriaus ramovėnų vainikas, o taip pat tų ramovėnų rūpesčiu lietuviška Trispalve buvo apdenktas karstas.

Kapinėse su velioniu atsisveikinimo žodį pasakė Bostono ramovėnų skyriaus narys inž. Bronius Galinis, o kun. Kontautas sukalbėjo atitinkamą maldą ir palaiminimą velionii į Amžinybę. Visiems į kapines velionį atlydėjusiems giedant Lietuvos himną, nuo karsto buvo nuimta Lietuvos Trispalvė ir įteikta velionio žmonai Onai Bartašūnienei.

Savanoris — kūrėjas Antanas Bartašūnas buvo gimęs 1901 m. birželio 6-tą dieną Rusijoje. Jo tėvas, gelžkelietis, Rusijos caro valdžios buvo išsiųstas iš gimtojo krašto į tolimą Rusijos pasvietį. Ten, kartu su savo šeima gyvendamas, nesurusėjo, šeimos tarpe tik lietuviškai kalbėjosi. Tos kalbos ir savo sūnų Antaną išmokė ir kartu su motina įdiegė meilę Lietuvai.

I Pasaulinio karo pasėkoje daug lietuvių atklydo į Rusiją. Tai buvo to metu karo pabėgėliai. Ypatingai daug jų buvo susikaupę Voronežo mieste ir jo apylinkėse. Ten buvo įsteigta Martyno Yčo vardo gimnazija. Į tą gimnaziją pateko ir Antanas Bartašūnas ir joje mokėsi, įgydamas nemenką išsimokslinimą, išsiauklėjimą ir meilę jo tėvų gimtajam kraštui

Pasibaigus I Pasauliniam karui, Antanas kartu su tėvais 1919 metais grįžo į Lietuvą, kurioje tada vyko lietuvių karių kovos su lenkais, bermontininkais ir bolševikais dėl Lietuvos laisvės bei nepriklausomybės. Vos savaitę Lietuvoje pagyvenęs, Antanas Bartašūnas, 18-kos metų jaunuolis, įstojo savanoriu į Lietuvos kariuomenę. Buvo paskirtas į 2-ąjį pėsčininkų pulką, kurio gretose dalyvavo kautynėse su Lietuvos priešais ir buvo sužeistas. Laisvės kovoms pasibaigus, savanorį Antaną Bartašūną Lietuvos vyriausybė apdovanojo trimis žymeniais: 1918-20 metų Kurėjų-Savanorių medaliu, 1918-1928 m. žymeniu su Laisvės statula ir žvaigžde su Vyčiu.

Nepriklausomos Lietuvos laikotarpyje Antanas Bartašūnas tarnavo Lietuvos policijoje Tauragės apskrityje. 1944 metais, grįžtant į Lietuvą okupacinei Maskvos valdžios kariuomenei, savanoris-kūrėjas Antanas Bartašūnas, vengdamas komunistinio teroro, su šeima pasitraukė į Vokietiją, o iš čia 1949 metais išemigravo į Ameriką. Apsigyveno Bostone ir čia įsijungė į lietuvių šalpos organizaciją BALFĄ ir LKVS-gos RAMOVĖ Bostono skyrių bei į Bostono Lietuvių Piliečių-D-jos narius.

Šiose organizacijose dalyvaudamas, Antanas Bartašūnas, būdamas labai tylaus ir kuklaus būdo, pasižymėjo pavyzdingu sąžiningumu ir stropumu.

Ilsėkis dangiškoje ramybėje Savanori-Kūrėjau Antanai, atlikęs garbingą kovotojo dėl Lietuvos laisvės pareigą.

J. J-kas

Jonas Dalbokas

Paskutinio karo metu, komunistinei Rusijai okupavus Lietuvą, Jonas Dalbokas, drauge su kitais savo tautiečiais, pasitraukė į Vokietiją ir kurį laiką gyveno Roterburgo D.P. stovykloje. Po dešimties metų DP gyvenimo turėjo progos persikelti į JAV ir apsigyventi Chicagoje. 1967 metais velionis atsikėlė į Californiją ir apsigyveno pas savo seserį Leokadiją Černiauskiene. Gyvendamas Los Angeles, visą laiką priklausė L.K.V.S.—gos RAMOVĖS skyriui, vietos Šaulių kuopai ir kitoms Liet. organizacijoms. Dėl savo gero ir ramaus būdo visų buvo gerbiamas ir mėgiamas.

Velionis Jonas Dalbokas mirė š.m. liepos mėn. 12 d. Didelio būrio draugų ir pažįstamų buvo palydėtas į amžino poilsio vietą — Los Angeles Švento Kryžiaus kapines ir ten palaidotas.

Tepriglaudžia Viešpats šio gyvenimo pakeleivio — tauraus mūsų tautiečio ir Lietuvos kario sielą.

V. Š-nas.

LIETUVOS ŽEMĖLAPIS

J. Andriaus sudaryta
LIETUVOS ŽEMĖLAPIS,
išleista Devenų Kultūrinio Fondo,
galima įsigyti, siunčiant užsakymus
(\$6.00 pridėdant 65 c. pašto išlaidoms)
šiuo adresu:

Devenų Kultūrinis Fondas
P. O. Box 10782
St. Petersburg, FL 33733

A.A. VYR. PUSK. JONAS DALBOKAS
Velionis gimė 1901 m. liepos mėn. 16 d. Norkūnų kaime, Krakų valsčiuje, Kėdainių apskrityje. Į nepriklausomos Lietuvos kariuomenę įstojo savanoriu turėdamas vos 20 metų amžius. Tarnavo D. L. K. Gedimino pulke. Būdamas mokoje kuopoje išsitaravo vyr. puskarininkio laipsnį ir ėjo kuopos ūkvedžio pareigas. Iš karo tarnybos pasitraukė 1923 m. spalio mėn. 1 d.

Civiliniame gyvenime, beveik, visą laiką dirbo miškų urėdijoje, buhalterio pareigose.

“KUNIGAİKŠČIŲ SAJUNGA”

Pirmąjį žingsnį į Lietuvos valstybės susikūrimą padarė lietuviai kunigaikščiai, susibūrę į sąjungą ir paklusę savų vyresniųjų kunigaikščių valiai. Vienas iš jų buvo Mindaugas. Tačiau, kol jis užsidėjo karūną ir tuo pačiu apvainikavo vieningą Lietuvos valstybę, lietuvių kiltims ir gentims teko daug kovų ir karų išgyventi. Naujame KARIO leidinyje, Z. Raulinaičio “KUNIGAİKŠČIŲ SAJUNGA”, yra aprašytos ir nagrinėjamos visos tos kovos: karai, mūšiai ir kautynės, kuriose veikliai dalyvavo žemaičiai, aukštaičiai, kuršiai, sėliai ir žiemgaliai, latgaliai, jotvingiai ir prūsai. Tai mūsų valstybės susidarymo istorija, žiūrint iš karinės istorijos taško.

Paremti “Kunigaikščių Sąjungos” išleidimą kviečiame visus KARIO skaitytojus. Knygą pardavus, gautos pajamos bus skiriamos mūsų žurnalo paramai.

Parėmę šį leidinį 20 dol. ar daugiau, bus įrašyti knygoje RĖMĖJŲ sąrašė. Parėmė 100 dol. ir daugiau — bus įrašyti GARBĖS RĖMĖJŲ sąrašė ir gaus knygą su autoriaus įrašu.

Kviečiame visus talkon!

ARĖJAS VITKAUSKAS

MINIATIŪRINIS REPORTAŽAS

(Po Floridos saule)

Savanoris, o dabar pensjonierius,
 Manytum buvo caro žalnierius—
 Sankt Peterburge karšina
 Ir jų toks ten yra ne vienas!
 Kiekvienas, su savo reumatu,
 Ribojasi vienu tematu:
 Kas buvo, kas buvo, kas buvo
 (Ir vis ta Lietuva, Lietuva, Lietuva)—
 Kaip ganė, kaip obolius vogė,
 Kaip miela jų buvo pastogė—
 Kad ėjo ją ginti, kas pėsčias, kas jojo
 Ir jokio “statuto” tada nežinojo,
 Ir vienas ir jų, “miško broliu”
 Būdamas, mušė raudoną maskolių...
 “Vienminčių” būreliui suėjus
 Dabar, prie palmuotos alėjos,
 Išgirsti, tarp “buvo”, ne vieną kartą—
 “Mes dedame viltį į jaunąją kartą”.

PIRMIEJI RĖMĖJAI KNYGAI “KUNIGAİKŠČIŲ SAJUNGA” IŠLEISTI:

Garbės rėmėjas — Vl. Kalytis, NY (\$100.00)

R Ė m ė j a i

Dr. Alg. Budreckis, MA (\$25.00)

M. Dambrauskas, AZ (\$25.00)

P. Gulbinskas, ONT (\$25.00)

Alg. Gustaitis, CA (\$20.00)

V. Juodišius, IL (\$20.00)

V. Sapetka, CT (\$25.00)

V. Savukynas, NY (\$25.00)

St. Virpša, IL (\$20.00)

KARIO ADMINISTRACIJA PRANEŠA

KARIO prenumerata 1985 m. tokia pati — \$17.00, pusmečiui — \$9.00, atskiro numerio kaina — \$2.00 U.S.

Su KARIO 9 Nr. siunčiama prenumeratai atnaujinti kortelė, kurią rasite KARIO 9 N. pradžioje.

Visi tie, kurie jau už 1985 m. sumokėjote, nekreipkite dėmesio į kortelę ir nesijaudinkite, kad esate prašomi antrą kartą mokėti.

AČIŪ už laiku prenumeratos atnaujinimą, paraginkite ir kitus KARI užsiprenumeruoti. Nuoširdi padėka visiems, kurie KARI remiate ir jį skaitote.

Administratorius

KARIUI AUKOJO:**\$100.00**LKVS RAMOVĖ Hartfordo, CT skyrius
per A. Maslauską**\$50.00**P. Gulbinskas, ONT a. a. viršilai Antanui
Škėriui atminti, mirusiam tolimoje Aus-
tralijoje.LB Hot Springs valdyba per pirm. S.
Ingaunį."Žalgirio" šaulių kp. Cleveland OH
per Alb. Karsoką.**\$33.00**

K. Sapetka, CT

\$30.00Ada Neverauskas, IL a. a. ltn. Edmundui
Jankauskui atminti 7 m. mirties me-
tinėse.**\$20.00**

K. Toliušis, QUE

\$17.00J. Glianda, CA
St. Virpša, IL
G. Špakauskas, MI**\$16.00**

J. Virpša, IL

\$13.00K. Daunys, ONT
Br. Sutkus, NY**\$12.00**K. Vc. Nenortai, CT a. a. Pranui Nedui
atminti**\$10.00**J. Byla, NJ
V. Kačergius, QUE
Alf. Lukas, MI
M. Strakauskas, CT per p. Vaitkų
J. Vaičeliūnas, ONT**\$8.00**K. Brazas, IL
A. Naujokas, IL
A. Skopas, IL**\$5.00**St. Augonis, MA
V. Cailiūnas, CT
A. Krinickas, NY
V. Stepšys, ONT.**\$3.00**A. Bemotas, CT
F. Damasevičius, Australia
P. Gabrėnas, ONT
K. Kamarauskas, Anglija
J. Lasys, ONT
K. Naudužas, ONT
J. Paulėnas, IL
Vc. Prižgintas, CA
St. Rackevičius, IL
P. Račiukaitis, MD
J. Skeivelas, ONT
J. Tarvydas, ONT
Vl. Tervydis, IL
A. Zubavičius, AR**\$2.00**

P. Žvirblis, Anglija

\$1.00

S. Pocauskas, QUE.

Nuoširdus ačiū aukotojams!

Įvairių autorių straipsniai skelbiami KARYJE nevisada reiškia redakcijos ar leidėjų nuomonę • KARYS išleidžiamas kiekvieno mėnesio pradžioje. Jam skiriami straipsniai turi pasiekti redakciją nemažiau dvi savaites prieš išleidimą. Rankraščiai redakcijoje nesaugomi • Keisdami adresą nedelsdami praneškite KARIUI, pažymėdami naująjį ir senąjį adresą • Cekius. arba "Money Order" adresuoti tik "KARYS" vardu, — ne "Warrior" ar kt.

90-735419